

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

**TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİ ÇOCUKLARIN EĞİTİME VE SOSYAL
BİLGİLER DERSİNE ENTEGRASYONLARI HAKKINDA SOSYAL BİLGİLER
ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ**

BÜŞRA ŞANLI

BOLU-2019

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİ ÇOCUKLARIN EĞİTİME VE
SOSYAL BİLGİLER DERSİNE ENTEGRASYONLARI HAKKINDA
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Büşra ŞANLI

Danışman
Doç. Dr. Fahri KILIÇ

BOLU, TEMMUZ-2019

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

Büşra ŞANLI tarafından hazırlanan “Türkiye’deki Suriyeli Çocukların Eğitime ve Sosyal Bilgileri Dersine Entegrasyonları Hakkındaki Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri” adlı çalışma, jürimiz tarafından İlköğretim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir. (05.08.2019)

Akademik Unvan ve Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Doç. Dr. Fahri KILIÇ

Üye : Doç. Dr. Adnan ALTUN

Üye : Doç. Dr. Oğuzhan KARADENİZ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün Onayı

Prof. Dr. Türkan ARGON

Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürü

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum, “Türkiye’deki Suriyeli Çocukların Eğitime ve Sosyal Bilgiler Dersine Entegrasyonları Hakkında Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri” başlıklı çalışmanın yazılmasında bilimsel ve etik kurallara uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda atıfta bulunduğumu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim. /.... /2019

İmza

Büşra ŞANLI

TEŞEKKÜR

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca beni hep destekleyen, vazgeçtiğim anlarda bana çalışma azmi aşılayan, yol gösteren ve bu çalışmanın gerçekleştirilmesi için iki yıl boyunca değerli bilgilerini benimle paylaşan, sabreden ve bana olan güvenini hep hissettiren saygıdeğer tez danışmanım Doç. Dr. Fahri KILIÇ' a,

Lisans ve yükseköğrenimim boyunca görüşlerini, düşüncelerini örnek aldığım; her zaman çalışmamda yol gösteren ve yardımlarını esirgemeyen sayın Doç. Dr. Adnan ALTUN hocama,

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca emeği geçen diğer Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı hocalarıma,

Çalışmam boyunca benden yardımlarını anlayışlarını esirgemeyen okul yöneticileri ve Sosyal Bilgiler öğretmeni meslektaşlarıma,

Hayatları boyunca biz çocuklarına örnek olmak için çalışan, bana her zaman güvenen ve yanımda olan, benimle birlikte tüm zorlukları göğüsleyen sevgili anneme ve babama,

Sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Büşra ŞANLI

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ŞEKİLLER DİZİNİ	viii
TABLOLAR DİZİNİ.....	ix
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
ÖZET	xii
I. BÖLÜM.....	1
1. Giriş.....	1
1.1. Problem Cümlesi	3
1.2. Alt problemler.....	3
1.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi	4
1.4. Sınırlılıklar	6
1.5. Sayıtlılar.....	6
1.6. Tanımlar.....	7
II. BÖLÜM	9
2. Kuramsal Çerçeve	9
2.1. Başlangıçtan günümüze Suriye’de yaşanan olaylar ve Suriye’den Türkiye’ye yaşanan göç dalgasının sonuçları.....	9
2.1.1. Suriye’de olayların başlangıcı ve bölgeye yayılması	9
2.1.2. Suriye iç savaşı ile başlayan göç dalgaları.....	12
2.1.3. Suriye’den Türkiye’ye gerçekleşen kitlesel göçlerin sayısal sonuçları	14
2.2. Suriye’nin günümüzdeki durumu	17
2.3. Mültecilere yardım amacı güden başlıca uluslararası kuruluşlar	18
2.3.1. Birleşmiş milletler mülteciler yüksek komiserliği (the united high commisioner for refugees, unhcr)	18
2.3.2. Birleşmiş milletler kalkınma programı (the united nations development programme, undp)	19
2.3.3. Caritas.....	19
2.3.4. Uluslararası af örgütü (amnesty international).....	20
2.3.5. Uluslararası göç örgütü (international organization for migration, iom)	20

2.4. Suriye’den ÷lkemize yaşanan göç sonrası oluşan güvenlik sorunları	20
2.5. Türkiye’de yaşayan Suriyeli sığınmacıların hayatına bakış	28
2.5.1. Ekonomik alanda Suriyeliler	28
2.5.2. Sosyal ve kültürel alanda Suriyeliler	35
2.6. Suriyeli çocukların eğitime entegrasyonu	39
2.6.1. PICTES projesi	42
2.6.2. Geçici eğitim merkezleri (gem).....	44
2.7. Karşılaşılan sorunlar	45
2.8. Suriyeli çocuklara sosyal bilgiler ğretimi	46
2.9. İlgili Literatür Araştırmaları	48
III. BÖLÜM	50
3. Yöntem	50
3.1. Araştırma Modeli.....	50
3.2. Çalışma Grubu	51
3.3. Verilerin Toplama Aracı.....	52
3.4. Verilerin Toplanması	52
3.5. Verilerin Analizi	53
IV. BÖLÜM.....	54
4. Bulgular.....	54
V. BÖLÜM	71
5. Sonuç ve neriler.....	71
5.1. Sonuçlar	71
5.2. neriler	75
KAYNAKÇA.....	80
EK-1.Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurul Belgesi.....	88
EK-2. Araştırma İzni	89
EK-3.ğretmen Görüşme Formu rneği-1	90
EK-4.ğretmen Görüşme Formu rneği-2	93
ZGEMİş	96

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Suriye iç savaşı neticesi yaşanan göçlerin ülkelere göre dağılımı (birleşmiş milletler göç örgütü, 2018)	12
Şekil 2.2. En fazla Suriyelinin yaşadığı iller (anadolu ajansı, ocak 2018)	14
Şekil 2.3. Suriye son durum haritası (Suriye gündemi, mart 2019)	18
Şekil 2.4. Suriye krizinde öne çıkan başlıklar 2011-2014 (afad, 2019)	25
Şekil 2.5. Suriye krizinde öne çıkan başlıklar 2014-2018 (afad, 2019)	26
Şekil 2.6. Suriye krizinde sekizinci yıl (afad, 2019)	27

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 2.1. Suriye iç savaşı sonucu ölü ve kayıp tablosu (Suriye insan hakları gözlemevi, 2018)	11
Tablo 2.2. Suriye iç savaşında zarar gören sağlık kuruluşu ve hayatını kaybeden tıbbi görevli sayısı (insan hakları için doktorlar, aralık 2017).....	11
Tablo 2.3. Suriye iç savaşı sebebiyle zorunlu göçe tabi olan Suriyeli sayısı (birleşmiş milletler göç örgütü, 2017)	13
Tablo 2.4. İllere göre Suriyeli sığınmacı sayısı ve il nüfusuna oranı (multeciler.org, haziran 2019)	15
Tablo 2.5. Yıllara göre çalışma izni alan Suriyeli sığınmacı sayısı (multeciler.org, 2017)	16
Tablo 2.6. Ülkemizde bulunan Suriyeli sığınmacıların yaş ve cinsiyet dağılımı (T.C. Göç idaresi genel müdürlüğü, mart 2018).....	17
Tablo 2.7. Suriyeli sığınmacılara yapılan yardım masraflarının dağılımı (yatirimkredi.com: Suriyeli göçmen ve mültecilerin Türkiye ekonomisine etkileri, 2018).....	28
Tablo 2.8. Ülkemizde çalışma izni verilen Suriyeli mülteci sayısı (yatirimkredi.com: Suriyeli göçmen ve mültecilerin Türkiye ekonomisine etkileri, 2018).....	30
Tablo 2.9. Ülkemizde kişi başına düşen milli gelir (yatirimkredi.com: Suriyeli göçmen ve mültecilerin Türkiye ekonomisine etkileri, 2018)	31
Tablo 2.10. Kamp içi ve kamp dışı Suriyelilerin meslek grupları (yatirimkredi.com: Suriyeli göçmen ve mültecilerin Türkiye ekonomisine etkileri, 2018).....	32
Tablo 2.11. Türkiye-Suriye arasındaki ticaret hacmi (yatirimkredi.com: Suriyeli göçmen ve mültecilerin Türkiye ekonomisine etkileri, 2018).....	33
Tablo 2.12. Suriyelilerin ülkemizde kurdukları şirketler ve sermayeleri (yatirimkredi.com: Suriyeli göçmen ve mültecilerin Türkiye ekonomisine etkileri, 2018).....	34
Tablo 2.13. Sığınmacıların şirketlere yatırdığı sermaye miktarları (yatirimkredi.com: Suriyeli göçmen ve mültecilerin türkiye ekonomisine etkileri, 2018)	34
Tablo 2.14. Afad geçici barınma merkezi raporu (afad, 2018)	37
Tablo 2.15. Suriyeli öğrencilerin sınıf seviyelerine göre okullaşma oranları (hayat boyu öğrenme genel müdürlüğü, temmuz 2017).....	41

Tablo 2.16. Suriyeli öğrencilerin yıllara göre okullaşma oranları (hayat boyu öğrenme genel müdürlüğü, temmuz 2017).....	42
Tablo 3.1. Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin demografik özellikleri	51
Tablo.4.1 . Sınıf mevcudu içindeki Suriyeli öğrenci sayısı.....	54
Tablo 4.2. Suriyeli öğrenci sayısının çoğunlukta olduğu sınıflarda öğretmenlerin yaptıkları.....	55
Tablo 4.3. Dil/ iletişim problemlerine getirilen çözüm önerileri	57
Tablo 4.4. Suriyeli ve Türk öğrenciler arasında uyum sorunları	58
Tablo 4.5. Suriyeli ve Türk öğrenciler arasındaki uyum sorunlarına çözüm önerileri..	60
Tablo 4.6. Suriyeli ve Türk öğrenci velileri arasındaki sorunları	62
Tablo 4.7. Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu etkileyen unsurlar.....	63
Tablo 4.8. Sosyal bilgiler dersi programının Suriyeli öğrencilere uygunluğu.....	65
Tablo 4.9. Sosyal bilgiler dersi uygulamadaki değişiklik önerileri	65
Tablo 4.10. Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu etkileyen öğretmen açısından unsurlar	67
Tablo 4.11. Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu ve performansını etkileyen veli açısından unsurlar	68
Tablo 4.12. Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu ve performansını etkileyen diğer unsurlar	69

KISALTMALAR DİZİNİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
BMMYK	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
GEM	: Geçici Eğitim Merkezi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
ÖSO	: Özgür Suriye Ordusu
PICTES	: Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu

ÖZET

TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİ ÇOCUKLARIN EĞİTİME VE SOSYAL BİLGİLER DERSİNE ENTEGRASYONLARI HAKKINDA SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Şanlı, Büşra

Yüksek Lisans Tezi

İlköğretim Anabilim Dalı

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Fahri KILIÇ

Temmuz-2019, xv+96

2010 yılında Tunus'ta başlayan Arap Baharı'nın 2011 Mart ayında Suriye'ye de sıçraması ile Suriye'nin içine sürüklendiği iç savaş bölgesinde yaşayan insanlar için hayati bir tehlike anlamına geliyordu ve başta komşu ülkeler olmak üzere birçok ülkeye kitlesel göçler başladı. Türkiye'de bu göçlerden en çok etkilenen ülke oldu. 4 milyona yakın sığınmacı Suriye'deki iç savaştan kaçarak ülkemize sığındı. Türkiye sığınmacıların bir kısmını oluşturduğu kamplarda ikame ettirdi. Fakat sığınmacıların büyük kısmı ülkedeki birçok şehre dağıldı ve hayatlarını burada devam ettirmeye çalıştılar. Suriyeli sığınmacıların ülkemize gelişi sosyal, ekonomik ve güvenlik alanlarında da birçok sorunu beraberinde getirdi. Hükümet yaptığı çalışmalar ile ortaya çıkan sorunları çözmeye çalıştı. Günümüzde hala Suriyeli sığınmacıların ülkemizde yaşadıkları ve sebep oldukları problemlerin çözümü için çeşitli projeler yürütülmektedir.

Bu çalışmanın amacı ülkemizde yaşayan Suriyeli sığınmacıların nasıl şartlar altında ülkemize geldiklerini anlatmak, ülkemizde yaşadıkları sorunlara değinmek ve Suriyeli çocukların eğitime entegrasyonu için yapılan çalışmalarını göz önüne serip sosyal bilgiler alanında Suriyeli sığınmacı çocukların mevcut sistemde ne kadar verim alabildiklerini değerlendirmektir. Gaziantep ili Nizip ilçesinde 22 sosyal bilgiler öğretmenine sorulan sorularla öğretmenlerin Suriyeli öğrenciler hakkındaki görüşleri değerlendirilmiş, yaşanan sorunlara nasıl çözüm getirilebileceği yorumlanmıştır.

Araştırmada da nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Oluşturulan görüşme formu ile belirlenen okullardaki Sosyal Bilgiler ğretmenleri ile görüşülmüştür. Görüşmede nitel araştırma tekniklerinden tarama modeli kullanılarak var olan durumun, olayın, grubun özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Görüşme sonuçları ise betimsel analiz kullanılarak tablolaştırılarak yorumlanmıştır.

Araştırma sonucunda ise öncelikle yaşanan sorunların başında dil farklılığı geldiği ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte iletişim, kültürel uyum problemleri, aidiyet duygusunun eksikliği gibi durumlar ortaya çıkmıştır. Bu sorunların çözüme kavuşturulması ve kaynaşmış bir toplum ve kaynaşmış okul ortamı sağlamak araştırmanın en önemli amacıdır. Sosyal bilgiler dersinin de kaynaştırıcı yönünü düşündüğümüzde bu sorunları en aza indirecek dersin Sosyal bilgiler olduğunu görmüş bulunmaktayız. Özellikle Suriyeli ğrencilere Türkçe dil eğitimi verilmesi, bunun yanında kültürü tanıtıcı faaliyetler ve ğretmen adaylarına kültür okuryazarlığı dersleri verilmesi, Suriyeli ve Türk velilerin birbirlerini ziyaretleri sağlanması ve kültürel bütünleştirici etkinliklere okul dışı ve okul içinde ağırlık verilmesi gibi önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli sığınmacı ocuklar, Sosyal bilgiler

ABSTRACT**THE VIEWS OF SOCIAL STUDIES TEACHERS ABOUT THE INTEGRATION
OF SYRIAN CHILDREN IN TURKEY INTO THE EDUCATION AND SOCIAL
STUDIES**

Şanlı, Büşra

Graduate Thesis

Department of Primary School

Discipline of Social Sciences Teacher

Supervisor: Doç. Dr. Fahri KILIÇ

July-2019, xv+96

The civil war in which Syria dragged means a vital danger for people in that region because Arap Spring, which starts in Tunus,2010, spreads in Suriye in 2011,March.Also, the mass migration starts to the other countries,especially neighboring countries.Turkey is the most affected country because of these migrations.About 4 million refugees defect to the our country by escaping from civil war in Syria.Turkey keeps a part of refugees in camps.However, the large part of refugees spread out in many cities in the country and try to continue their lives. The arrival of Syrian refugees in our country brings along a lot of social, economical and safety problems. The government tries to solve problems with their works. In today, different projects are conducted in order to solve problems of Syrian people in our country.

The aim of this study is to tell how Syrian refugees come to the our country and their problems in our country and to evaluate how much efficiency Syrian children get from Social Studies in current system by displaying the studies of the integration of Syrian children into the education.The views of teachers about Syrian students are evaluated by asking questions to the 22 Social Studies teachers in Nizip,Gaziantep and how the problems can be solved is interpreted.

The qualitative research method is used in the study. Social Studies teachers in determined schools are interviewed with the interview form. It is tried to determine the properties of current situation, event, group by using survey model. The results of interviews are interpreted using descriptive analysis and tabularizing.

At the end of this study, it is understood that the main problem is language differentiation. Also, some situations come out such as communication, the problems of acculturation, the lack of sense of belonging. Providing inclusive society and school by solving these problems is the most important aim of the study. When we think the socializing way of Social Studies, we see that Social Studies can minimize these problems. It is suggested that the education of Turkish language and cultural information should be given to the Syrian students, the culture of literacy should be given to the prospective teachers, Syrian and Turkish parents should visit each other, and cultural activities should be focused on in school and outside school.

Key words: Syrian refugee children, Social Studies.

I. BÖLÜM

1. Giriş

Bu bölümde araştırmanın problem cümlesi, araştırma soruları, amacı, önemi, kapsamı, sınırlılıkları ve araştırmada yer alan tanımlar yer almıştır.

İlkokul ve ortaokul, öğrencilerin yaşama ilişkin bilgi, beceri ve deneyim kazandıkları, içinde buldukları dünyayı ve toplumu anlama çabası içine girdikleri, aynı zamanda içinde buldukları topluma uyum sağlama ve etkin vatandaş olma gibi özellikler kazanmaya çalıştıkları bir eğitim basamağıdır. Sosyal Bilgiler dersi, diğer dersler arasında yaşama ilişkin bilgi ve becerileri kazandırmaya yönelik derslerden birisidir (Selanik Ay, 2010).

Sosyal bilgiler; Doğanay'ın tanımına göre, sosyal ve insanla ilgili olan diğer bilimlerin içerik ve yöntemlerinden yararlanarak, insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini zaman boyutu ile disiplinler arası bir yaklaşımla ele alarak ve küreselleşen bir dünyada yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle donatılmış, düşünen ve becerili birer demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanıdır (Doğanay, 2004). Sönmez (1998)'e göre sosyal bilgiler, toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen dirik bilgiler olarak da tanımlanabilir. Toplumsal gerçek denildiğinde, toplumsal yaşamı düzenleyen her türlü etkinlik akla gelebilir.

Sosyal bilgiler dersi aracılığıyla öğrenci kendi çevresini yakından tanır ve geçmişle gelecek arasında bağ kurma fırsatı bulur. Yapılandırmacı yaklaşımla birlikte sosyal bilgiler dersi, öğrenciye yakından-uzaya, somuttan-soyuta, basitten-karmaşığa, bilinenden bilinmeyene, değişim ve sürekliliği algılama, mekânı algılama, zaman ve

kronolojiyi algılama ve empati becerilerin; farklılıklara saygı, misafirperverlik, hoşgörü değerlerini kazandırmayı amaçlamaktadır.

Bireyler toplum içinde yaşamlarını sürdürürken, aslında pek çok Sosyal Bilgiler eğitimi konusu ile karşı karşıya gelmekte ve yaparak yaşayarak öğrenme gerçekleşmektedir. Bu sebeple Sosyal Bilgiler dersinde topluma ve yakın çevreye ilişkin konu ve çalışmalara yer vermek Sosyal Bilgiler öğretiminin etkililiğini artırabilir, aynı zamanda iyi bir planlama ile Sosyal Bilgiler programı ile ilişkilendirilen yerel toplum çalışmaları sayesinde öğrencilerin derse ilgisi artmakta ve kalıcı öğrenmeler gerçekleşmektedir. Sosyal Bilgiler dersi ilköğretimde yerel toplum çalışmalarının gerçekleştirilmesine olanak sağlayan en önemli derslerden biridir. Yaşamın kendisini yansıtan Sosyal Bilgiler dersinde öğretmenlerin okul-toplum ilişkisini sağlayabilecek çalışmalardan yararlanmaları Sosyal Bilgiler öğretiminin etkililiğinin artırılmasına katkı sağlayacaktır (Selanik Ay, 2010)

Sosyal Bilgiler insanları ve onların yaşamlarını konu alarak kendi kendimizi ve diğerlerini anlamamıza yardımcı olur (Doğanay, 2005) Sosyal Bilgiler dersi değerleri ve becerileri öğrencilere ders içi ve ders dışı faaliyetler ile kazandırılmaktadır. Son yıllarda Suriye'den yaşanan yoğun göç dalgası ile hem toplumsal yapımız hem de eğitim yapımız da önemli ölçüde değişimleri de beraberinde getirmiştir. Özellikle Suriyeli öğrencilerin okul ve sınıf ortamında karşılaştıkları pek çok sorun gözlenmektedir. Bu sorunları en aza indirmek ve kaynaşmış bir okul ve toplum atmosferi oluşturmak için Türk Eğitim Sistemimizde pek çok çalışma yapılmaktadır. Okullar da bu sorunların en aza indirilmesinde okul yöneticisinden öğrencilere kadar uzanan bir emeğe ihtiyaç vardır. Sosyal Bilgiler dersinin kazanımları hem ülkesini hem dünyayı tanıyan farkında olan, milli ve manevi değerlere sahip çıkan, insanlık için çalışan birbirinin farklılıklarına saygı gösteren kaynaşmış bir toplum yapısı içinde olan bireyler yetiştirmektir. Bu açıdan Sosyal Bilgiler öğretmenlerine büyük görevler düşmektedir. Özellikle Suriyeli öğrencilerin yaşadıkları sorunlar belirlenmeli ve bu sorunlara en iyi çözümler getirilmelidir.

Bu araştırmada Türkiye’de yaşayan Suriyeli ocukların eğitime ve sosyal bilgiler dersine entegrasyonları ile ilgili ğretmen görüşlerinin değerlendirildiği bir tez konusu seçilmiş, araştırma yöntemi olarak nitel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma grubu olarak orta okullarda görev yapan ve sınıfında Suriyeli ğrencisi olan Sosyal Bilgiler ğretmenleri seçilmiştir. Öğretmenlere yöneltilen sorular aracılığıyla Nizip ilçesindeki Suriyeli ğrencilerin okulda yaşadıkları zorluklar, başarılarını etkileyen etkenler, okul-veli ilişkisi, ğrenci-ğrenci ve ğrenci-ğretmen ve veli ile veli arasındaki ilişkiyi etkileyen unsurlar ve çözüm önerilerin hakkında görüşleri alınıp elde edilen veriler açıklanıp yorumlanmıştır. Nizip ilçesinin Suriyeli insanların g noktalarından biri olması ve okullarda Suriyeli ğrenci sayısının ciddi boyutta olması böyle bir çalışma yapılmasını gerekli kılmıştır.

1.1. Problem Cümlesi

Türkiye’de Yaşayan Suriyeli ocukların Eğitime ve Sosyal Bilgiler Dersine Entegrasyonları Hakkında Sosyal Bilgiler ğretmenleri Ne Düşünüyor?

1.2. Alt problemler

1. Sınıflarında bulunan Suriyeli ğrencilerin eğitim ortamlarına dair neler düşünmektedirler?
 - a. Suriyeli ğrencilerin sayısı hakkında,
 - b. İletişim (dil) durumları hakkında,
 - c. Türk öğrencilerle uyum durumu hakkında neler düşünmektedirler?
2. Suriyeli ve Türk ğrenci velileriyle uyum durumu hakkında neler düşünmektedirler?
3. Suriyeli ğrencilerin başarı durumu ve ders performansları ile bunları etkileyen unsurlar hakkında neler düşünmektedirler?
 - a. Öğretmen kaynaklı unsurlar hakkındaki görüşleri,
 - b. Veli kaynaklı unsurlar hakkındaki görüşleri,

- c. MEB, öğretim programı ve oryantasyon eğitimi gibi diğer unsurlar hakkındaki görüşleri nelerdir?
4. Sosyal bilgiler dersinin kültürel uyumu hakkında neler düşünmektedirler?
 - a. Uygulamadaki Sosyal Bilgiler dersi müfredatının Suriyeli öğrencilerin değerlerine uygun olup olmadığı konusunda,
 - b. Sosyal Bilgiler programı değerlerini Suriyeli öğrencilerin kazanıp kazanamadıklarına konusunda neler düşünmektedirler?

1.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Eğitim toplumun en önemli yapı taşlarından biridir. Eğitim sisteminde yaşanacak olan problemler toplum yapısını da olumsuz etkilemektedir. Bu yüzden eğitim öğrencisi, yöneticisi, öğretmeni ve diğer çalışanları ile birlikte bir bütündür. Okul ortamında ise her şeyin odak noktasında öğrenci yer almaktadır. Öğrencinin okul ortamında yaşadığı bir problem olursa ise tespit edilmeli ve çözüm kavuşturulmalıdır.

Son yıllarda artan yoğun göç dalgası ile birlikte okullarımızdaki Suriyeli öğrenci sayısında artış yaşanmıştır. Bu artış ile beraber okullarda olumlu ve olumsuz durumları da beraberinde getirmektedir. Bunların en önemli sebebi ise Suriyeli öğrencilerin okullarda derslerde öğretmen ve arkadaşlarıyla yaşadıkları problemler gelmektedir.

Sosyal Bilgiler dersinin birleştirici bir ders olmasının yanı sıra ortak değer ve kültüre sahip olması ve kazanım, değerler açısından da öğrenciler arasında kaynaştırıcı rolünü daha fazla üstlenmektedir. Fakat okullarda yaşanan problemlerin en aza indirilmesi için Türk eğitim sisteminde de çalışmalar ve yenilikler yapılmaktadır.

Nizip gibi Suriyeli öğrenci sayısının fazla olduğu bir ilçedeki sorunları ise belirlenen okullardaki Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin problemleri saptaması ve çözüm önerilerinin alınması ile farkındalık oluşturulması ve bu sorunların en aza indirilip kaynaşmış olumlu bir okul ve toplum atmosferi oluşturulması ve Suriyeli öğrencilerin

toplumla uyum içinde olan her yönden sağlıklı bireyler olarak yetişmeleri amaçlanmıştır.

Eğitim her bireyin en temel hakkıdır. Çağdaşlaşmış her devlet vatandaşı olsun olmasın her bireyin eğitim hakkını kanunları ile güvence altına almış ve bireylere eğitim almaları için kolaylık sağlamaya yönelik birtakım düzenlemeler yapmıştır. Ülkemizin de taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile de eğitim hakkı güvence altına alınmış ve eğitim hakkının kutsallığı küresel ve ülkeler üstü bir nitelik kazanmıştır.

Eğitim bir toplumun temel değerlerinin bireye aktarımın en sağlıklı şekilde aktarılmasını sağlayan araçtır. Ziya Gökalp eğitim için gelişimini tamamlamış kuşağın birikimini kendisinden sonra gelen kuşağa aktarımı olarak tanımlamıştır. Tyler eğitimim bireylerin davranışlarının değişime uğradığı bir süreç olarak tanımlamıştır. Durkheim ise insan üzerinde fiziğin ve sosyal tabiatın bıraktığı etki demiştir. İdealizm akımına göre bilince ve kendine has fikirlere sahip insanlığın tanrıya ulaşmadaki sonsuz çabasıdır. Realist akıma göre yetişen yeni nesillere toplumun kültürel mirasının aktarımı ve yeni nesli topluma hazırlama sürecidir. Pragmatistler eğitimi yaşamın tekrar inşası olarak görmüşlerdir. Marksizm insanı üretim ve değişim sürecine çok yönlü olarak hazırlayan bir tanım yapmıştır. Natüralizm ise bireylerin gelişmesinin ve bu özelliğin dışı vurumunu sağlayan bir süreç tanımı yapmıştır.

Eğitim bireye ulaşma şekli ile ikiye ayrılır. Bunlardan ilki formal eğitim olarak adlandırılan devletler veya otoriteler tarafından bireylere hayatlarının belli bir döneminde sistematik şekilde verilen örgün eğitimidir. Diğerisi ise bireylerin hayatları boyunca yaşadıkları tecrübelerden kazandıkları ve doğal bir süreç içerisinde gerçekleşen belirli bir sistematigi olmayan informal eğitimidir.

Bireyin eğitimi aile içerisinde başlayan ve hayatı boyunca devam eden bir süreçtir. Eğitim bireylerin içinde buldukları topluma uyumlarını ve kendini geliştirmelerini sağlayan bir etmendir. Bu sürecin sağlıklı ve sistematik bir şekilde ilerlemesi için devletler kendi toplumlarının değerlerinin de yetişen nesillere aktarıldığı eğitim sistemleri oluşturmuşlardır. Bu değerler her toplumun sahip olduğu ortak kültürel

mirasa, tarihi geçmişe, toplumsal gelenekler ile iyi birey ve vatandaş olma temellerine dayandırılmıştır. Sağlıklı eğitim alan bireylerin içinde buldukları topluma ve toplumsal değişikliklere uyum sağlamada sorun yaşamaması eğitimin en temel hedeflerinden birisidir. Toplumsal uyum bir toplumun gelişiminde etkili olan en önemli faktörlerden biridir.

Ülkemize gelen Suriyeli sığınmacıların toplumumuza uyumunu sağlamak ülke olarak sağlıklı bir şekilde nihayete erdirilmesi gereken en önemli sorundur. Kültürel, tarihi ve değerler açısından aramızda büyük farkların olduğu Suriyeli göçmenlerin topluma uyumda yaşadıkları başlıca sorun dil sorunudur. Bir topluma adapte olmada başlıca unsur şüphesiz dildir. Yaşadığı toplumun dilini bilmeyen bir bireyin o topluma sağlıklı bir şekilde uyumu da imkansızdır.

Topluma uyumda önemli olan bir diğer husus da toplumun değerlerini ve hassasiyetlerini bilmektir. Değerlerin öğrenim sürecinin bir kısmı ailede gerçekleşen bir süreçtir. Fakat değer öğrenimi topluma sonradan katılan bireyler için de zamanla kazanımı sağlanabilecek bir konudur. Bu kazanım sürecinin sağlıklı bir şekilde işlemesi için ise en temel gereksinim eğitimidir.

1.4. Sınırlılıklar

1. Araştırmaya Gaziantep ili Nizip ilçesinde görev yapan 22 Sosyal Bilgiler Öğretmeni katılmıştır.
2. Değerlendirme yapılan veriler bu öğretmenlere sorulan soruların Suriyeli öğrencileri kapsıyor olmasıyla sınırlıdır.

1.5. Sayıtlar

Araştırmaya katılımı sağlanan sosyal bilgiler öğretmenlerinin sorulara gerçeği yansıtan samimi cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Göç (Migration): Uluslararası bir sınırı geçerek veya bir Devlet için yer değiştirmek. Süresi yapısı ne olursa olsun insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleridir. Buna, mülteciler, yerinden edilmiş kişiler, yerinden çıkarılmış kişiler ve ekonomik göçmenler dahildir.

Güvenli Bölge (Safe Haven): “Yaralı ve hasta muhripler veya muharip olmayanlar” ile “savaşlarda yer almayan sivillerin” savaşın etkilerine karşı korunduğu tarafsız bölgeler.

İç Göç (Internal Migration): Yeni bir ikamete sahip olmak amacıyla veya yeni bir ikamete sahip olacak şekilde sonuçlanacak şekilde insanların ülkenin bir bölgesinden başka bir bölgesine göç etmeleri. Bu göç, geçici veya daimî olabilir. İç göçmenler, menşei ülke içinde yer değiştirirler, ama yine menşei ülkede kalırlar.

Sığınmacılar (Asylum Seekers): İlgili ulusal ya da uluslararası belgeler çerçevesinde bir ülkeye mülteci olarak kabul edilmek isteyen ve mültecilik statüsüne ilişkin yaptıkları başvurunun sonucunu bekleyen kişiler. Olumsuz bir karar çıkması sonucunda bu kişiler ülkeyi terk etmek zorundadırlar ve eğer kendilerine insani ya da diğer gerekçeler nedeniyle ülkede kalma izni verilmemişse bu kişiler ülkede düzensiz durumda bulunan herhangi bir yabancı gibi sınır dışı edilebilirler.

Mülteci (Refugee): BMMYK’ nın tüzüğündeki kriterlere uygun olan ve Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi veya Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 Protokolüne taraf olan bir ülkede bulunup bulunmaması veya bu hukuki belgeler uyarınca ev sahibi ülke tarafından mülteci olarak tanınıp tanınmaması fark etmeksizin, Yüksek Komiserlik tarafından sağlanan Birleşmiş Milletler korumasından yararlanmaya hak kazanan kişi.

Terörizm (Terrorism): Uluslararası hukukta yaygın olarak kabul gören bir tanımı olmayan ‘terörizm’, Kamusal alanda terörü kışkırtmak üzere tasarlanan

eylemlerin kasti ve sistematik olarak kullanılması olarak tanımlanabilir. Terörizm, bir bireyin veya bireysel bir kapasitede veya Devlet desteğiyle hareket eden bir grubun eylemleri olabilir. Bir Devlet de hem nüfusa (zorla çalıştırma, sınır dışı, soykırım vb. insan hakları ihlalleri) karşı, hem de uluslararası silahlı bir çatışmada düşman Devlet'in sivil halkına karşı terör eylemlerinde bulunabilir.

Geçici Koruma (Temporary Protection): Menşe ülkelerine dönemeyen üçüncü ülke kişilerinden kaynaklanan kitlesel bir akının meydana gelmesi ya da derhal meydana gelebilecek olması durumunda, özellikle söz konusu kişilerin ya da koruma gerektiren diğer kişilerin yararına olarak, sığınma sisteminin etkin işleyişi üzerinde olumsuz etki yaratmadan sığınma sisteminin işletilememesi riski varsa, bu kişilere acil ve geçici koruma sağlamak amacıyla sağlanan istisnai özellikteki prosedür.

II. BÖLÜM

2. Kuramsal Çerçeve

2.1. Başlangıçtan günümüze Suriye’de yaşanan olaylar ve Suriye’den Türkiye’ye yaşanan göç dalgasının sonuçları

2.1.1. Suriye’de olayların başlangıcı ve bölgeye yayılması

2011 yılına girdiğimizde Ortadoğu Arap Baharı adı verilen toplumsal olaylarla çalkalanmaktaydı. Mısır ve Libya gibi önemli Ortadoğu ülkelerinde mevcut liderleri koltuklarından eden olaylar bölgedeki diğer ülkelerde de yankı bularak içinde bulunduğu coğrafyaya hızla yayıldı ve bölgedeki birçok ülkede irili ufaklı gösteriler gerçekleşti. Bu gösterilerin birçoğu şiddetle bastırılmaya çalışıldı ise de kimi ülkelerde toplumsal hareketler halkın başarısı ile sonuçlandı.

Suriye 2011 yılının mart ayı ile beraber kendisini yıllarca sürececek bir iç savaş başlangıcının arifesindeydi. Suriye’nin güneyinde bulunan Dera şehrinde duvarlara “Halk rejimin yıkılmasını istiyor.” yazan 15 çocuk üzerinden başlayan olaylar, kimi çevreler ve dünya basınına göre gözaltına alınan çocukların yakınlarına ve çocuklara yapılan kötü muamele neticesi başlamış ise de bir diğer görüşe göre ise uzun zamandır süren bir hazırlığın neticesi olarak harekete geçmek için gereken kıvılcım olarak çocukların gözaltına alınması bahane olarak kullanılmıştır.

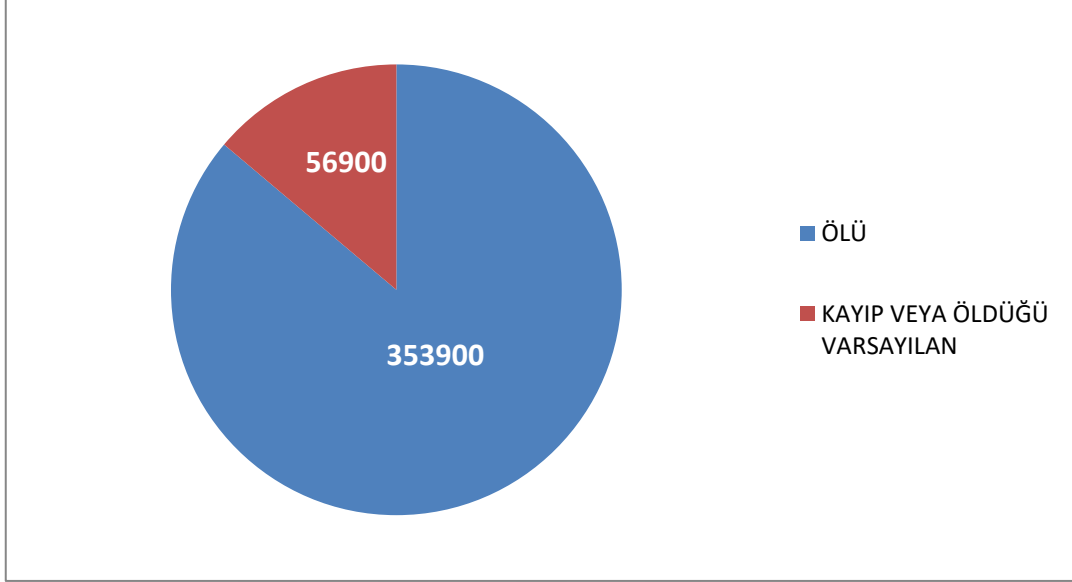
2011 baharında Esad ve BAAS rejimine karşı toplumsal gösteriler olarak başlayan olaylar temmuz ayına yaklaşırken protestocuların kolluk kuvvetlerinin ölümcül ve şiddetli müdahalelerine karşı kendilerini korumak için silahlanmasıyla farklı

bir boyut kazandı. Suriye adım adım iç savaşa gidiyordu. 2013 yılında Esad rejiminin muhalifleri sindirmek için kimyasal silah kullanması bu süreci hızlandırdı.

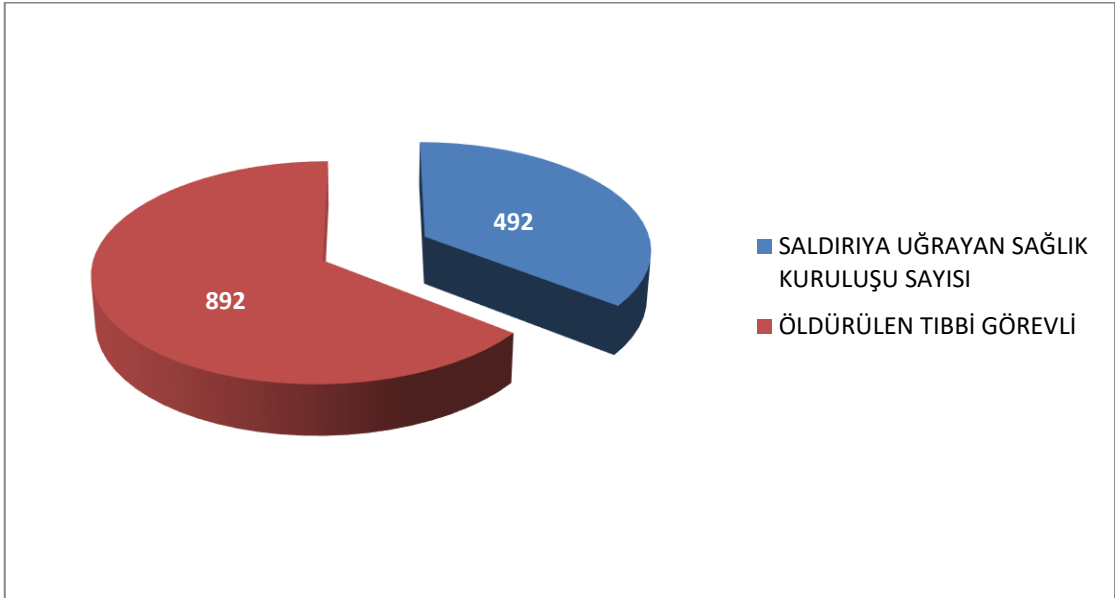
Esad ve BAAS'ın tutumuna karşı çıkıp rejime baş kaldıran ve muhaliflerin saflarına geçen ordu içindeki subaylar bir araya gelerek Özgür Suriye Ordusu'nu (ÖSO) kurdu ve bu çatı altında birleşti. Toplumda ciddi yankı bulan ÖSO oluşumu kısa zaman içinde birçok farklı bağımsız yapılanmaya sahip büyük bir silahlı muhalif örgüt haline geldi.

Her ne kadar muhalif gösteriler ile rejime karşı bir ayaklanma olarak başlayan bir mücadele süreci içinde oluşmuş olsalar da DAESH terör örgütü sıklıkla çıkar için çatışmış, özellikle DAESH terör örgütü bölgede izleri silinmesi zor katliamlara yol açmıştır. Hem rejim hem muhalif hareketler tarafından can güvenlikleri tehlikeye sokulan Suriye halkı ölüm tehlikesinin yanı sıra açlık, susuzluk gibi birçok sorunla da mücadele etmek zorunda kalmış ve en nihayetinde Suriye'den komşu ülkelere büyük göç dalgaları başlamıştır.

Tablo 2.1. Suriye iç savaşı sonucu ölü ve kayıp tablosu (Suriye insan hakları gözlemevi, 2018)

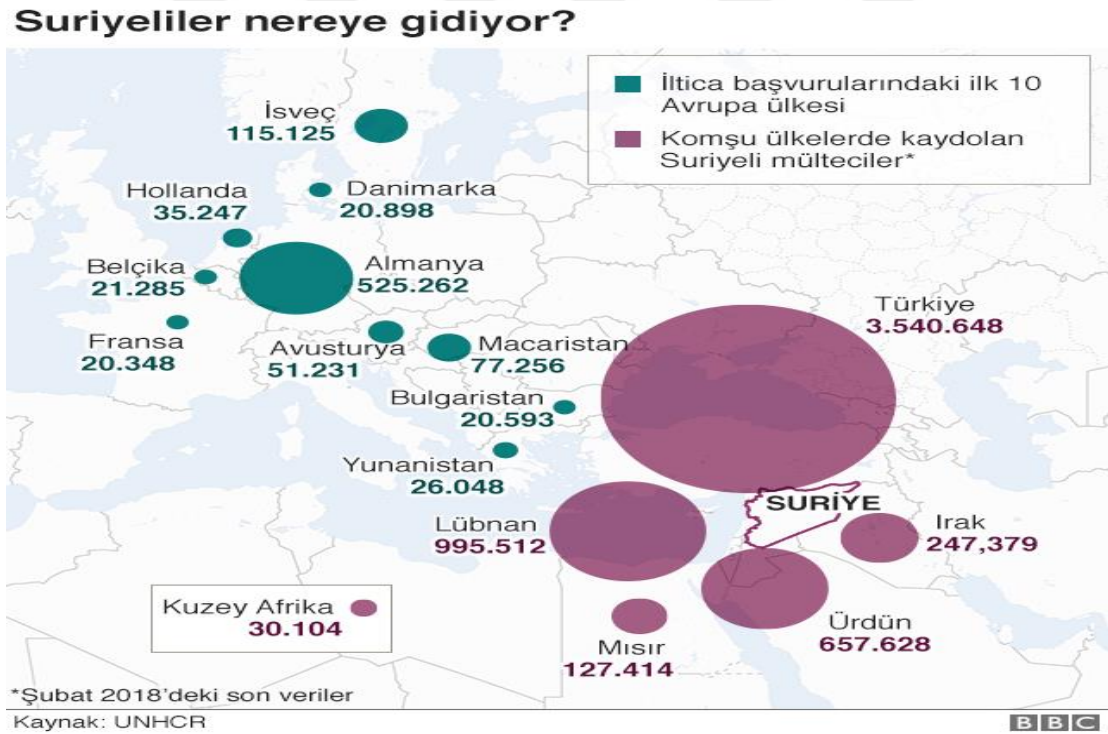

Tablo 2.2. Suriye iç savaşında zarar gören sağlık kuruluşu ve hayatını kaybeden tıbbi görevli sayısı (insan hakları için doktorlar, aralık 2017)

2.1.2. Suriye iç savaşı ile başlayan göç dalgaları

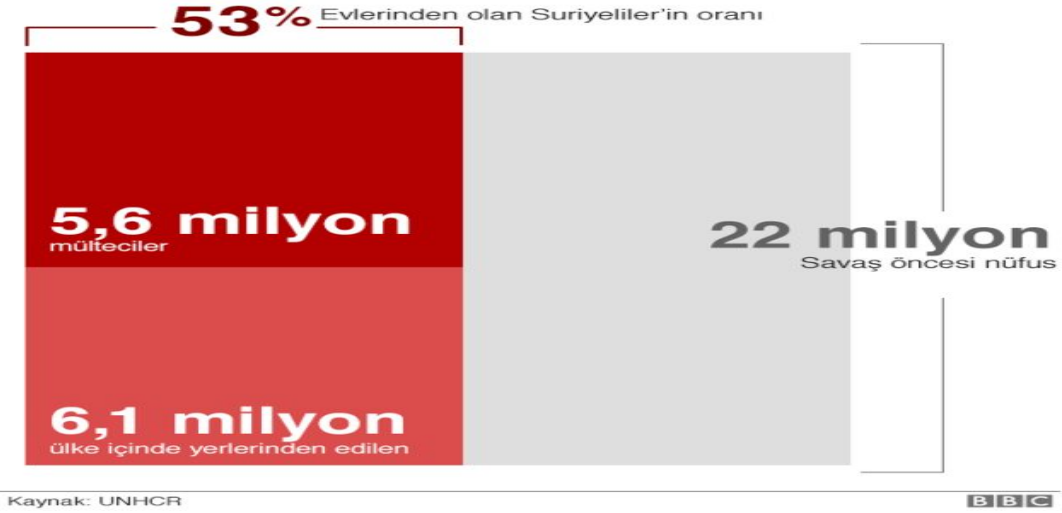
2011 baharında Suriye'nin Dera şehrinde başlayan olayların kısa zamanda büyüyerek tüm ülkeye yayılan bir iç savaşa dönüşmesi sonucunda ülkedeki birçok insan etnik kimliği, dini inancı ve politik görüşleri sebebiyle can tehlikesi yaşamaya başladı. Can güvenliğinin sağlanmasından duyulan endişenin yanı sıra açlık, susuzluk, tıbbi gereksinimlerin karşılanmasındaki ciddi problemler ile de mücadele etmek zorunda kaldılar. Ülke coğrafyasında faaliyet yürüten ve sayıca çok fazla olan silahlı gruplar bir bütün olarak ele alındığında Suriye'de hayati tehlikesi olmayan insan neredeyse yok denecek kadar azdı. Savaşın giderek artan şiddeti Suriye'den komşu ülkelere büyük bir göç dalgasını tetikledi. Göç dalgasını sınırlarında en çok hisseden ülkeler ise Türkiye, Ürdün ve Lübnan oldu. Ülke dışına çıkamayan Suriyelilerin büyük bir kısmı muhalif grupların kontrolündeki alanlarda Türkiye ve Ürdün sınırına yakın bölgelerde kurulan geçici yerleşim alanlarına sığındılar.

Şekil 2.1. Suriye iç savaşı neticesi yaşanan göçlerin ülkelere göre dağılımı (Birleşmiş Milletler Göç Örgütü, 2018)

Tablo 2.3. Suriyeli iç savaşı sebebiyle zorunlu göçe tabi olan Suriyeli sayısı
(Birleşmiş Milletler Göç Örgütü, 2017)

2011'den bu yana Suriyeliler'in yarısından fazlası evlerinden oldu

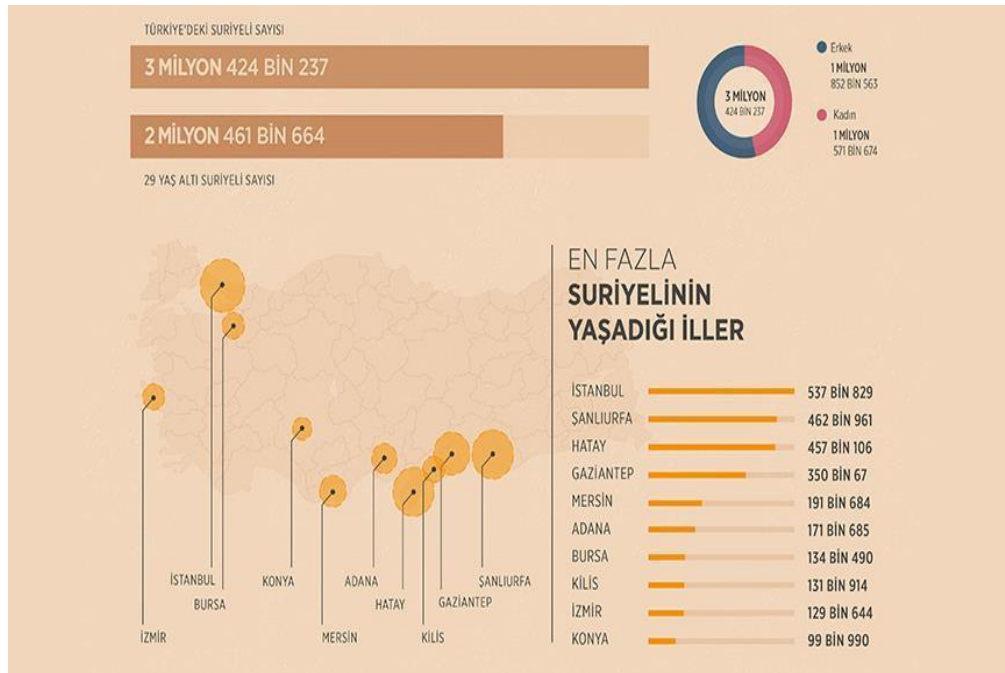
İç savaşın kanlı kaderinden kaçmak isteyen Suriye halkı artan şiddetli olaylar neticesi kitlesel olarak çıkış yolu aramaya başlamış, bunun için ise ilk tercihleri ağırlıklı olarak ülkenin kuzeyinde bulunan Türkiye ve güneyinde bulunan Lübnan ve Ürdün olmuştur. Çatışmaların başladığı ilk günden bu yana bölgedeki silahlı grupların hakim olduğu alanlara göre değişen göç yollarına bağlı olarak kitlesel göçlerde zaman zaman dalgalanmalar yaşanmıştır. Lübnan ve Ürdün ile Türkiye'ye yaşanan göçler belli bir süre aynı oranda seyrederken ülkenin güneyinde şiddetlenen çatışmalar ve farklı grupların hakimiyeti ilerleyen süreçte yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere tüm göç dalgalarını ülkemize yönlendirmiştir. Türkiye'yi geçiş ülkesi olarak kullanarak veya doğrudan deniz yolu ile Avrupa ülkelerine de mülteci akını yaşanmış, bu riskli yolculuklarda birçok insan kötü hadiseler neticesinde hayatını kaybetmiştir. Göç yollarında yaşanan üzücü olaylar uluslararası kamuoyunda ciddi bir etki uyandırmış olsa da günümüzde mülteciler hala siyasi dengelerde etkili bir unsur olarak yerini korumaktadır.

Birleşmiş Milletlerin 2018 yılının Eylül ayına girilirken yayınladığı raporda Suriye'de iç savaşın başladığı 2011 yılından bu yana o güne kadar rastlanılmamış iç göçün gözlemlendiğine dikkat çekilmiştir. Beşşar Esad'a bağlı Suriye'deki rejimin

hükümete yönelik muhalif gruplar ve terörist oluşumlara karşı düzenlediği saldırılar sonucu 10 milyondan fazla Suriye vatandaşının mevcut konumundan göç etmek zorunda kaldığının ifade edildiği raporda, göç etmeye mecbur kalan bu insanların insani yaşam standartlarının çok altında hayatını devam ettirmek zorunda kaldığı vurgulanmıştır.

2.1.3. Suriye'den Türkiye'ye gerçekleşen kitlesel göçlerin sayısal sonuçları

Suriye'de yaşanan iç savaşın en çarpıcı sonuçlarından birisi de oluşan kaos ortamı ile birlikte evlerinden ayrılıp daha güvenli bölgelere ulaşmak isteyen Suriyelilerin oluşturduğu göç dalgaları oldu. İç savaşın başladığı 2011 yılından bu yana resmi kayıtlara göre yaklaşık olarak 4 milyon Suriyeli sığınmacı ülkemize göç etmiştir. Göçün ilk dalgalarında ülkemizin Suriye ile sınırı bulunan veya o bölgeye yakın olan illerimizde oluşturulan kamplarda ikameti sağlanan Suriyeli sığınmacıların artan yoğun göç ile birlikte tam kontrolü oldukça zorlaşmış, kampların da yetersiz kalmasıyla birlikte mültecilerin kendilerine tebliğ edilen şehirlerde yaşamak kaydı ile ülke içinde yaşamlarını devam ettirmesi yoluna gidilmiştir.

Şekil 2.2. En fazla Suriyelinin yaşadığı iller (Anadolu Ajansı, ocak 2018)

Geçici barınma merkezlerinde kalan Suriyelilerin sayısı 16 Mayıs 2019 tarihi itibarıyla 125 bin 936 kişi olarak açıklanmış ve bu sayı Nisan 2019'da 136 bin 880 kişi, 2017 Aralık ayı sonunda ise 228 bin 251 kişi olarak belirlenmiştir. Buna göre kamplarda yaşayan Suriyeli sayısı 2018'in başından bu yana 102 bin 315 kişi azalmıştır. Suriyelilerin yalnızca %3,49'si kamplarda yaşamaktadır.

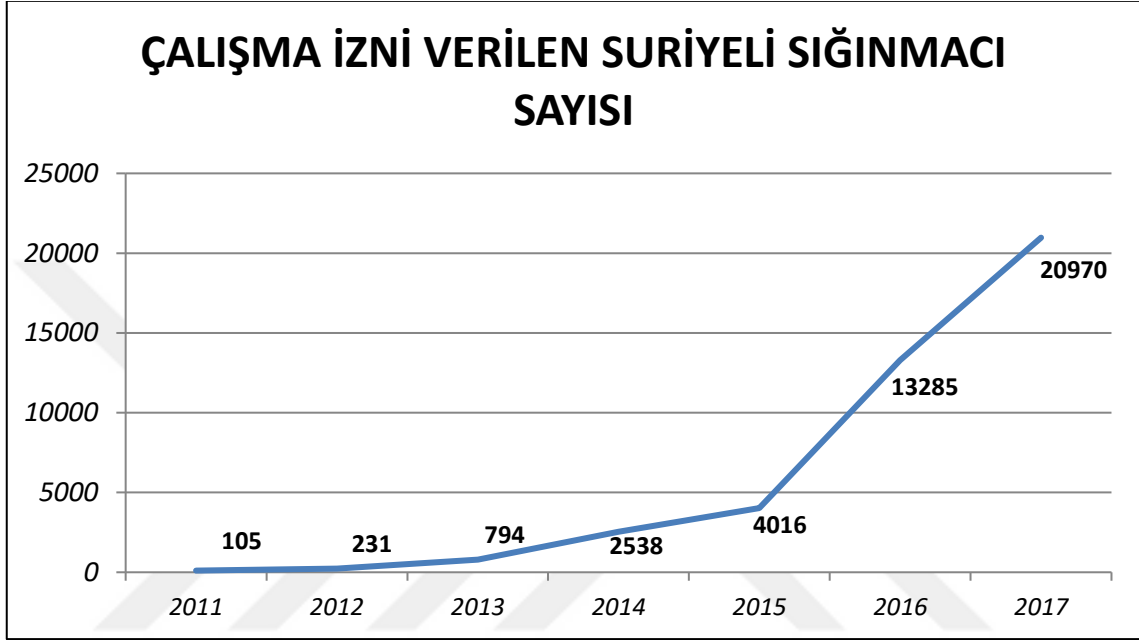
Tablo 2.4. İllere göre Suriyeli sığınmacı sayısı ve il nüfusuna oranı (multeciler.org, haziran 2019)

ŞEHİR	SAYI	İL NÜFUSU İLE KARŞILAŞTIRMA
İSTANBUL	546 bin 238	3,63%
*ŞANLIURFA	441 bin 792	21,70%
*GAZİANTEP	433 bin 664	21,38%
*HATAY	426 bin 869	26,52%
*ADANA	237 bin 280	10,69%
MERSİN	201 bin 189	11,09%
BURSA	170 bin 705	5,70%
İZMİR	142 bin 995	3,31%
*KİLİS	114 bin 797	80,54%
KONYA	106 bin 312	4,82%
ANKARA	91 bin 422	1,66%
*KAHRAMANMARAŞ	87 bin 201	7,62%
*MARDİN	87 bin 96	10,50%
KAYSERİ	77 bin 781	5,60%
KOCAELİ	56 bin 684	2,97%
*OSMANİYE	48 bin 572	9,09%
DİYARBAKIR	33 bin 547	1,94%
*MALATYA	29 bin 713	3,73%
ADİYAMAN	24 bin 477	3,92%
*İŞARETLİ İLLERDE GEÇİCİ BARINMA MERKEZİ BULUNMAKTADIR		

Farklı illere dağıtımı sağlanan Suriyeli sığınmacılara uluslararası örgütler aracılığı ve bizzat Türkiye Cumhuriyeti tarafından sağlanan temel yardımların yanı sıra kendi geçimlerini sağlamak için çalışma izni de verilmiştir. Aşağıdaki tabloda yıllara göre ülkemizde çalışma izni verilen Suriyeli sığınmacıların sayısı açıklanmaktadır. Çalışma izni alan Suriyeli sığınmacı sayısı toplam sayıyla kıyaslandığında çok az bir sayıda kalmaktadır. Ülkemizde yaşayan Suriyeli sığınmacıların büyük kısmı kaçak

olarak çalışmaktadır. İşverenler için de bu hem ucuz işgücü hem de sigortalı işçinin oluşturacağı mali yükümlülükten kurtulmak demektir. Ülkemizde yaşayan Suriyeli sığınmacıların tamamına yakını sigortasız olarak çalıştırılmaktadır.

Tablo 2.5. Yıllara göre çalışma izni alan Suriyeli sığınmacı sayısı (multeciler.org, 2017)

Tablo 2.5'e göre ülkemizde çalışma izni alan Suriyeli sığınmacı sayısı her geçen gün artmaktadır. 2011 ve 2017 yılları arasında çalışma izni verilen Suriyeli sığınmacı sayısı düzenli olarak artış göstermektedir.

Göç İdaresi'nin 29 Mart 2018 tarihinde yayımladığı verilere göre ülkemizde toplam 3 milyon 567 bin 130 Suriyeli sığınmacı yaşamaktadır. Bu sayının 1 milyon 617 bin 631'i 18 yaş altındadır. 1 milyon 147 bin 988'i ise ilk ve orta öğrenim çağındadır. Ülkemizde eğitim çağındaki nüfusa bakıldığında bu sayı azımsanmayacak kadar fazladır. Suriye'de yıllardır devam eden iç savaş göz önüne alındığında ülkemizin eğitim çağındaki bulunan mülteci çocuklar için kısa, orta ve uzun vadeli eğitim planları yapılması gerekmektedir. İlerleyen bölümlerde sığınmacı çocukların eğitiminin sağlanması için yapılan çalışmalara detaylı olarak değinilecektir.

Tablo 2.6. Ülkemizde bulunan Suriyeli sığınmacıların yaş ve cinsiyet dağılımı (T.C. göç idaresi genel müdürlüğü, mart 2018)

GEÇİCİ KORUMA KAPSAMINDA BULUNAN SURIYELİLERİN YAŞ VE CİNSİYET DAĞILIMI

YAŞ	ERKEK	KADIN	TOPLAM
TOPLAM	1.934.622	1.632.508	3.567.130
0-4	250.125	233.518	483.643
5-9	247.664	232.231	479.895
10-14	197.360	181.917	379.277
15-18	159.493	129.323	288.816
19-24	318.597	226.960	545.557
25-29	200.416	145.260	345.676
30-34	167.723	124.949	292.672
35-39	117.866	92.919	210.785
40-44	79.008	71.320	150.328
45-49	59.630	55.488	115.118
50-54	48.127	46.054	94.181
55-59	32.234	32.209	64.443
60-64	23.227	23.813	47.040
65-69	15.087	15.220	30.307
70-74	8.404	9.342	17.746
75-79	4.795	5.772	10.567
80-84	2.703	3.478	6.181
85-89	1.419	1.765	3.184
90+	744	970	1.714

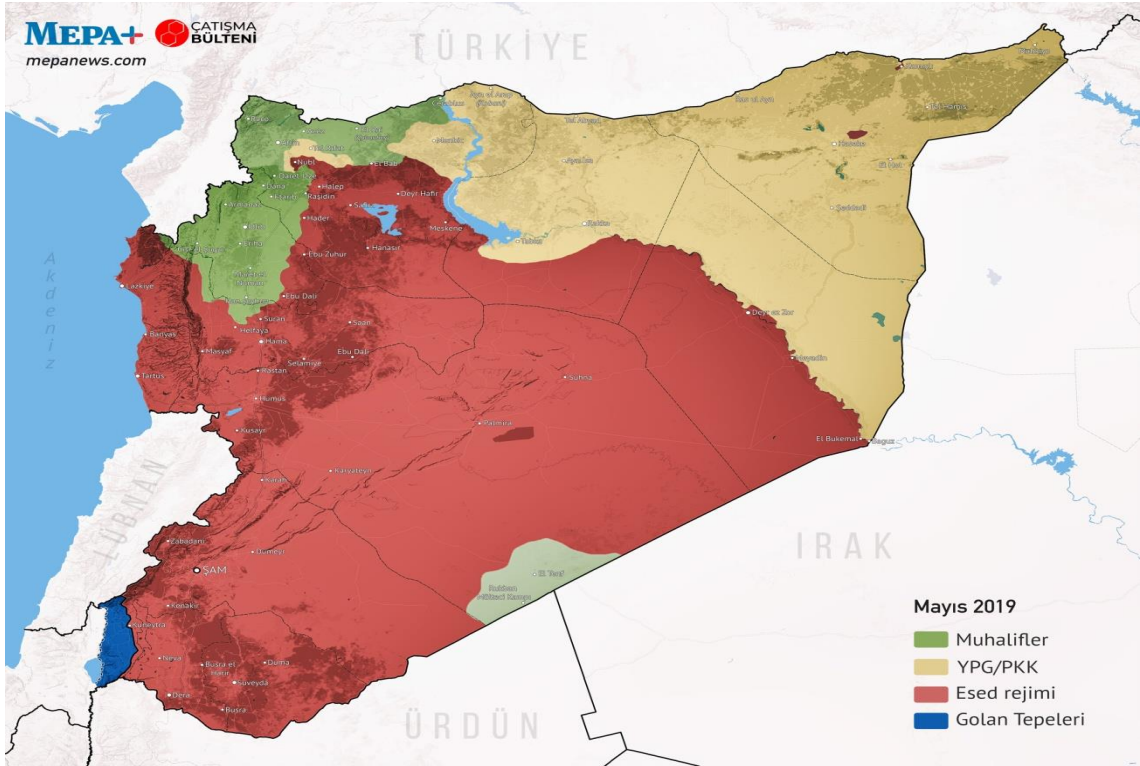
29.03.2018 itibarıyla

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
GÖÇ İDARESİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Göç İdaresi Genel Müdürlüğü verisidir

2.2. Suriye'nin günümüzdeki durumu

2011 yılından bu yana Suriye'de aralıksız devam eden iç savaş bölgede birçok insanın hayatını kaybetmesine, temel insani ihtiyaçlarından dahi yoksun kalmasına ve mecburi olarak göçe zorlanmasına sebep oldu. Savaşın sebep olduğu insani kıyımın yanı sıra bölgenin ekolojik ve tarihi mirası da yaşanan çatışmalar sebebiyle ciddi anlamda zarar gördü veya tamamen yok oldu. Arap ülkeleri için ticari bir geçiş noktası işlevi gören Suriye, yaşanan iç savaşla birlikte bu konumunu ciddi anlamda kaybetti ve bölge ülkeleri de ekonomik anlamda çok büyük kayıplar verdiler.

Savaşın ilk zamanlarında güçlü bir tehdit olan terör örgütü DAESH bölgedeki gücünü ilerleyen süreçte ciddi anlamda kaybetti. Suriye'de bugün uluslararası kamuoyu belli bir barış ortamının sağlanması için çabalar gösterse de hayatını kaybeden ve göç etmek zorunda kalan milyonlarca insan göz önüne alındığında bu çabaların zayıf birer girişimden öteye geçemediğini söylemek mümkündür.

Şekil 2.3. Suriye son durum haritası (Suriye gündemi, mart 2019)

2.3. Mültecilere yardım amacı güden başlıca uluslararası kuruluşlar

2.3.1. Birleşmiş milletler mülteciler yüksek komiserliği (the united high commisioner for refugees, unhcr)

1950 yılında 2. Dünya Savaşı sonrası evlerini terk etmek zorunda kalan milyonlarca Avrupalıya yardım sağlamak amacıyla kurulan Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği günümüze kadar çalışmalarını devam ettirmiş en etkin uluslararası kuruluştur. Dünya'nın birçok yerinde özellikle iç savaş yaşanan üçüncü dünya ülkelerinde yardıma muhtaç insanlara yardım eden örgüt 2015 yılına kadar 50 milyondan fazla mültecinin tekrar hayata tutunmasına yardımcı olmuştur.

“UNHCR olarak temel amacımız, evlerinden kaçmak zorunda kalan kişilerin haklarının ve refahının korunmasını sağlamaktır. İhtiyaç içindeki herkesin sığınma talebinde bulunma hakkına sahip olmasını ve başka bir ülkede güvenli bir şekilde

korumaya erişmesini temin etmek için, ortaklarımız ve ev sahibi topluluklarla birlikte çalışıyoruz. Ayrıca, kalıcı çözümler bulmak için de yoğun bir şekilde çaba harcıyoruz.”

2.3.2. Birleşmiş milletler kalkınma programı (the united nations development programme, undp)

Yoksulluğu ortadan kaldırıp tüm dünyanın barış içerisinde yaşamasını ve gezegeni korumayı hedefleyen bu oluşum yine Birleşmiş Milletler bünyesinde çalışma yaptığı ülkelerde kapsayıcı ve sürdürülebilir büyüme, demokratik yönetim, çevre ve sürdürülebilir kalkınma başlıkları altında çok çeşitli çalışmalarda devletlerle işbirliği içerisinde faaliyet yürütmektedir.

Ülkemizde “Türkiye’nin Suriye Krizine Yanıt ve Dayanıklılık Programı” altında Suriyeli mültecilerin kendi kendilerine yeterliliklerini güçlendirmek ve yerel ve ulusal ortakların kurumsal kapasitelerini güçlendirerek, kamu hizmetleri için artan talebe daha iyi yanıt vermelerini sağlamak için çalışmalar yürütüyor.

2.3.3. Caritas

Ülkemizde yardıma ihtiyacı olan çeşitli gruplara yardım eden Caritas, mülteciler, göçmenler, şiddete uğramış kadınlar, çocuklar, yaşlılar, engelli insanlar gibi çok geniş bir yelpazede sosyal yardımlarını devam ettirmektedir. 1991 yılından beri ülkemizdeki mültecilere yardım için çalışmalarını yürüten Caritas kuruluşu 2011 yılından itibaren Suriyeli mültecilere de yardım sağlamaya başlamıştır. Ağırlıklı olarak tıbbi yardım ve yemek yardımı sağlamaya çalışan kuruluş, mülteciler için yaptığı yardım desteklerini sürdürmektedir.

2.3.4. Uluslararası af örgütü (amnesty international)

Uluslararası Af Örgütü, insan haklarına saygı gösterilmesi, insan hakları ihlallerinin engellenmesi ve bu hakların korunması için çalışan insanların oluşturduğu, uluslararası alanda tanınan küresel bir harekettir. Vizyonu, her insanın İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi tarafından kabul edilen insan haklarına ve diğer tüm uluslararası insan hakları standartlarına erişebilmesini sağlamaktır.

2.3.5. Uluslararası göç örgütü (international organization for migration, iom)

1991 yılında gerçekleşen Körfez Savaşı ile ülkemizdeki ilk ofisini açan Uluslararası Göç Örgütü o tarihten günümüze kadar faaliyetlerine devam etmiştir. 2004 yılında Türkiye'nin üyeliği ile resmi bir ortaklığa dökülen işbirliği 2013 yılında kurulan Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ile daha sağlam temellere oturdu. Yaklaşık 28 yıldır ülkemizde bulunan göçmenlere yardıma devam eden Uluslararası Göç Örgütü göçmen yardım programları, iş gücü entegrasyonu, göç yönetimi, göçmen hareketleri ve bunlarla ilgili araştırma ve veri toplama gibi birçok alanda faaliyetlerine devam etmektedir.

2.4. Suriye'den ülkemize yaşanan göç sonrası oluşan güvenlik sorunları

Ülkemize yaşanan göç dalgalarında vicdani ve insan hakları kriterleri çerçevesinde sınırimızda açık kapı politikası uygulayan devletimiz, savaştan kaçan tüm sığınmacılara kucak açmıştır. Türkiye'nin komşu ülke Suriye ile kara sınırı 877 kilometredir. Sınırın çok uzun ve geniş bir alana yayılmış olması, bulunduğu coğrafi bölge gereği tam denetiminin çok zor olmasına sebebiyet vermektedir. Başlayan göçler ile uygulanan politika neticesi sınırın kontrolü neredeyse imkansız hale gelmiş, bu durum da suç örgütlerinin faaliyetleri için elverişli bir ortam oluşturmuştur. İnsan kaçakçılığı, uyuşturucu ticareti, silah kaçakçılığı, terör örgütü üyelerinin sınırın her iki tarafına da kolay geçişi bu sorunların başlıcalarıdır.

Ülkemizin son on yıl içerisinde Suriye sınırının olduğu bölgede mücadele ettiği başlıca iki terör örgütü vardır. Bunlardan biri PKK terör örgütüdür. Diğer örgüt ise Suriye’de başlayan iç savaşla birlikte ortaya çıkan DAEŞ’tir. Her iki örgüt de ülkemizde saldırılar gerçekleştirmiş ve bu saldırılar neticesi birçok insan hayatını kaybetmiştir. Uygulanan açık kapı politikasını fırsat bilen örgüt üyeleri göçmen kılığında ülkemize girmiş veya kontrolü zor güzergahları kullanarak yasadışı işlemlerini yürütmeye çalışmışlardır.

Kitlesel göçler sonucunda ülkemizin mücadele etmesi gereken en önemli sorunlardan birisi oluşan güvenlik zafiyetlerini gidermektir. İstihbarat ve güvenlik güçleri örgütün faaliyetlerini engellemek için çalışmalar yapsa da DAEŞ ülkemizde terör eylemleri yapmıştır.

DAEŞ Terör Örgütü’nün Ülkemizde Yaptığı Saldırıları;

- ✓ 10 Ekim 2015 – Ankara: 10 Ekim 2015 Ankara’daki eyleme 2 DAESŞ üyesi canlı bomba saldırısı düzenledi, 102 kişi hayatını kaybetti, en az 200 insan yaralandı.
- ✓ 12 Ocak 2016 – Sultanahmet/İstanbul: İstanbul Sultanahmet’teki intihar saldırısında, 13 Alman turist hayatını kaybetti. Patlamada 11’i yabancı uyruklu 14 kişi de yaralandı.
- ✓ 19 Mart 2016 – İstiklal Caddesi/İstanbul: 19 Mart 2016 tarihinde İstiklal Caddesi’nde IŞİD üyesi saldırganın üzerindeki bombayı patlatması sonucu kendisi dahil 5 kişi öldü, 37 kişi yaralandı. Yaralananların 12’si yabancı uyruklydu.
- ✓ 1 Mayıs 2016 – Gaziantep: 1 Mayıs 2016 tarihinde Gaziantep Emniyet Müdürlüğü’ne düzenlenen bombalı araç saldırısında 2 polis hayatını kaybetti, 19’u polis 23 kişide yaralandı.
- ✓ 28 Haziran 2016 – İstanbul: 28 Haziran 2016 tarihinde İstanbul Atatürk Havalimanı’nda DAESŞ mensubu olduğu belirtilen üç kişinin silahlı terör saldırısı sonucu 45 kişi hayatını kaybetti, 239 kişi de yaralandı.
- ✓ 20 Ağustos 2016 – Gaziantep: Gaziantep’te kına gecesine yapılan intihar saldırısında 52 kişi hayatını kaybetti, 94 kişi yaralandı.

- ✓ 1 Ocak 2017 – İstanbul: Ortaköy’de Reina adlı gece kulübünde ağır silahlarla gerçekleştirilen saldırıda 1’i polis 39 kişi hayatını kaybetti, 65 kişi yaralandı. Hayatını kaybeden 39 kişiden 25’i yabancı uyruklu.

Ülkemizdeki birçok mülteci ve sığınmacı buldukları çevreye uyum sağlayabilmek için manevi ve maddi sorunlarla mücadele etmektedir. Büyük oranda farklı bir kültürden ülkemize gelen ve geldikleri bölgenin şartları göz önünde bulundurulduğunda son derece stresli zamanlar geçiren göçmenlerin topluma sağlıklı uyumu için gereken psikolojik destek eksikliği bir diğer problemidir. Birçok mülteci savaş sonrası ruhsal onarımını kendi şartları ile sağlamaya çalışmış, profesyonel psikolojik destek almamıştır. Uluslararası sivil toplum kuruluşları ile koordineli olarak yapılan projeler ile kısmen de olsa psikolojik desteğe ihtiyacı olan sığınmacılara yardım sağlanmaktadır.

Ülkemize uyumda sorun yaşayan Suriyelilerin yaşadığı en büyük sorun maddi imkânsızlıklardır. Yaşadıkları zorlu süreçte sosyoekonomik problemlerle boğuşan bireyler kendilerinin ve ailelerinin gereksinimlerini karşılayabilmek için ihtiyacı olan maddi geliri normal yollardan sağlayamadığı durumda illegal sahalara yönelebilmektedir. Suç çetelerine karışan, kendileri çeteleşmeye giden veya bireysel olarak suça karışan göçmen örnekleri 2011 yılından bu yana gerçekleşen göç sürecinde haberlere yansımıştır. Vicdani olarak bu durum kendilerini rahatsız ediyor olsa bile ihtiyaçlarını karşılamak için suça itilen göçmenlerin durumu göz önünde bulundurulması gereken önemli bir sorundur.

Suriyeli sığınmacılar zaman zaman adli olaylar ile de basına yansımışlardır. Sosyolojik olarak her toplumda görülen bu tür vakaların ülkemizde de görülmesi olağan bir durumdur. Aşağıdaki Suriyeli göçmenlerin karıştığı bazı olayların haber görselleri mevcuttu. Haber dilinde etnik kökenleri vurgulanmış olsa da suçun veya şiddetin ırksal bir temellendirmeye dayanmadığı bilinmesi ve dikkat edilmesi gereken bir husustur.

Esenyurt'ta kalaslı kavga anı kamerada

ESENYURT'ta aralarında husumet bulunan Suriyeli iki aile arasında sokak ortasında kavga çıktı. Kavga sırasında kalasla yapılan saldırıda bir kişi ağır yaralandı. O anlar cep telefonu kamerasına saniye saniye yansıdı.

Olay, önceki gün akşam saatlerinde Fatih Mahallesi Pazar Yolu Caddesi üzerinde meydana geldi. İddiaya göre, aralarında daha önceden husumet bulunan Suriyeli iki aile üyeleri arasında kavga çıktı. Cadde ortasındaki kavgada tekme ve yumruklar havada uçtu. Kavga sırasında bir kişi, cami avlusundan aldığı kalasla kavga ettiği kişilerden birine saldırdı. Boynuna ve sırtına kalas darbeleri alan Suriyeli genç ağır yaralandı. Bildirilmesi üzerine olay yerine polis ve sağlık ekipleri sevk edildi. Sağlık ekipleri, ağır yaralanarak bayılan yerdeki kişiyi ilk müdahalesinin ardından Esenyurt Devlet Hastanesi'ne kaldırdı. Gencin yoğun bakımdaki tedavisi sürüyor. Polis kalasla saldırıyı gerçekleştiren kişiyi gözaltına alırken olayla ilgili soruşturmasını sürdürüyor.

KAVGA ANI KAMERADA

Kavga ve kalaslı saldırı anı cep telefonu kamerasına saniye saniye yansıdı. Görüntülerde, iki grubun tekme ve yumruklarla birbirleriyle kavga etmesi ve kavga sırasında bir kişinin kalasla yaptığı saldırı görülüyor.

Resim 2.1. Suriyelilerin karıştığı adli olaylar-1

Mersin'de kavga eden 3 Suriyeli sınır dışı edildi

Mersin'in Tarsus ilçesinde mahallede kavga eden Suriyeliler ilçeden gönderildi.

12 Haziran 2019 Çarşamba 00:25

Alınan bilgiye göre, **Kavaklı Mahallesi**'nde ikamet eden Suriyelilerin evin önünde gürültü yapması üzerine olay yerinde araba içerisinde bulunan Türk vatandaşları F.A., A.Ç. E.A. ve R.Ş. isimli şahıslarla tartıştı. Tartışmanın kavgaya dönüşmesi üzerine grup arasında karşılıklı darp ve mala zarar verme olayı yaşandı.

İlçe Emniyet Müdürlüğü ekipleri kavgaya müdahale ederken, 7 Suriyeli ve 4 Türk vatandaşları yaralandı. Hastaneye kaldırılan yaralıların hayati tehlikelerinin bulunmadığı öğrenildi. Olaya karıştığı belirlenen 23 Suriyeli işlemleri tamamlandıktan sonra Mersin İl Göç İdaresine teslim edildi.

Olayla ilgili soruşturma devam ediyor.

Resim 2.2. Suriyelilerin karıştığı adli olaylar-2

Haberler > Çözümlenmiş Haberler > Suriyelilerin bulunduğu kampta isyan

Kıbrıs Cumhuriyeti Gaziantep, DHA | 22.07.2012 - 16:44, Son Güncelleme: 22.07.2012 - 20:21

Suriyelilerin bulunduğu kampta isyan

En Çok Okunan Haberler

- YSK sınavı ne zaman yapılacak? OSYM'den adaylar için önemli açıklama
- Son dakika... İzmir-Manisa karayolu ulaşımına kapandı
- Ağabeyi ile tartıştı, balkona çıkıp dehşet sağtı
- Korkunç olay! Çöpte bulundu...
- AVM otoparkında kızıyla yakalandı... Mahkome serbest bıraktı

GAZİANTEP'in İslahiye İlçesi'nde Suriyelilerin bulunduğu mülteci kampında isyan çıktı. Sığınmacılar, Türk bayrağını indirip kendi bayraklarını astı. Polislerin silahlarıyla birlikte rehlin alındığı olaylar, özel hareket timlerinin havaya ateş açarak kampa girmesiyle bastırıldı. Olaylarda 5'i polis, 1'i asker 7 kişi yaralandı.

Toplam 1500 Türkmen'in Lazkiye'den gelip çadır kente yerleştirilmesini protesto eden Suriyeliler, önce yetkililerle tartıştıktan sonra isyan çıkardı. Yüzlerce Suriyeli, çadır kentte bulunan polisleri rehlin alarak silahlarına el koydu. İsyanın duyulması üzerine çok sayıda kişi kampa önüne gelerek içeri girmek istedi. Kavga sırasında nizamiye binasının camlarını kıran Suriyeli mülteciler, kamptaki olay yeri inceleme aracı ve bilgisayarlara hasar verdi.

SURİYELİLERİN BULUNDUĞU KAMPTA İSYAN / WEB TV

Resim 2.3. Suriyelilerin karıştığı adli olaylar-3

Suriyeli mülteciler, Gaziantep'te bir gencin boğazına bıçak sapladı

Gaziantep'te siterleri önünde duran Türk gençlere sataşan Suriyeli sığınmacılar, bir gencin boğazına bıçak sapladı. Olayda ağır yaralanan 23 yaşındaki Necati Bağcı,ölüm kalım savaşı veriyor.Saldında ağabeyinin yanında bulunan ağabeyi olayı şu sözlerle ifade etti.

25 Aralık 2018 Salı 16:00

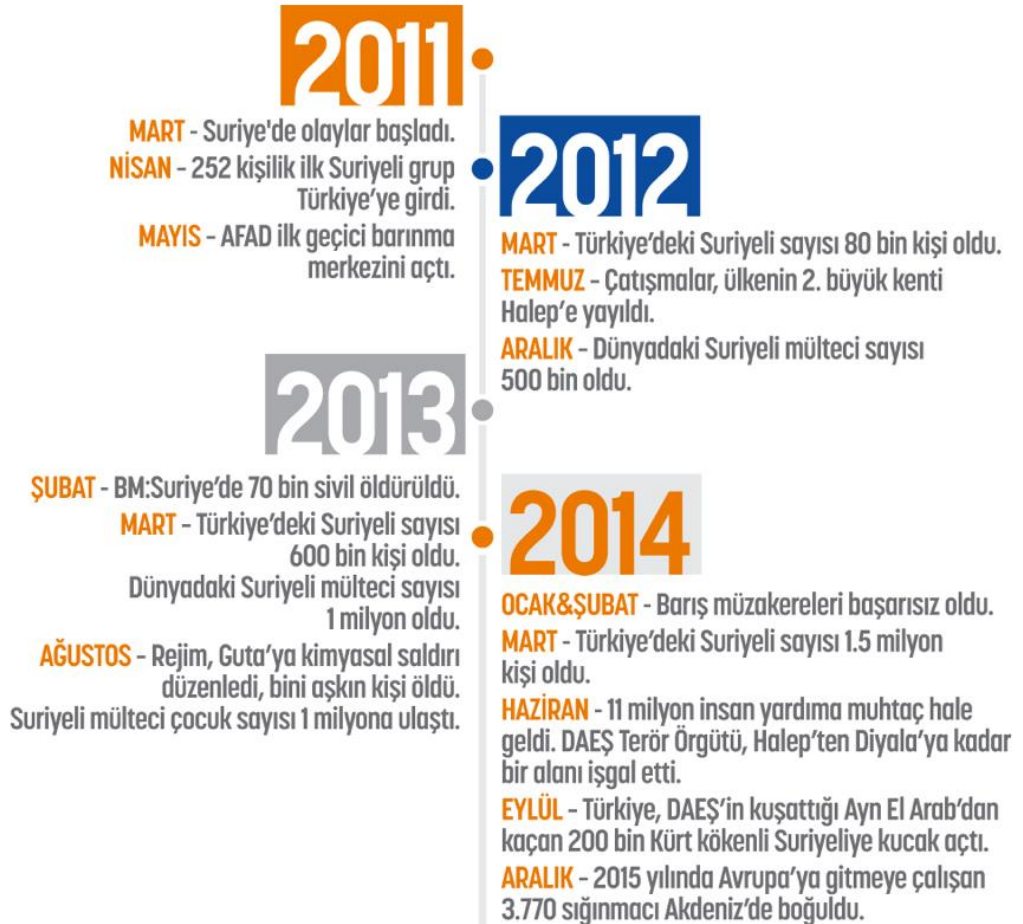
Suriyeli sığınmacılarla, vatandaşlar arasında patlak veren olaylara bir yenisi daha eklendi. **Gaziantep** Gazikent mahallesinde evlerinin önünde duran üç Türk gencine kalabalık bir Suriyeli grup saldırdı.

Olay, 22 Aralık Cumartesi gece yarısı 01.30 sıralarında yaşandı. Oturdıkları sitenin önünde arkadaşlarıyla sohbet eden 19 yaşındaki **Mert Bağcı**'ya Suriye uyruklu iki kişi, "Ne bakıyorsunuz" diye sözünü sataşmada bulundu. Bağcı'nın karşılık vermesi üzerine Suriyelilerle, Türk gençleri arasında kavga çıktı.

Bu sırada kardeşi Mert Bağcı'yı telefon arayan **Necati Bağcı** (23) kavgayı haber alır almaz, evin önüne gitti. Mert Bağcı'nın da kavgaya katılmasıyla birlikte olaylar bir anda farklı bir boyuta taşındı. Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı mahalleden yaklaşık 30-35 kişilik sığınmacı grup kavgaya müdahil oldu.

Resim 2.4. Suriyelilerin karıştığı adli olaylar-4

O dönemde İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanvekili ve AK Parti İstanbul Milletvekilliği görevlerini yürüten Fatma Benli 17 Temmuz 2017 tarihinde bir haber sitesine yaptığı röportajda ülkemizde adli olaylara karışan Suriyeli oranının yüzde 1,32 olduğunu açıklamıştır.

Şekil 2.4. Suriye krizinde öne çıkan başlıklar 2011-2014 (AFAD, 2019)

2015

OCAK - BM: Suriye'de en az 220 bin kişi öldürüldü.

MART - Türkiye'deki Suriyeli sayısı 2.6 milyon kişi oldu.

TEMMUZ - Dünyadaki Suriyeli mültecilerin sayısı 4 milyon oldu.

AĞUSTOS - BM: 12 milyon Suriyeli yerinden edildi.

EYLÜL - Aylan bebeğin bedeni kıyıya vurdu.

ARALIK - 2015 yılında Avrupa'ya gitmeye çalışan 3.770 sığınmacı Akdeniz'de boğuldu.

2017

MART - Suriye'deki savaştan kaçan insan sayısı 5 milyonu geçti. Türkiye'deki Suriyeli sayısı 3.2 milyon kişiyi aştı.

NİSAN - Rejimin kuşattığı 40 bin kişilik Madaya kasabasından çıkışlar başladı. Rejim, Han Şeyhun'a kimyasal saldırı düzenledi, 100'den fazla sivil öldürüldü.

MAYIS - Türkiye'nin okullastırdığı Suriyeli çocuk sayısı yaklaşık 550 bin oldu.

2016

OCAK - 25 AFAD Geçici Barınma Merkezi'nde misafir edilen Suriyeli sayısı 300 bine ulaştı.

MART - Türkiye'deki Suriyeli sayısı 3 milyon kişi oldu.

TEMMUZ - Aralık Suriye rejimi, Halep'i kuşatarak sivilleri mağdur bıraktı.

AĞUSTOS - Türkiye Suriye'de DAES'e karşı Fırat Kalkanı Operasyonu'nu başlattı.

ARALIK - Halep'teki siviller için Türkiye ve Rusya arabuluculuğunda ateşkes yapıldı.

2018

OCAK - Türkiye, YPG/PKK terör örgütünü karşı Afrin'de operasyon başlattı.

ŞUBAT - Türkiye, toplam 1.4 milyon Suriyeliye ameliyat hizmeti verdi. 34.5 milyon Suriyeliye poliklinik hizmeti verildi.

MART - Yaklaşık 90 bin Suriyelinin mesleki eğitimi tamamlandı. Türkiye'deki Suriyeli sayısı 3.5 milyon kişiyi aştı. 302.470 Suriyeli çocuk Türkiye'de gözlerini dünyaya açtı.

Şekil 2.5. Suriye krizinde öne çıkan başlıklar 2014-2018 (AFAD, 2019)

SURİYE KRİZİ 8. YILINA GİRİYOR

500 bin
İNSAN HAYATINI KAYBETTİ

5.6 milyon
SURİYELİ MÜLTECİ
(2.6 milyonu çocuk)

13.1 milyon
SURİYELİ İNSANİ YARDIMA MUHTAÇ
(6 milyonu çocuk)

En çok sığınmacıya ev sahipliği yapan Türkiye,
din, dil ve ırk ayrımı gözetmedi.

3.5 milyon
İNSANA YENİ BİR HAYAT

610 bin
OKULA KAZANDIRILAN
ÇOCUK

300 bin
MESLEKİ VE GENEL EĞİTİM
VERİLEN SURİYELİ YETİŞKİN

34.501.808
POLİKLİNİK HİZMETİ

1.188.606
AMELİYAT

302.470
BEBEK

SURİYE İÇİNE YAPILAN YARDIM
39.373 Kamyon/Tır
(2.3 milyar TL)

*En cömert ülke Türkiye, geçen yıl dünyada yapılan yardımın 5'te 1'inden (%22'sini) fazlasını yaptı.

Şekil 2.6. Suriye krizinde sekizinci yıl (AFAD, 2019)

2.5. Türkiye’de yaşayan Suriyeli sığınmacıların hayatına bakış

2.5.1. Ekonomik alanda Suriyeliler

Ülkemize başlayan ve 2014 yılı ile birlikte ciddi bir artış gösteren Suriyeli sığınmacı akını ekonomik alanda da ciddi tartışmaların sebebi olmuştur. İlk aşamada çalışma izni olmadığı için kendilerine sağlanan yardımlar ile hayatını devam ettirmeye çalışan sığınmacılar zamanla ihtiyaçlarını karşılayamadıkları için kendilerine ekonomik getiri sağlama arayışına girmişlerdir. İş istihdamı gibi çok taraflı yaklaşılması gereken önemli bir alt başlığa sahip olan ekonomi konusunun bir diğer boyutu ile de devlete yüklediği mali sorumluluk, artan nüfusla birlikte değişen arz talep oranlarına göre fiyatlarında dalgalanma gözlemlenen üretim ve tüketim malzemeleri gibi birçok hususu da içeriğinde bulunduran önemli bir alandır. Bu başlık altında Suriyeli sığınmacıların ekonomimize etkileri incelenecektir.

Tablo 2.7. Suriyeli Sığınmacılara Yapılan Yardım Masraflarının Dağılımı

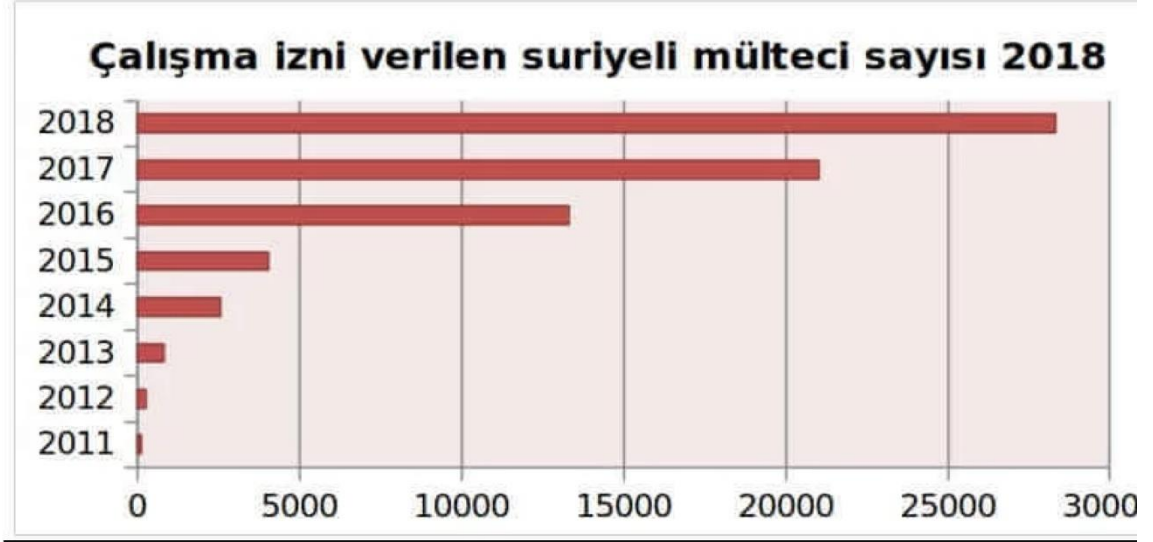
(yatirimkredi.com: Suriyeli Göçmen ve Mültecilerin Türkiye Ekonomisine Etkileri, 2018)

Kaynaklar	Maliyet (\$)	Bölüm (%)	Genel (%)
Türkiye	4,5 milyar	95,6	90,5
STK	204 milyon	4,3	4,14
Türkiye toplamı	4,6 milyar	100	67,64
BM kuruluşları	17,9 milyon	67,78	3,63
Avrupa ülkeleri	1,5 milyar	0,60	0,03
STK	10 milyon	3,92	0,21
Kızılay ve Kızıllaç dernekleri	20 milyon	7,81	0,42
Diğer ülkeler	52 milyon	19,90	1,07
Yurt dışı toplamı	264 milyon	32,2	5,36
Genel Toplam	4,9 milyar	100	100

Yukarıdaki tabloda Suriyeli sığınmacılara 2011 yılından bu yana uluslararası örgütler ve devletler tarafından yapılan yardımların mali tablosu gösterilmiştir. 7 yıl içerisinde Suriyelilere yapılan toplam yardım 4,9 milyar dolar iken ülkemiz, sivil toplum kuruluşları ile birlikte bu meblağın 4,6 milyar dolarını kendisi karşılamıştır. Yurtdışından gelen yardım miktarı ise sadece 264 milyon dolardır. Uluslararası kamuoyu insan hakları konusunda teorikte son derece barışçıl ve yapıcı söylemler geliştirirken, pratikte yapması gereken yardımlar için Türkiye’den belli başlı siyasi şartlar talebinde bulunduğu için yaptığı maddi yardım miktarı da son derece düşük olmuştur.

Ülkemize yardım almaya devam eden milyonlarca Suriyeli sığınmacı vardır. Sığınmacılara yapılan yardımlar insani ve vicdani bir gerekliliktir fakat ülkemize yüklediği mali sorumluluk da ciddi bir yükür. Türkiye’nin ülkemizde bulunan Suriyeli sığınmacılara yapılan yardımların altından en az zarar ile kalkabilmesi için uluslararası kamuoyunu da bu sorumluluğun altına sokacak işbirliği planları yapması ve sığınmacıları de üretime katarak kendi geçimlerini sağlamalarına olanak tanınması gerekmektedir. Sayıca çok fazla olan Suriyeli sığınmacıların tamamının iş sahibi olması kısa vadede gerçekleştirilmesi zor bir plandır. Fakat eğitim çağında olan ve önümüzdeki yıllarda iş hayatına adım atacak sığınmacı çocukların eğitim programlarına dahil edilerek meslek gruplarına adaptasyonlarının sağlanması ileriye dönük olarak ülkemiz için faydalı sonuçlar doğurabilir.

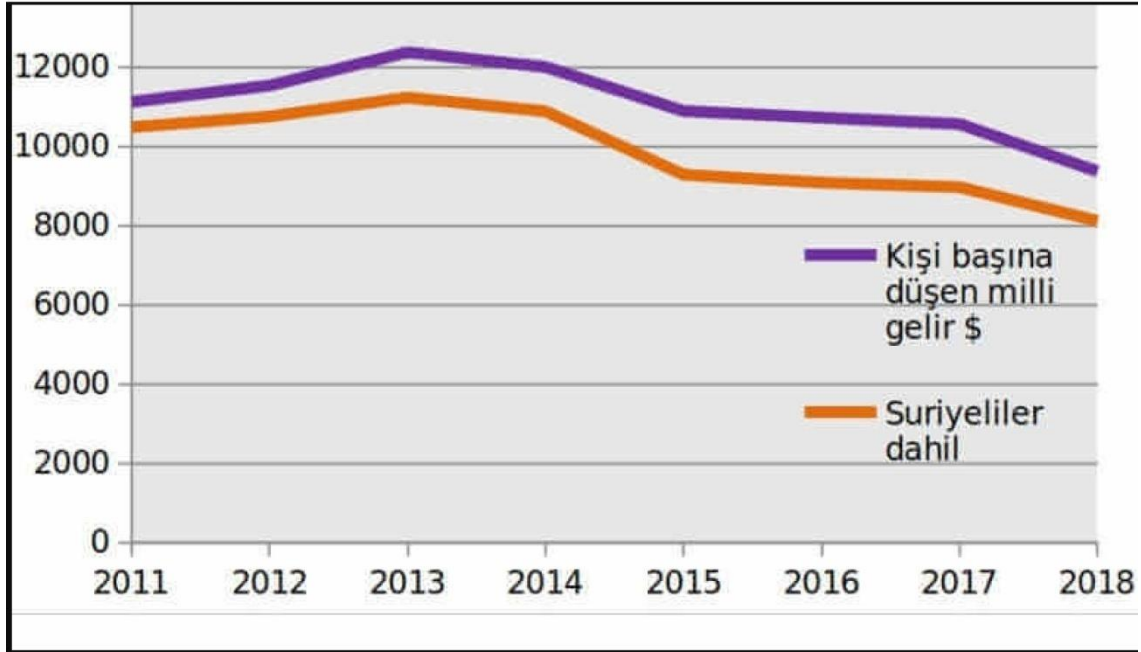
Tablo 2.8. Ülkemizde Çalışma İzni Verilen Suriyeli Mülteci Sayısı (yatirimkredi.com: Suriyeli Göçmen ve Mültecilerin Türkiye Ekonomisine Etkileri, 2018)

Ülkemizde biyometrik verileri ile kayıt altında bulunan 3 milyon 606 bin 737 Suriyeli sığınmacı bulunmaktadır. Bu sayının 1 milyon 873 bin 422'si 18-65 yaş aralığında yani çalışma çağındadır. Bu sayıya oranla ülkemizde çalışma izni almış Suriyeli mülteci sayısına bakıldığında 28 bin çok düşük bir sayıdır. Ülkemiz geçici koruma başvurusu olumlu sonuçlanan yabancılara başvuru yaptıkları takdirde çalışma izni vermektedir. Bunun yanı sıra mevsimlik tarım ve hayvancılık işlerinde çalışacak kişiler buldukları illere başvuru yaparak çalışma izninden muaf olarak bu alanlarda meslek edinebilmektedir. Günlük işlerde çalışarak geçimini sağlayan ve çalışma izni ihtiyacı duymayan sığınmacılar da geçimlerini düzensiz bir iş hayatı ile sağlamaktadır.

15 Ocak 2016 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 6575 sayılı Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelikte bir işyerinde çalışabilecek yabancı sayısına yüzde on kotası getirilerek vatandaşlarımızın yabancıların istihdamından olumsuz etkilenmelerinin önüne geçilmeye çalışılmıştır. Bir göçmenin iş sahibi olması bulunduğu ülkeye entegrasyonunda en önemli faktördür. Ekonomik geçimini sağlayabilen birisi hem ruhsal hem de yaşam şartları açısından rahat hissedeceğinden legal alanın dışına çıkma eğilimi de düşük olacaktır.

Tablo 2.9. Ülkemizde Kişi Başına Düşen Milli Gelir (yatirimkredi.com: Suriyeli Göçmen ve Mültecilerin Türkiye Ekonomisine Etkileri, 2018)

Her ne kadar devlet belli başlı çalışmalarla ülkemizdeki Suriyeli sığınmacıların çalışma ekonomisine olumsuz etkisinin önün geçmeye çalışmış olsa da çalışanlar açısından bazı olumsuzlukları ortadan kaldırmakta başarılı olamamıştır. Ülkemizde çalışan Suriyeli mülteci kadınların tamamı, erkeklerin ise %97'si sigortasız çalışmaktadır. Kaçak çalışmalarının yanı sıra normal ücretin altında ve daha fazla mesai saatine de razı olmaktadır. Kısacası kaçak çalışan bir işçi normal işçiye göre işveren için neredeyse yarı yarıya daha ucuz işçi demektir. Suriyeli sığınmacıların çaresizliğini, işe olan ihtiyaçlarını istismar eden işverenler sıklıkla işyerlerinde kaçak işçi çalıştırmaktadır. Bu durum da kişi başına düşen milli geliri olumsuz etkilemektedir.

Suriyeli sığınmacıların kaçak olarak istihdam edildiğinden dolayı işsizlik oranının yükseldiğine dair görüşler mevcuttur fakat yapılan incelemelerde bu faktörün işsizliğe doğrudan etki eden bir parametre olmadığı görülmüştür. Kilis ilimizde Suriyelilerin kent nüfusuna oranı %96,5 iken şehirdeki işsizlik oranı %7,7'dir. Bir diğer ilimiz Batman'da Suriyelilerin nüfusa oranı %3,47 iken işsizlik oranı 23,4'tür.

Tablo 2.10. Kamp içi ve kamp dışı Suriyelilerin meslek grupları (yatirimkredi.com: Suriyeli göçmen ve mültecilerin Türkiye ekonomisine etkileri, 2018)

Meslek Grubu	Kamp İçi		Kamp Dışı	
	Erkek %	Kadın %	Erkek	Kadın
Mühendis	0,60	0,20	1,10	0,70
Devlet memuru	9,00	7,30	1,00	0,50
El işçiliği	8,20	0,50	41,80	34,10
Meslek Yok	68,40	90,30	39,00	61,10
Ofis Çalışanı	0,50	0,30	3,30	1,10
Şoför	2,40	0,00	1,20	0,00
Ordu Çalışanı	2,10	0,00	0,30	0,00
Sağlık Mensubu	0,30	0,20	0,50	0,60
Tarım/Hayvancılık	2,40	0,00	1,60	0,70
Zanaatkâr	6,20	1,20	10,20	1,20

Suriyelilerin iş piyasasındaki istihdamında bir diğer önemli konuda ülkemizde bulunan Suriyeli sığınmacıların sahip oldukları meslek grupları ve kalifiye eleman sorunudur. Yukarıdaki tabloda ülkemizde bulunan Suriyelilerin meslek gruplarının oranı verilmiştir. Bu tabloya göre ülkemizdeki Suriyelilerin büyük bir kısmı vasıfsız işçi sınıfındadır. Vasıflı işgücüne sahip olan Suriyeliler çoğunlukla ABD, Avrupa gibi gelişmiş ülkelere göç etmiştir. Almanya örneğini göz önünde bulundurursak Almanya’da bulunan Suriyelilerin %70’i üniversite mezunu iken ülkemizde bu oran sadece %2’dir. Almanya’da Suriyelilerin sadece %5’i okuryazar değil iken ülkemizde %50 gibi büyük oranda okuryazar olmayan Suriyeli bir kesim mevcuttur (Canbey Özgüler, 2018).

Mevcut tablo ve oranlar incelendiğinde okur yazar kesimin daha müreffeh olduğu gözlemlenen ülkelere gittiği, okur yazar olmayıp niteliksiz işlere sahip göçmenlerin ise Türkiye’ye sığındığı görülmektedir. Bu düşük oran planlı ve istikrarlı bir şekilde projeler ve uzun vadeli hedeflerle olumlu yönde geliştirilmesi gereken bir

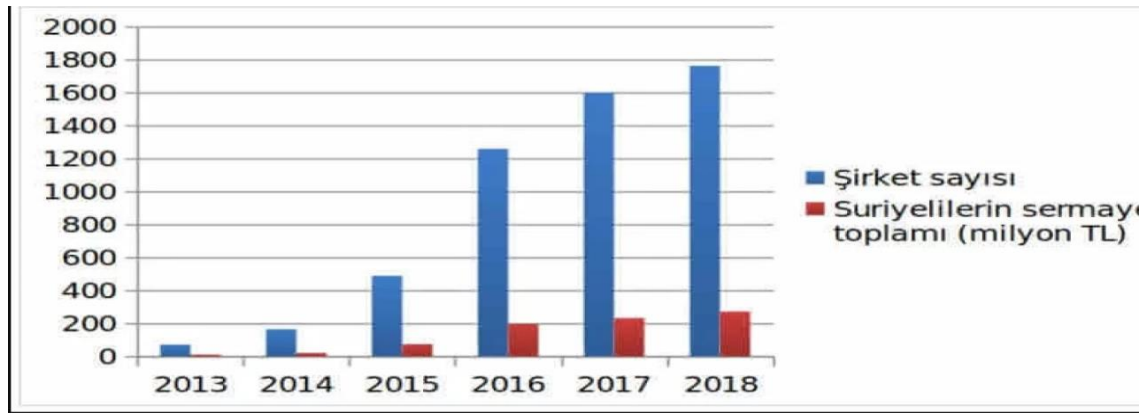
durumdur. Aksi halde ülkemiz gelecekte niteliksiz işçilerin sayıca çok fazla olduğu ekonomik göstergeleri aşağı çeken bir tablo ile karşı karşıya kalacaktır.

Tablo 2.11. Türkiye-Suriye arasındaki ticaret hacmi (yatirimkredi.com: Suriyeli göçmen ve mültecilerin Türkiye ekonomisine etkileri, 2018)

Yıl	İhracat (milyon \$)	İthalat (bin \$)	Hacim (milyon \$)	Denge (milyon \$)
2009	1,4	221	1,6	1,2
2010	1,8	452	2,2	1,3
2011	1,6	336	1,9	1,2
2012	0,498	67	0,545	0,430
2013	1,2	84	1,1	0,939
2014	1,8	115	1,9	1,6
2015	1,5	51	1,5	1,4
2016	1,3	65	1,3	1,2
2017	0,940	42	0,947	0,862
2018	1,1	60	0,980	1,04

2009 yılındaki Türkiye-Suriye arasında karşılıklı vizelerin kaldırılması ile ithalat ve ihracat hacimlerinde de ciddi büyümeler gerçekleşmiştir. 2011 yılında Suriye’de başlayan iç savaş neticesinde 2012 yılında iki ülke arasındaki ticaret hacminde çok büyük bir kayıp yaşanmıştır. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı 2011 yılında Suriye de ortaya çıkan savaş yüzünden sekteye uğramış bu ticareti canlandırabilmek için; ‘demir-çelik, çimento, sebze-meyve, gıda maddeleri, sanayi ürünü ihraç ederek karşılığında zeytin, Antep fıstığı, kimyon, bina taşı, mercimek, çörekotu gibi malzemeleri ise ithal etmeyi’ politika olarak benimsemiştir. Yatırımcıya özellikle sınır bölgelerinde bu malzemeleri üreten firmalara kolaylık sağlamıştır.

Tablo 2.12. Suriyelilerin ülkemizde kurdukları şirketler ve sermayeleri
(yatirimkredi.com: Suriyeli göçmen ve mültecilerin türkiye ekonomisine etkileri, 2018)

Tablo 2.13. Sığınmacıların Şirketlere Yatırdığı Sermaye Miktarları (yatirimkredi.com: Suriyeli Göçmen ve Mültecilerin Türkiye Ekonomisine Etkileri, 2018)

Yıllar	Anonim şirket	Limited şirket	Toplam
2015	4,5	70,3	74,8
2016	14,9	181,4	196,4
2017	7,06	226,4	233,5
2018	9,9	236,9	246,8

Sığınmacılar tarafından 2012 yılında 72 şirket kurulmuştur. Gerek hükümetin iyimser yaklaşımı gerek mültecilerin ülkemize olan güveni neticesinde bu rakam 2018 yılında 1764 olarak gerçekleşmiştir. Tabloya bakarsak özellikle 2014 yılından sonra giderek artan sermaye tutarlarının yükselmesinin sonucunu şöyle yorumlayabiliriz; artık misafirlik konumundan çıkıp kalıcılığa geçilmiştir. Suriyeliler tahmini olarak küçük ya da büyük ölçekli olarak kurdukları 4500 adet firma ile 2011 yılındaki krizin başlangıç tarihi itibarıyla Türk ekonomisine 666 milyon TL kazandırmış ve bu rakamla birlikte yabancı yatırımlar arasında ilk sıralara yer almışlardır.

Ülkemizde yatırım yaparak sermayesini bizim sınırlarımız içine taşıyan ve hatta devam eden süreçte ülkemizde sivil toplum kuruluşu adı altında işadamları dernekleri kuran Suriyeli sığınmacılar ileriye dönük olarak da ülkemizde kalma isteklerinin olduğunu belli etmiştir. Ekonomik anlamda ülkemizde bulunan ve üretime doğrudan katılan yabancılar yük olmak bir kenara ülkemizin kalkınması için olumlu etki yapacaktır. Fakat bu katılım süreci iyi yönetilmesi gerek hassas dengeler barındıran bir süreçtir. Suriyeli yabancıların ekonomiye entegrasyonu sırasında Türk vatandaşlarının çıkarları da gözetilmeli, iş piyasalarında fırsat eşitliği sağlanmalıdır. Eğer düzenli ve sağlıklı işleyen uzun vadeli bir politika belirlenmezse bu gelecekte karşımıza çıkabilecek büyük sorunlara yol açabilir. Hükümetin şu ana kadar yaptığı çalışmalar teorikte kısmen faydalı gözükse de pratik örneklerine baktığımızda son derece etkisiz kalmaktadır. Milyonlarca insanın kontrolü bir devlet için olsa bile zorlu bir süreçtir. Fakat bu alanda kısa ve uzun vadeli planlar geliştirilmez ve uygulamaya konulmaz ise 5-10 yıllık bir süreç içerisinde ülkemiz çözülmesi çok daha zor problemler ile karşı karşıya kalabilir.

2.5.2. Sosyal ve kültürel alanda Suriyeliler

Ülkemizde bulunan Suriyelilerin birçoğu devlet tarafından kendisi için belirlenmiş şehirlerde hayatına devam etmektedir. Yerel halkla iç içe yaşayan Suriyeli göçmenler ve yerel halk için bu hem avantajları hem de dezavantajları olan bir durumdur. Kimi şehirlerde Suriyeli yabancı nüfusunun yerel halkın nüfusuna oranı çok yüksek iken kimi şehirlerde ise de bu oran son derece düşük kalmaktadır. 2011 yılında başlayan iç savaş ile birlikte ülkemize göç eden ve yaklaşık 8 yıldır yaşamakta olan Suriyeli sığınmacıların yanı sıra savaşın devam ettiği süreçte farklı zamanlarda gerçekleşen göç dalgaları ile ya da kendi imkânları ile bireysel olarak ülkemize sığınmış göçmenler de mevcuttur. Bu göçmenlerin bir kısmı ülkemizde bulunan akrabalarının yardımı ile kısa süre kendilerini için yeni bir hayata başlamış olsalar bile bu durum büyük çoğunluk için geçerli bir durum değildir. Bu başlık altında ülkemizdeki Suriyeli mültecilerin yaşadıkları sosyal ve kültürel sorunları, bunlarla başa çıkmak için

kendilerinin ve sivil toplum kuruluşlarının girişimlerini, akraba bağları olan Suriyeliler için bu durumun olumlu ve olumsuz yönlerini inceleyeceğiz.

Ülkemizin Suriye ile sınır komşusu olmasından dolayı sınır bölgesindeki kentlerde her iki ülkeye dağılmış vaziyette yaşayan insanlar da mevcuttur. Kutsal ve önemli günlerde sınır ötesine geçiş yaparak birbirlerini ziyaret eden, akrabalık bağlarını daima güçlü tutmaya çalışan aileler, Suriye'deki savaşın başlaması ile ülkemize gelen akrabalarına kucak açmış, onların yeni bir hayat kurmasına yardımcı olmuştur. Suriye sınırında ülkemize geçişte olumlu bir faktör olan akrabalık bağları birçok sığınmacıya ülkemize girişte kolaylık sağlanmasına sebep olmuştur. Ülkemize gelerek akrabaları ile yaşamaya başlayan ve hatta ilerleyen zaman dilimlerinde kendilerine yeni bir hayat kuran Suriyeli mülteciler bu durumun olumlu ve olumsuz yanları ile de karşılaşmıştır.

Mardin ilinde yaşayan Suriyeli mültecilerin birçoğunun Mardin ilinde akrabalarının da yaşadığı gözlemlenmiştir. Geleneksel ve değersel olarak sosyal ağlara son derece önem verilen bir coğrafyada bu durum makul karşılanabilecek bir gelişmedir. Fakat özellikle kadınlar açısından sosyal ağlar kimi zaman dış topluma kapalı izole bir ortam anlamına da gelmektedir. Tüm hayatını ve sosyal çevresini ülkesinde bırakıp ülkemize göç etmiş kadınlar için yeni sosyal ilişkilerin kurulması yanına sığındığı ailelerin tasarrufuna kalabilmektedir. Sadece kadınlar değil tüm göçmenler için geçerli olabilecek bu durum yardımına ihtiyaç durulan akrabanın bu göçmenleri illegal sahalara zoraki yönlendirmesi ile olumsuz sonuçlara sebebiyet verebilmektedir. Akrabaları tarafından fuhşa zorlanan, başkalarına eş olarak pazarlanan kadınlar ile illegal işlerde zorla çalıştırılan göçmenler de mevcuttur. Kapalı bir sosyal ağda oldukları için bu durumundan kurtulmaları güç olan göçmenlerin zaman zaman bu örnekte olduğu gibi suç sahasına itildikleri de gözlemlenmiştir.

Tablo 2.14. AFAD geçici barınma merkezi raporu (AFAD, 2018)

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

15.10.2018

GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİ

ÜLKEMİZDEKİ TOPLAM SURIYELİ SAYISI *		3.577.792		
GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİ TOPLAM MEVCUDU		178.965		
GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİNDE BULUNAN SURIYELİ SAYISI		174.256		
GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİNDE BULUNAN IRAKLI SAYISI		4.709		
İL	GEÇİCİ BARINMA MERKEZİ	BARINMA TİPİ	GBM MEVCUDU	TOPLAM MEVCUT
HATAY	Altınözü Konteynerkenti	2.056 konteyner	8.179 Suriyeli	16.894
	Yayladağı Konteynerkenti	776 konteyner 32 betonarme bölme	3.670 Suriyeli	
	Apaydın Konteynerkenti	1.181 konteyner	5.045 Suriyeli	
	Güveççi Çadırkenti**	824 çadır	0	
GAZİANTEP	İslahiye Çadırkenti**	1.552 çadır	0	3.732
	Karkamış Çadırkenti**	1.578 çadır	0	
	Nizip 1 Çadırkenti**	1.873 çadır	0	
	Nizip 2 Konteynerkenti	908 konteyner	3.732 Suriyeli	
ŞANLIURFA	Ceylanpınar Çadırkenti	4.972 çadır	17.100 Suriyeli	64.432
	Akçakale Çadırkenti	6.461 çadır	21.057 Suriyeli	
	Harran Konteynerkenti	2.069 konteyner	9.729 Suriyeli	
	Suruç Çadırkenti	7.028 çadır	16.546 Suriyeli	
KİLİS	Öncüpınar Konteynerkenti	3.089 konteyner	9.898 Suriyeli	24.164
	Elbeyli Beşiriye Konteynerkenti	3.586 konteyner	14.266 Suriyeli	
MARDİN	Midyat Çadırkenti**	1.053 çadır	0	0
KAHRAMANMARAŞ	Merkez Konteynerkenti	5.008 konteyner	16.309 Suriyeli 4.709 Iraklı	21.018
OSMANIYE	Cevdetiye Konteynerkenti	3.352 konteyner	13.585 Suriyeli	13.585
ADİYAMAN	Merkez Çadırkenti	2.302 çadır	0 Suriyeli	0
ADANA	Sarıçam Konteynerkenti	6.136 konteyner	26.176 Suriyeli	26.176
MALATYA	Beydağı Konteynerkenti	1.977 konteyner	8.964 Suriyeli	8.964
TOPLAM		27.675 çadır ve betonarme bölme (54.703 kişi, %30,6) 30.138 konteyner (124.262 kişi, %69,4) 57.813 toplam	Suriyeli Iraklı Toplam	174.256 4.709 178.965

EĞİTİM HİZMETİ

GBM	Öğrenci sayısı				Öğrencilerin sınıf seviyeleri				Yetişkin eğitimleri	
	Devlet okulları	Geçici eğitim merkezleri	Açık okullar	Toplam	Okul öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise ve diğer	Mesleki eğitim	Genel eğitim
83.246	381.593	138.387	9.620	612.846	33.397	378.304	141.278	59.867	87.168	216.060

SAĞLIK HİZMETİ

GBM'lerde çalışan sayısı				Türkiye geneli sağlık hizmetleri verileri			
Türk doktor	Türk sağlık personeli	Suriyeli doktor	Suriyeli sağlık personeli	Poliklinik	Hastanede yatan	Doğum	Ameliyat
156	186	109	137	34.501.808	1.423.844	302.470	1.188.606

* Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nden alınan Suriyeli kayıtları temel alınmıştır.

**Söz konusu geçici barınma merkezleri geçici süreyle kapatılmıştır.

% 95 oranında Suriyeli sığınmacı kamplar dışında şehirlerde yerel halkla iç içe yaşamaktadır. Bu durum yerel halk ile Suriyeli göçmenleri doğal ve mecburi bir sosyal ilişki içine sokmaktadır. Bu sosyal ilişkilerin sağlıklı bir şekilde yürümesi için en temel gereksinim dildir. Dil konusunda yaşadıkları sorunları aşabilmeleri ve Türkçe öğrenimlerinin sağlanabilmesi için oluşturulan geçici eğitim merkezlerinde belediyeler tarafından açılan kurslarda Türkçe dersleri verilmektedir. Türkçe bilen veya ilerleyen

süreçte Türkçe öğrenmiş olan Suriyeliler özellikle komşuluk ilişkilerinde ilerleme kaydettiklerini belirtmişlerdir. Suriyeli kadınlar komşuluk ilişkilerinin yanı sıra çocuklarının derslerine yardımcı olma ve öğretmenleri ile daha verimli görüşmede de dilin kendileri için önemli olduklarını eklemişlerdir. Dil sorunu aşılmış olsa bile kendilerine karşı önyargılı yaklaşıldığı için zaman zaman yerel halk ile sosyal etkileşime geçmekte sorun yaşamaktadır. Dil öğreniminde sorun yaşayan yahut dil öğrenmeyen sığınmacılar ise yerel halkla kaynaşmakta çok pasif kalmışlar bir diğer tabir ile kendi kültürel çevrelerine hapsolmuşlardır.

Suriyelilerin ülkemize uyumunu sağlamak için kimi devlet kurumlarında geçici olarak Türkiyeli çalışanlar ile birlikte istihdam edilmiş bu sayede uyum sürecini hızlandırma projeleri gerçekleştirilmiştir (Doğan ve Gürbüz, 2018). Ülkemiz Suriyeli sığınmacıların uyumu için çıkardığı kanunla hukuk çerçevesinde de bu olaya yer vermiştir. Bireylerin toplumla uyumunu kolaylaştırmak için kurum ve kuruluşlar, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve uluslararası kuruluşların öneri ve katkılarından faydalanarak uyum faaliyetlerinin planlanmasına karar verilmiştir (Karasu, 2016).

Belediyeler tarafından sığınmacıların ülkemize uyumu için hobi edindirme kursları, meslek edindirme kursları, çalışma ve sağlık hayatı ile hukuki hakları hakkında bilgilendirme faaliyetleri yürütülmektedir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin İstanbul yaklaşık 22.000 mültecinin yaşadığı Sultanbeyli ilçesinde yaklaşık başladığı bir projede mültecilerin yaşadığı haneler ziyaret edilerek, mevcut haklarından ve kendilerine sunulan hizmetlerden etkin bir şekilde yararlanabilmeleri için bilgilendirme ve yönlendirme mekanizmasının işletilmesi; ziyaretler sırasında tespit edilen hassas vakaların etkin koruma prosedürleri işletilerek yönetilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca “çocukların okullaşması”, “erken yaşta evlilik” ve “çocuk işçiliği” gibi hassas durumlarla ilgili olarak ailelerle farkındalık artırıcı atölyeler yürütülecektir.

2.6. Suriyeli çocukların eğitime entegrasyonu

Ülkemizde yaşayan Suriyeli sığınmacılar için önem arz eden ve ivedilikle çözülmesi gereken konuların başında eğitim gelmektedir. 2011 yılından itibaren büyük sayıda sığınmacının ülkemize göç etmesi sonucu eğitim çağında olan fakat ihtiyacı olan eğitimi alabilmek için yeterli şartlara sahip olmayan milyonlarca eğitim çağında birey ortaya çıkmıştır. Türkiye sığınmacıların bu ihtiyaçlarını gidermek için bir dizi çalışmalar yapmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı 23 Eylül 2014 tarihinde yayımladığı 2014/21 sayılı Yabancılar Yönelik Eğitim-Öğretim Hizmetleri konulu genelge ile kitlesel göçlerin yoğun olarak hedefi olan il ve ilçelerde geçici eğitim merkezleri (GEM) kurulmasına karar verilmiştir. Bu merkezlerde görev alacak öğretmenlerin Türkçe, Türk Dili ve Edebiyatı, sınıf ve yabancı dil öğretmenleri arasından seçileceği belirtilmiştir.

Bakanlık bünyesinde müsteşar tarafından görevlendirilen müsteşar yardımcısı tarafından komisyon kurulması kararlaştırılmıştır. Bu komisyonun görevi yabancıların eğitim-öğretim hayatlarında yaşadıkları sorunu araştırmaktır. Yaşanan sorunların çözümüne ilişkin kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve uluslararası kuruluşlar ile iş birliği yapıp ortak çalışma yürütmek komisyonun görevlerindedir. Komisyon aynı zamanda karşılaştığı durumları ve yürüttüğü faaliyetleri rapor haline getirmekle de yükümlüdür.

İllerde, İl Millî Eğitim Müdürlükleri bünyesinde de komisyon kurulması bahsi ile konu genelge ile karara bağlanmıştır. İl komisyonunun görevi bireylerin eğitime katılım sürecinde yaşanan sorunları çözüme kavuşturmak, eğitim hayatlarındaki ihtiyaçlarını temin etmek, eğitim için gerekli olan fiziki ortamı sağlamaktır. İl komisyonu şehirde yaşayan yabancıların eğitimi için gereken koşullarında sağlanmasında sorumluluk sahibidir. Geçici eğitim merkezlerinde görev alacak personellerin belirlenmesi, bu personellerin takibi komisyonun alanında bir konu olarak belirlenmiştir.

2014/21 sayılı genelge ile öğrencilerin okula uyumu için de gerekli çalışmaların yapılması gerektiği düzenlenmiş, bu konuda sorun yaşayan bireylere rehberlik ve danışmanlık hizmeti verileceği belirtilmiştir. Genelgede yabancıların kayıt için sağlaması gereken şartlara, farklı statüdeki yabancıların kayıt şekillerine, şartları sağlayamayan yabancılar içinse neler yapılabileceğine değinilmiştir. Genelgenin temel amacı herkesin eğitim hakkına en sağlıklı şekilde ulaşabilmesidir.

13 Ekim 2014 tarihli Bakanlar Kurulu kararı ile 22 Ekim 2014 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan 6203 sayılı Geçici Koruma Yönetmeliği'ni 28inci maddesin yabancılar verilecek eğitim hizmetleri düzenlenmiştir. Bu madde ile yabancılar verilecek eğitim hizmetlerinin Millî Eğitim Bakanlığınca barınma merkezlerinin içinde ve dışında verilebileceği belirtilmiştir. Lise çağına kadar eğitimin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından, lisans, ön lisans, yüksek lisans ve doktora eğitiminin ise Yüksek Öğretim Kurumu tarafından düzenleneceği karara bağlanmış ve eğitim alan yabancılar aldıkları eğitimi gösterir belgenin verileceğine değinilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti kendisine sığınan Suriyeli göçmenler için her yaşa göre eğitim alanında düzenlemeler yapmıştır. Eğitimde en önemli alan olan ve temeli oluşturan alan ise okul öncesi ve ilköğretimdir. Suriyeli sığınmacı çocukların eğitime uyumları ve kendilerini geliştirmeleri için çalışmalar yapan Millî Eğitim Bakanlığı bu hususlarla ilgili ciddi çalışmalar yapmıştır ve yapmaya devam etmektedir.

Tablo 2.15. Suriyeli öğrencilerin sınıf seviyelerine göre okullaşma oranları (hayat boyu öğrenme genel müdürlüğü, temmuz 2017)

	<i>SINIF</i>	<i>*RESMİ OKULLAR</i>	<i>*GEM</i>	<i>TOPLAM</i>	<i>**ÇAĞ NÜFUSU</i>	<i>OKULLAŞMA ORANI</i>
SINIF SEVİYELERİNE GÖRE OKULLAŞMA ORANLARI	Okul Öncesi	20.738	5.023	25.761	82.866	31%
	1. Sınıf	70.451	5.280	75.731	80.807	94%
	2. Sınıf	25.640	81.766	107.406	76.586	140%
	3. Sınıf	17.592	54.357	71.949	76.473	94%
	4. Sınıf	13.504	40.048	53.552	70.561	76%
	5. Sınıf	18.068	16.672	34.740	61.557	56%
	6. Sınıf	7.048	22.681	29.729	62.408	48%
	7. Sınıf	5.200	17.869	23.069	55.518	42%
	8. Sınıf	3.714	15.005	18.719	55.032	35%
	9. Sınıf	6.829	7.630	14.459	55.688	26%
	10. Sınıf	2.189	9.020	11.209	55.002	20%
	11. Sınıf	1.530	6.206	7.736	52.082	15%
	12. Sınıf	999	9.290	10.289	50.459	20%
	Açık Okullar	8.002		8.002		
TOPLAM		201.505	291.039	492.544	833.039	59%

*07.2017 itibari ile

Hükümetin yaptığı düzenlemeler ve MEB'in yaptığı çalışmalar ile ciddi sayıda Suriyeli öğrencinin eğitime katılımı sağlanmıştır. Yukarıdaki tabloda Suriyeli sığınmacı öğrencilerin Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2016 yılı Kasım ayında yaptığı istatistik çalışmalarına göre sınıf dağılımları verilmiştir. Eğitim çağında olan 833.039 öğrencinin %59'luk oranı eğitim görmekte iken geriye kalan %41'i ise eğitim almamaktadır.

Tablo 2.16. Suriyeli öğrencilerin yıllara göre okullaşma oranları (hayat boyu öğrenme genel müdürlüğü, temmuz 2017)

YILLAR	RESMİ OKUL	RESMİ OKULA KAYITLI TOPLAM ÖĞRENCİ ORANI	GEÇİCİ EĞİTİM MERKEZİ	GEÇİCİ EĞİTİM MERKEZİ TOPLAM ORANI	KAYITLI TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI	ÇAĞ NÜFUSU	OKULLAŞMA ORANI
2014-2015	40.000	17,39%	190.000	82,61%	230.000	756.000	30%
2015-2016	62.357	20.03%	248.902	79,97%	311.259	834.842	37%
2016-2017	*201.505	40,91%	291.039	59,09%	492.544	833.039	59%
**2017-2018	350.000	58,33%	250.000	41,67%	600.000	916.675	65%

Yukarıdaki tabloda yıllara göre Suriyeli öğrencilerin geçici eğitim merkezleri ve resmi okullardaki kayıt sayıları verilmiştir. İlk göç dalgalarında Suriyeli sığınmacılar için kamplarda ve kampların dışında ihtiyaç durumuna göre geçici eğitim merkezleri oluşturan Türkiye, sığınmacıların eğitim haklarına erişmesini bu yolla sağlamıştır. Millî Eğitim Bakanlığı yaptığı çalışmalar ve öğretmenler için hazırladığı kılavuzlar ile Suriyeli sığınmacı çocukların eğitime entegrasyonunda önemli yol kat etmiş ve zamanla Suriyeli sığınmacıların eğitim gören nüfusu geçici eğitim merkezlerinden okullara kaymıştır. Yıllara göre eğitim alan Suriyeli sığınmacı sayısında artış yaşandığı da bir diğer gözlemlenen husustur.

2.6.1. PICTES projesi

PICTES Projesi Millî Eğitim Bakanlığı ile Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu arasında Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonunu desteklemek amacıyla 3 Ekim 2016 tarihinde başlatılmış 2 yıllık bir projedir. Proje Suriyeli

sığınmacıların eğitime erişimlerine katkı sağlamayı ve bu çalışmalarını yürüten Millî Eğitim Bakanlığı'nı desteklemeyi hedeflemektedir.

Türkçe Dil Eğitimi: Proje 390.000 Suriyeli sığınmacı çocuğa Türkçe dil öğretivermeyi hedeflemiştir.

Arapça Dil Eğitimi: Anadillerini öğrenebilmeleri ve kendi kültüründen insanlar ile daha rahat iletişim kurabilmeleri için 10.000 Suriyeli çocuğa Arapça eğitimi verilmesi planlanmaktadır

Telafi Eğitimi: Çeşitli sebeplerden dolayı akranlarının aldığı eğitime katılamayan ve eksiklikleri bulunan Suriyeli 10.000 çocuğa telafi eğitimi verilmesi ve eğitim eksikliklerinin giderilmesi planlanmıştır.

Destekleme Eğitimi: Devlet okullarında veya geçici eğitim merkezlerinde almış olduğu eğitimi başarıyla tamamlayamayan 20.000 Suriyeli çocuğa destekleme eğitimi verilmesi hedeflenmiştir.

Taşıma Hizmeti: Özellikle okula ulaşımı zor yerlerde ikamet eden öğrencilerin ve kız öğrencilerin derslere tam katılımını sağlamak için 50.000 Suriyeli öğrenci için eğitim yılı boyunca ücretsiz servis hizmeti sağlanması planlanmıştır.

Kırtasiye, Ders Kitabı ve Giyim Yardımı: Devlet okullarında ve geçici eğitim merkezlerinde eğitim gören 500.000 Suriyeli sığınmacı öğrenciye eğitim için gerekli olan materyal ve araç gereçlerin temin edilmesi ve eğitim hayatlarında kullanılabilecek kılavuz, dijital malzemelerin öğretici ve öğrencilere dağıtılması amaçlanmaktadır.

Farkındalık Faaliyetleri: Suriyeli sığınmacılara ülkemizde kendilerine sağlanan eğitim fırsatlarını ve bu fırsatlardan nasıl yararlanabileceklerini anlatan bilgilendirici materyallerin kitle iletişim araçları ile ulaştırılması hedeflenmektedir.

Eğitim Materyali Satın Alınması: Bilgisayar, projektör, eğitim kitleri, spor ekipmanları gibi eğitim materyallerinin en az 90 Suriyeli öğrencisi olan 500 okula dağıtılması planlanmaktadır.

Türkçe Dil Sınav Sistemi: 400.000 Suriyeli öğrenci ve Suriyeli öğretmenlerin Türkçe eğitim seviyelerinin belirlenmesi için seviye tespit sınavı yapılması planlanmaktadır.

Rehberlik ve Danışmanlık Faaliyetleri: Savaşta etkilenmiş, uyum sağlamada sorunlar yaşayan Suriyeli öğrencilere danışmanlık ve uyum sürecini hızlandırmak için

rehberlik faaliyetleri kapsamında 500 psikolog ve sosyolog tarafından Suriyeli öğrencilere destek olunması amaçlanmaktadır.

Okul ve GEM'lere Güvenlik ve Temizlik Personelinin Sağlanması: Geçici eğitim merkezlerinde ve belli bir sayının üzerinde Suriyeli sığınmacı öğrencini bulunduğu devlet okullarında ekstra temizlik ve güvenlik personeli istihdam edilmesi planlanmaktadır.

Eğitim Ekipmanlarının Sağlanması: 390.000 adet Türkçe ve 10.000 adet Arapça dil eğitim materyalinin Suriyeli öğrenciler için temin edilmesi hedeflenmektedir.

Öğretmen Eğitimleri: Suriyeli çocuklara ders veren 15.000 öğreticiye, çocuklara psikolojik destek, travmalı öğrencilerin yönetimi, çatışma yönetimi, öğretme metodolojileri, rehberlik ve danışmanlık, kültürel ve sosyal engelleri kaldırmayı hedefleyen beceriler, toplumların tarihi ve kültürel geçmişleri gibi çeşitli konularda küçük veya orta büyüklükteki gruplar halinde oryantasyon eğitimi verilmesi planlanmaktadır.

İdari ve Diğer Personel eğitimleri: Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev yapan 2.000 personelin Suriyeli öğrencilerin eğitime entegrasyonu gerekli olacak yasalar ve mevzuatı öğrenebilmesi için yoğunlaştırılmış 5 günlük bilgilendirme eğitimleri almaları hedeflenmektedir.

İzleme ve Değerlendirme: Tüm faaliyetlerin takibi ve etkinliğinin belirlenmesi için tüm proje süreci boyunca izleme ve değerlendirme çalışmaları yapılması planlanmaktadır

2.6.2. Geçici eğitim merkezleri (gem)

Geçici eğitim merkezleri Suriyeli sığınmacı çocuklara ilk etapta eğitimlerin verildiği yerlerdir. Göç dalgaları sonrası oluşan talep neticesi sığınmacılara eğitim hizmeti vermek için oluşturulan bu merkezlerde sığınmacı çocuklara Suriye’de aldıkları müfredata uygun eğitim verilmiştir. Geçici eğitim merkezlerinde Arapça derslerin yanı sıra Türkçe dersleri de verilmektedir. 2014 yılında tam anlamı ile hizmet vermeye başlayan GEM’ler, Suriyeli öğrencilerin ciddi oranda resmi okullara kaydının

sağlanması sonucu peyderpey kapatılacaktır. Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Ercan Demirci 6 Eylül 2014 tarihli açıklamasında geçici eğitim merkezlerinin üç yıllık bir süreç içerisinde kapatılacağını ve Suriyeli sığınmacı öğrencilerin resmi okullarda eğitim hayatlarına devam edeceklerini açıklamıştır. Geçici eğitim merkezlerinde hem Türk hem de Suriyeli öğretmenler görev yapmaktadır. Yaklaşık olarak 425 noktada hizmet veren geçici eğitim merkezleri 2016 yılından itibaren kısmi olarak kapatılmaya başlanmıştır.

2.7. Karşılaşılan sorunlar

Suriyeli sığınmacı öğrencilere sağlanan eğitim hizmetleri beraberinde belli başlı sorunları da getirmiştir. Yabancı öğrencilerin bu kadar büyük bir sayıda eğitime katılımı süreci ortaya bazı problemler çıkarmıştır. Bu problemlerden ilki ve en önemlisi dil sorunudur. Türkçe bilmeyen veya aldığı kurslarda Türkçe öğrenmekte zorlanan öğrencilerin derslerden verim alabilmesi imkânsızdır. Bu durum da eğitim hayatını sonlandırma, uzun süreli devamsızlıklar gibi sonuçları ortaya çıkarmaktadır. Suriyeli ailelerin çocuklarının Arapçayı unutacağı endişesi de Türkçe öğrenimine engel olan bir diğer sorundur. Kendi kültürel değerlerinin yok olmasını istemeyen aileler çocuklarının Türkçe öğrenmesi durumunda anadilleri Arapçayı tamamen unutacağı endişesi ile çocuklarını Türkçe eğitime teşvik etmemekte hatta zaman zaman engellemektedir. Ara sınıf olup savaştan kaçarak ülkemize gelen ve devlet okullarında eğitimine devam etmeye çalışan öğrencilerin bir diğer sorunu da müfredata uyum sağlama noktasında yaşadıkları problemlerdir. Tamamen farklı formatta olan ve Suriye’de uygulanan sistemden ciddi farkları bulunan Türk eğitim sistemine yabancı çocukların uyum sağlaması gerçekten zor bir konudur. Bu uyum sorunu rehberlik ve danışmanlık hizmetleri ile aşılmaya çalışılmaktadır. Fakat bu sadece müfredat düzenlemesi ile giderilebilecek bir sorun değildir. Uyum sorunu yaşayan sığınmacı öğrencilerin kültürel farklılıklara ve sosyal ortama uyum sağlamakta zorlandıkları gözlemlenmiştir. Savaş sonrası yaşanan travma, bölgesel kültürel farklılıklar ve toplumsal gelenekler uyum sorununu ortaya çıkaran başlıca faktörlerdir. Suriye’de bazı bölgelerde eğitimin zorunlu olmaması, kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmesi gibi uygulamalar çocukların

eğitime katılımını engellemektedir. Ayrıca ailelerin ekonomik gelire olan ihtiyaçları, eğitim için yapılacak olan materyal ve ulaşım masraflarının sığınmacı aileler için ciddi mali yük anlamına gelmesi sığınmacı çocukların eğitime katılımın gözlemlenen diğer sorunlardır.

2.8. Suriyeli çocuklara sosyal bilgiler öğretimi

Ülkemizin Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi (UESKHS) ve Çocuk Hakları Sözleşmesi uyarınca, yetkisi altındaki tüm yerlerde çocukların eğitim hakkını garanti altına alma yükümlülüğü söz konusudur. Bu yükümlülük, Türkiye'deki bütün çocuklara, mülteci veya sığınmacı olarak statüleri ya da başka herhangi bir yasal statü, ya da çocukların ailelerinin yasal statüsüne dayanan herhangi bir ayrımcılık yapmaksızın ücretsiz ve zorunlu ilköğretim eğitiminin verilmesini de kapsamaktadır (Uluslararası Af Örgütü [UAÖ], 2009).

Çerçeve Öğretim Programı'nda Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler dersleri öğretim programlarına yer verilerek eğitim dışında kalmış yabancı uyruklu öğrencilerin gerek akademik başarıları gerekse okula ve okul ortamına uyumları amaçlanmıştır. Yabancı uyruklu öğrencilerin okula devam edemedikleri dönemleri kapsayan akademik bilgi, beceri ve yetkinlikleri edinmemeleri nedeniyle, okula yeniden başladıkları süreçte kendilerini başarısız ve yetersiz hissetmelerini engelleyecek şekilde belirlenen ilgili derslere ait kilit kazanımlar sayesinde hem başarı hissi oluşturularak kendilerine güven duymaları sağlanacak hem de psiko-sosyal destek ve travma ile başa çıkmaları temin edilmiş olacaktır. Ayrıca Çerçeve Öğretim Programı'nda ayrı bir ders olarak yer verilen Rehberlik dersi ve uygulamaları sayesinde savaş ve göçün olumsuz etkilerini yaşayan yabancı uyruklu öğrencilerin hayata tutunabilmeleri sağlanacaktır. Sosyal hayatta yer almak ve sosyalleşmek açısından bakıldığında okulların sosyal çevre ve uyum üzerine katkısı özellikle bu çocuklar için kaçınılmaz bir ihtiyaçtır. Çerçeve Öğretim Programı bütüncül bir yaklaşımla, okul dışında kalmış birçok yabancı uyruklu öğrencinin kendi yaşlıları ile birlikte eğitim alabilmelerini sağlamak amacıyla, hızlandırılmış ve yoğunlaştırılmış bir öğretim programı olmasının yanında, seviyeler arası geçişi sağlayan ve Türkçe bilmeyen yabancı uyruklu öğrenciler için de alternatif bir çerçeve programdır.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen Türk Millî Eğitimi'nin Genel Amaçları ve Temel İlkelerine uygun olarak şöyle ifade edilmektedir: Sosyal Bilgiler Dersi Çerçeve Öğretim Programı ile çocukların; birlikte yaşama kültürünün oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmeleri, hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilmeleri, yaşadığı çevre ile dünyanın genel coğrafi özelliklerini tanıyarak insan ile çevre arasındaki etkileşimi açıklamaları ve mekân algılama becerilerini geliştirmeleri, doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde doğal kaynakları korumaya çalışmaları ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları, doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma yollarını bilen bireyler olarak eleştirel düşünme becerisine sahip olmaları, çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli ve saygın olduğuna inanmaları, bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları, bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözetmeleri, toplumsal ilişkileri düzenlemek ve karşılaştığı sorunları çözmek için temel iletişim becerileri ile sosyal bilimlerin temel kavram ve yöntemlerini kullanabilmeleri, özgür birer birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varmaları amaçlanmaktadır.

Yabancı Uyruklu Öğrencilere Yönelik Telafi Eğitimi Sosyal Bilgiler Dersi Çerçeve Öğretim Programı, eğitime çeşitli nedenlerden dolayı ara vermiş/devam etmeyen, zorunlu öğrenim çağında olup okula hiç kaydı yapılmamış 9-15 yaş grubundaki Türkiye'de yaşayan öncelikle Suriyeli çocukları ve yabancı uyruklu diğer çocukların akranları ile birlikte eğitim-öğretime devam edebilecekleri temel becerileri kazandırmak ve onlara Sosyal Bilgiler öğretmek amacıyla hazırlanmıştır. Sosyal Bilgiler Dersi Çerçeve Öğretim Programı, Milli Eğitim Bakanlığı Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Sosyal Bilgiler Dersi Yetiştirici Sınıf Öğretim Programı baz alınarak hazırlanmıştır.

Sosyal Bilgiler Dersi Çerçeve Öğretim Programı'nda yer alan kazanımlar belirlenirken hedef kitlenin yabancı uyruklu olması göz önünde bulundurularak ülke, vatandaşlık, Türk milli değerleri, vb. konularda hassasiyet gösterilmiş; ön kavramlar ve bilgiler konusunda olası yeterlilikleri, öğrencilerin yaş seviyeleri, psiko-sosyal destek eğitimi ihtiyacı gibi başlıklar dikkate alınmıştır.

2.9. İlgili Literatür Araştırmaları

Ekonomik alanda Konya Ticaret Odası'nın Suriyeli göçmenlerin Türk işgücü piyasalarına entegrasyonu ilgili bir araştırma raporu düzenlenmiştir. Bu raporla çalışma imkânı olan Suriyelilerin daha az ücretle ve sigortasız olarak çalışıp fırsat eşitsizliği yarattıkları inancının yaygın olduğu belirlenmiştir (Üstün, Nazlı, 2016). Suriyeli sığınmacıların emek piyasalarına etkisi alanında yapılan çalışmalarda kitlesel göçlerin yoksulluk ve işsizlik oranlarında ciddi artışlara sebebiyet verebileceği görülmüştür (Canbey Özgüler ve Verda, 2018).

Suriyeli sığınmacıların ülkemizde yaşadığı ve sebebiyet verdiği sorunların ele alındığı, güvenlik, ekonomi, kültürel ve sosyal alanlarda problemlerin yaşandığı ve bu sorunlara nasıl çözümler getirilebileceğini açıklayan çalışmalar yapılmıştır (Korkmaz, Ahmet, 2016). Suriyeli sığınmacı kadınların yaşadığı sorunlara ışık tutmak, suça itilen, bulunduğu sosyal ağlar içinde sıkışıp kalan ve istismara uğrayan kadınlara dikkat çekmek için yapılan çalışmalar mevcuttur (Demirbaş, Banu ve Akyiğit, Handan, 2018).

Suriyeli sığınmacıların sosyal uyumda yaşadığı problemler ve bu problemlerin temel nedenleri, bu problemlere nasıl çözüm bulmaya çalıştıkları ve bunda ne derece başarılı olduklarını gösterir araştırmalar mevcuttur (Doğan, Özlem ve Gürbüz, Salih, 2018) (Yıldırım, Sinem ve İslamoğlu Emel ve İyem, Cem, 2017). Türkiye'ye kitlesel olarak gerçekleşen göçlerin ortaya çıkardığı güvenlik sorunları, bu sorunlarla nasıl mücadele edilmeye çalışıldığı ve güvenlik zafiyetlerinin sebep olduğu saldırıların ortaya konulduğu çalışmalar yapılmıştır (Ağır, Osman ve Sezik, Murat, 2015).

Bursa ilinde 21 öğretmen ile yapılan görüşmede Suriye’den göç eden ve sınıflarında eğitim gören öğrencilerinin durum değerlendirmesini inceleyen çalışma sayesinde yaşanan sorunlar çok taraflı ve farklı yaklaşımlar ile ortaya konulmuştur (Şensin, Ceyda, 2016). Geçici eğitim merkezlerinde Suriyeli öğretmenlerin karşılaştığı sorunları inceleyen ve sorunların sebeplerini net olarak belirlemeyi amaçlayan çalışmalar mevcuttur (Balkar, Betül ve Şahin, Sevilay ve Işıklı Babahan, Nur, 2016). Türkiye’de yaşayan Suriyeli sığınmacı çocukların eğitim hayatında yaşadıkları sorunları ve bu sorunlar için çözüm önerileri araştırılmıştır.

Türkiye’de bulunan ve Türkçe eğitim merkezlerinde kurslara kayıt yaptıran sığınmacıların nicel veriler üzerinden açıklandığı çalışmalar ile ülkemizde bulunan Suriyelilerin eğitime katılım oranları araştırılmıştır (Büyükikiz, Kadir Kaan ve Çangal, Önder, 2016). Suriyeli sığınmacıların eğitimi için yapılan çalışmaların araştırıldığı incelemeler mevcuttur (Ertaş, Handan ve Çiftçi Kırac, Fatma, 2017).

Türkiye’de eğitimine devam eden Suriyeli öğrencilerin eğitim süreçlerinin incelendiği (Saklan, Emine, 2018), eğitim merkezlerinde dil öğreticilerinin karşılaştığı sorunların ve bu sorunlara getirilebilecek çözüm önerilerinin tartışıldığı (Beyhan, Derviş, 2018), öğrencilerin okula uyum sorunlarının incelenip temel tespitlerin yapıldığı (Yüce, Erdi, 2018) araştırmalar yapılmıştır. Sosyal bilgiler alanında değerler eğitimi üzerine nitel araştırmaların yapıldığı (Kurtdele Fidan, Nuray, 2013) ve Suriyeli sığınmacı çocuklara sağlanan eğitim hizmetleri ve bu sosyal bilgiler alanında bu hizmetlerin ve sorunların değerlendirildiği çalışmalar yapılmıştır (Kızıl, Ömür ve Dönmez, Cengiz, 2017).

III. BÖLÜM

3. Yöntem

Bu bölüm, araştırmada yararlandığımız yöntemlerin yer aldığı bölümdür. Bu bölümde, araştırma modeli ve çalışma grubu hakkında bilgiler yer almaktadır. Ayrıca kullanılan verilerin toplanması ve veri çözümleme teknikleri hakkındaki bilgilere de bu bölümde yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Nitel araştırma tekniklerinden tarama modeli kullanılmıştır. “Tarama modeli, geçmişte ve halen var olan durumu ve özellikleri olduğu gibi olduğu gibi betimlemeyi, açıklamayı amaçlayan araştırma yaklaşımlarından birisidir. Bu model de araştırmaya konu olan birey olay ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Olanları değiştirme ya da etkileme gibi bir durum söz konusu olamaz.” (Karasar, 2006.77). Bunu yanı sıra tarama alışması; “Bir grubun belirli özelliklerini verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara denir (Büyüköztürk, Kılıç akmak, Akgün ve Demirel,2016.14). Nitel araştırma birçok kavramı bünyesinde barındırmaktadır. “Etnografi, durumsal araştırma, yorumlayıcı araştırma, doğal araştırma, aksiyon araştırması, tanımlayıcı araştırma, teori geliştirme, içerik analizi, antropoloji” bu kavramlardan sadece birkaçına örnektir bu yüzden nitel araştırma hepsini içine alan bir kavramdır. (Yıldırım,1999,9).

Bu çalışmada görüşme formu kullanılarak Gaziantep ili Nizip ilçesinde belirlenen 6 ortaokulda görev yapmaktan olan 22 Sosyal Bilgiler Öğretmenin görüşleri alınmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubu Gaziantep ili Nizip ilçesinde bulunan 6 ortaokul olarak seçilmiştir. Çalışmada 4'ü kadın 18'i erkek olmak üzere 22 Sosyal Bilgiler öğretmeni seçilmiştir. Çalışmada Gaziantep ili Nizip ilçesinin seçilmesinin nedeni ise okullarda Suriyeli Öğrenci sayısının fazla olmasındandır. Katılımcılara, araştırma hakkında ön bilgi verilip daha sonra görüşmeye geçilmiştir.

Tablo 3.1. Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin demografik özellikleri

		Frekans
CİNSİYET	Kadın	4 (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4)
	Erkek	18(Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10, Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16, Ö17,Ö18,Ö19,Ö20,Ö21,Ö22)
	Toplam	22
KIDEM	1-5	8(Ö1,Ö7,Ö11,Ö12,Ö13,Ö18, Ö21,Ö22)
	6-10	10(Ö4,Ö5,Ö6,Ö8,Ö10,Ö14,Ö16,Ö17 Ö19,Ö20)
	11-15	2 (Ö2,Ö3)
	15-20	2 (Ö9,Ö15)
	20 +	--
	Toplam	22
MEZUN OLUNAN ÜNİVERSİTE	Kastamonu Ü.	Ö1
	Balıkesir Ü.	Ö7,Ö18
	Dokuz Eylül Ü.	Ö11
	Süleyman Demirel Ü.	Ö12,Ö14
	Karadeniz Teknik Ü.	Ö6,Ö9,Ö13,
	Kilis 7 Aralık Ü.	Ö21
	Akdeniz Ü.	Ö22
	Selçuk Ü.	Ö15,Ö19,Ö20
	Anadolu Ü.	Ö17
	Adana Çukurova Ü.	Ö5,Ö16
	Niğde Ü.	Ö4
	Gazi Ü.	Ö3
	Atatürk Ü.	Ö10
	Dicle Ü.	Ö2
İnönü Ü.	Ö8	

Araştırmaya katılan öğretmenlerin hepsi Sosyal Bilgiler Öğretmenidir. Çalışmaya katılan 22’i öğretmenin 4’ü kadın, 18’i erkektir. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin 8’i mesleğinde 1-5 yıl ve üzeri, 10’u mesleğinde 6-10 yıl, 2’si 11-15 yıl ve 2’si 15-20 yıl kıdeme sahiptir.

3.3. Verilerin Toplama Aracı

Araştırma verilerini toplamak için araştırmacı tarafından, uzman görüşleri alınarak geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Formda öğrenciler için 12 adet açık uçlu soru öğretmenler için hazırlanmıştır.

Veri toplama aracının kapsam ve geçerliliği için uzman görüşü alınmıştır. Görev yapan bir sosyal bilgiler öğretmeni, tez danışmanı, A.İ.B.Ü. Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı’ndaki bir öğretim üyesinden uzman görüşü alınarak görüşme formu yapılandırılmıştır. Çalışma sonucunda nihai görüşme formu hazırlanmış, öğretmenlere uygulanmıştır. Bu çalışmada veri toplamak için kullanılmak üzere 12 açık uçlu soru oluşturulmuştur. “Açık uçlu soru katılımcıların serbestçe cevap vermelerinin istenmesi üzerine tercih edilir” (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün ve Demirel, 2016: 127). Çalışmada seçilen ortaokullardaki Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Suriyeli öğrencilerin derse entegrasyonu ile karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri üzerinde durulmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Ölçek, Gaziantep ili Nizip ilçesinde bulunan 6 orta okulda görev yapan ve Suriyeli öğrencileri olan 22 Sosyal Bilgiler Öğretmenine, gönüllülük esasına dayanarak uygulanmıştır. Bu öğretmenlerden görüşme için uygun bir zaman öğrenilerek, o saatte, öğretmenin okul içerisinde uygun bulunduğu bir mekânda görüşme formu uygulanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde ise betimsel analiz yöntemi benimsenmiştir. Bu yöntemde, araştırmadan elde edilen veriler, çerçevesi daha öncesinde araştırma soruları ile belirlenen temalara ya da veri toplama sürecinde kullanılan veri toplama aracının uygun gördüğü sorulara/boyutlara göre düzenlenmekte ve özetlenerek yorumlanmaktadır. Bu analiz yönteminin bir diğer özelliği, görüşülen ya da gözlemlenen katılımcıların görüşlerinin doğrudan alıntılarla yansıtılarak verilerin dikkat çekiciliğinin artırılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırma sonucunda elde edilen veriler araştırmacı tarafından değerlendirilmiş, betimsel analiz yapılmış ve veriler sayısallaştırılarak frekans tablolarıyla sunulmuştur.

IV. BÖLÜM

4. Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşme formunda karşılıklarına çıkan sorulara verdikleri yanıtlar ve yorumları yer almıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular frekans tablolarıyla sunulmuştur. Katılımcıların doğrudan görüşlerinden alıntı yapılarak belirtilen görüşlere örnekler verilmiştir.

Araştırmanın ilk sorusu olan, “*Sınıfınızda bulunan Suriyeli öğrenci nüfusunu fazla buluyor musunuz? Eğer fazla ise sağlıklı bir eğitim ortamını sağlamak için neler yapıyorsunuz?*” “Birinci probleme yönelik bulgular Tablo 4.1 ve Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.1. Sınıf Mevcudu İçindeki Suriyeli Öğrenci Sayısı

Öğretmen Görüşleri	Katılımcı	f
Fazla Buluyorum	Ö1,Ö2,Ö5,Ö9,Ö10,Ö11,Ö13,Ö14,Ö15,Ö17,Ö18,Ö20,Ö21	13
Fazla Bulmuyorum	Ö3,Ö4,Ö6,Ö7,Ö8,Ö12,Ö16,Ö19,Ö22	9
Toplam		22

Tablo 4.1’göre çalışmaya katılan öğretmenlerin 13 tanesi sınıfındaki Suriyeli öğrenci sayısının fazla olduğunu düşünmektedir. 9 öğretmen ise sınıfındaki Suriyeli öğrenci sayısını fazla bulmamaktadır. Sınıfında Suriyeli öğrenci sayısının fazla olduğunu söyleyen öğretmenlerin sınıflarında yaptıkları uygulamalar Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2. Suriyeli öğrenci sayısının çoğunlukta olduğu sınıflarda öğretmenlerin yaptıkları

Öğretmen Görüşleri	Katılımcı	f
Grup çalışmaları	Ö2,Ö5,Ö13,Ö21	4
Kendini ifade etmesine müsaade etme	Ö11,Ö14	2
Türkçe Eğitim Sınıflarına sevk etme	Ö1	1
Farklı öğretim yöntem teknikleri uygulama	Ö15,Ö18	2
Sorumluluk verme	Ö9,Ö20	2
Kaynaştırma Eğitimi	Ö10,Ö17	2
Toplam		13

Tablo 4.2’ye göre Gaziantep ili Nizip İlçesinde görev yapan 22 Sosyal Bilgiler öğretmenine sorulan “*Sınıfınızda bulunan Suriyeli mülteci öğrenci nüfusunu fazla buluyor musunuz? Eğer fazla ise sağlıklı bir eğitim ortamını sağlamak için neler yapıyorsunuz?*” Sorusunun ilk sorusu olan “*Sınıfınızda bulunan öğrenci nüfusu fazla buluyor musunuz?*” Sorusuna öğretmenlerden 13 öğretmen fazla bulduğunu, 9 öğretmen ise fazla bulmadığı yönünde görüş belirtmiştir. Çalışmanın ikinci sorusunda “*Eğer fazla ise sağlıklı bir eğitim ortamını sağlamak için neler yapıyorsunuz?*” sorusuna yönelik öğretmenlerin yapmış oldukları etkinlik ve çalışmalar Tablo 4.2’de yer almaktadır. Bu soruya verdikleri cevaplara göre Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin sınıflarında Suriyeli öğrenci sayısı fazladır. Bundan dolayı da sınıflarında 13 öğretmenden 4’ü daha çok öğrenciler arasındaki kültürel farklılıktan doğan çatışmaları ve ön yargıları azaltmak için grup çalışmalarını tercih ederken, 2’si kaynaştırma eğitimine ağırlık vermektedir. Yine 2’si öğrencilere sorumluluk vererek sorunları en aza indirmeyi, 2’si ise sınıf içinde dikkat çekecek farklı öğretim yöntem ve tekniklerini uygulama yolunu seçmiştir. 2 öğretmenimiz Suriyeli öğrencilere kendilerini ifade etmelerine müsaade ederek sınıf ortamına uyumuna katkı sağlarken 1 öğretmen ise Suriyeli öğrencilerin Türkçe eğitim sınıfına yönlendirilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Aşağıda Tablo 4.2’de öne çıkan hususları temsil eden öğretmen görüşlerine yer verilmiştir:

- *“Suriyeli ve Türk öğrenciler birbirleriyle yeteri kadar kaynaşmış değil. Bu da sınıf ortamına yansığında olumsuz bir sınıf iklimi oluşturmaktadır. Bunu ortadan kaldırmak amacıyla sınıf içinde öğrencilerin kaynaşmaları amacıyla etkinlikler düzenliyorum. Genel de sıra arkadaşı olarak Suriyeli ve Türk öğrencileri yan yana oturtturuyorum.” (Ö10)*
- *“Genelde öğrencileri bir araya getirmek ve aralarındaki diyalogu ve etkileşimi artırmak için grup çalışmaları yaptırıyorum. Özellikle 3 kişilik gruplarda 2 Suriyeli 1 Türk öğrenci gibi dağılıma gidiyorum. Bunun nedeni ise grup yapmayı öğrenciye bırakırsam öğrenciler yine yakın arkadaşlarıyla mesela Türk öğrenciler yine Türk öğrenciyle Suriyeli öğrenciler de kendi aralarında grup kuruyorlar.” (Ö5)*
- *“Öğrenciler arasındaki paylaşımı artırmak düz anlatım veya soru-cevap yerine için sınıf içinde farklı öğretim teknikleri uyguluyorum. İstasyon tekniğini fazla uyguluyorum böylece öğrenciler birbirlerinin yarım bıraktığı etkinliği devam ettirme aşamasında güzel paylaşımlarda bulduklarını düşünüyorum. (Ö22)*

Araştırmanın “Suriyeli öğrencilerin eğitiminde dil/iletişim hususunda yaşanan problemlere getirdiğiniz ve getirilmesi gerektiğini düşündüğünüz çözüm önerileri nelerdir? “ikinci soruya ait bulgular Tablo 4.3’te verilmiştir.

Tablo 4.3. Dil/ iletişim problemlerine getirilen çözüm önerileri

Öğretmen Katılımcı	Görüşleri	f
Türkçe Eğitimi Destekleme	Ö5,Ö12,Ö18,Ö19,Ö21	5
Tercüman Öğretmen Uygulaması	Ö2,Ö14,Ö17	3
Ayrı Sınıf Oluşturma	Ö1,Ö11,Ö22	3
Türkçe Yeterlilik Sınavı	Ö4,Ö10,Ö20	3
Türkçe Ders Sayısının Arttırılması	Ö3,Ö8,Ö16	3
Okuma-Yazma Etkinliklerinin Yapılması	Ö6,Ö7,	2
Dil Kurslarının Açılması	Ö9,Ö13,Ö15,	3
Toplam		22

Tablo 4.3'e göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerine "Suriyeli öğrencilerin eğitiminde dil/iletişim hususunda yaşanan problemlere getirdiğiniz ve getirilmesi gerektiğini düşündüğünüz çözüm önerileri nelerdir?" sorusuna yönelik öğretmenlerin Suriyeli öğrenciler ile yaşanan iletişim sorununa çözümleri şöyledir. Suriyeli öğrencinin bulunduğu okul ve sınıflardaki en önemli sorun dil/iletişim olarak görülmektedir. Bu probleme yönelik çalışmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden 5'i sınıfındaki öğrenciler için Türkçe eğitimin desteklenmesi ve artırılması gerektiğini düşünürken, 3'ü şu an okullarda uygulanan Tercüman öğretmen uygulamasının devam etmesi gerektiğini düşünmekte, 3'ü Suriyeli öğrencilerin ayrı sınıflarda eğitim almaları gerektiği yönünde düşünüyor. Diğer 3 öğretmen Türkçe Yeterlilik dil sınavı uygulaması olmasını istemekteyken 2 öğretmen okuma-yazma etkinliklerine ağırlık verilmesini doğru bulmaktadır. Bir başka 3 öğretmen ise sınıf ve okuldaki dil/iletişim probleminin çözümünü Türkçe ders sayısının artırılmasında görürken 2 öğretmen ise Türkçe Dil kursu açılması yönünde görüş belirtmiştir.

Dil eğitimi, mülteci çocukların eğitiminde önemli bir rol oynamaktadır. (Demirci, 2015; Gün, 2011; Yüksel, Bulut ve Mor, 2014). Çünkü öğretim faaliyetinde dil yeterliliği eğitim sonuçlarını doğrudan etkilemektedir (Christensen ve Stanat, 2007; Roxas, 2011). Özkarlı'nın (2014) Mardin ilinde Suriyeli mültecilerle yaptığı araştırmasında da Suriye'den gelen mültecilerin %8'lik kısmının Türkçe konuşabildiğini tespit etmiştir. Aşağıda tablo 4.3'te öne çıkan hususları temsil eden öğretmen görüşlerine yer verilmiştir:

- *Suriyeli öğrencilerin Türkçe dilini öğrenmelerine yönelik çalışmaları ve eğitimleri destekliyorum. (Ö18)*
- *Suriyeli öğrenciler sınıf düzeyine göre sınıflara yerleştirilmeden önce bu öğrencilerin Türkçe yeterlilik sınavından geçmeleri gerektiğini düşünüyorum. Türkçe dil seviyesi yeterli oranda olan öğrenciler sınıflara yerleştirilip eğitime dahil edilirken yeterli Türkçesi olmayan Suriyeli öğrencilerde tamamen Türkçe dil eğitimi almalılar. (Ö4)*
- *“Ben Suriyeli öğrencilerin ayrı sınıflarda eğitim almaları gerektiği düşüncesindeyim. Çünkü biz bu öğrencilerle sınıfta zaten yeterince dil bilmedikleri için iletişim kurup ilgilenemiyoruz. Ayrı sınıfta kendi öğretmenleri olsa onlar içinde daha verimli olabilir.” (Ö11)*

Araştırmanın “Suriyeli öğrenciler ve Türk öğrenciler arasında yaşanan uyum sorunları nelerdir? Bu sorunların sebepleri hakkındaki fikirleriniz ve çözüm önerilerinizi belirtir misiniz?” üçüncü sorusuna ait bulgular Tablo 4.4 ve Tablo 4.5’te verilmiştir.

Tablo 4.4. Suriyeli ve Türk öğrenciler arasında uyum sorunları

Öğretmen Görüşleri	Katılımcı	f
İletişim (Dil Problemi)	Ö1,Ö2,Ö4,Ö7,Ö8,Ö9, Ö10,Ö15,Ö17,Ö21,Ö22	11
Akran Anlaşmazlığı	Ö11,Ö13	2
Kültür Farklılığı	Ö3,Ö12,Ö14,Ö16,Ö18	5
Ön Yargılı Olma	Ö19	1
Empati Eksikliği	Ö6	1
Millet Ayrımı Yapma	Ö5,Ö20,	2
Toplam		22

Tablo 4.5’te çalışmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerine “Suriyeli öğrenciler ve Türk öğrenciler arasında yaşanan uyum sorunları nelerdir? Bu sorunların sebepleri hakkındaki fikirleriniz ve çözüm önerilerinizi belirtir misiniz?” sorularından ilki olan “Suriyeli öğrenciler ve Türk öğrenciler arasında yaşanan uyum sorunları nelerdir?” sorusunun cevabı aranmıştır. Tablo 4.6’ya baktığımızda Suriyeli

ve Türk öğrenciler arasındaki en belirgin sorunun iletişim olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan 22 Sosyal Bilgiler öğretmeninden 11'i iletişim sorunu olduğunu yani farklı dil konuşmanın öğrenciler arasında uyum sorununu ortaya çıkardığını düşünürken, 5'i yaşanan uyum sorununun sebebini kültürel farklılıklara ve kültürel çatışmaya bağlamıştır. 22 öğretmenden 2'si millet ayrımcılığı yapılmasının uyum sorununa neden olduğunu düşünürken 2 öğretmen Türk ve Suriyeli öğrenciler arasında akran anlaşmazlığı olduğunu, 1'i uyum sorununun öğrencilerin birbirlerine karşı olan ön yargısına ve 1 öğretmen ise öğrenciler arasındaki empati duygusunun eksikliğine bağlamaktadır.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin 11'i Suriyeli öğrencilerin eğitiminde öğrencinin sınıfa ilk geldiği andan itibaren dil farklılığından kaynaklanan sorunlar yaşadıklarını ifade etmiştir. Bu bulgu, Özkarslı (2014), Bahadır ve Uçku (2016), Tunç (2015) ve Emin (2016) tarafından yapılan araştırmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Aşağıda Tablo 4.6'da öne çıkan hususları temsil eden öğretmen görüşlerine yer verilmiştir:

- *“Türk ve Suriyeli öğrencilerin uyum sorunlarındaki en büyük sıkıntıları aynı dili konuşamıyor olmalarıdır. Türk öğrenciler ve Suriyeli öğrenciler birbirlerinin ne demek istediklerini anlayamadıkları için öğrenciler fazla çaba harcamadan kendi gruplarında iletişime devam ediyorlar.” (Ö8)*
- *“Bu iki öğrenci grubu aynı okulu, aynı sınıfı belki de aynı sırayı paylaşıyor ama Suriyeli öğrencilerin yeteri kadar Türkçe dilini konuşamıyor olmaları aralarındaki arkadaşlığa bir türlü izin vermiyor. Çocuklar birlikte çok fazla paylaşımda bulunamıyor. Beden diliyle birbirlerini anlamaya çalışıyor çoğu zaman.” (Ö15)*
- *“Suriyelilerin kültürleri bizden farklı o yüzden uyum sorunu yaşıyor. (Ö12)*
- *“Genelde Türk öğrencilerin Suriyeli öğrencilere karşı ön yargılı olması öğrencilerde uyum sorununa sebep oluyor. Türk öğrencilerinde çevre ve ailelerinden gelen bir ön yargıları olduğunu düşünüyorum. Fakat Suriyeli öğrencilerden de Türk öğrencilere karşı ön yargılı olanlar var.” (Ö19)*

Tablo 4.5’te çalışmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerine “*Suriyeli öğrenciler ve Türk öğrenciler arasında yaşanan uyum sorunları nelerdir? Bu sorunların sebepleri hakkındaki fikirleriniz ve çözüm önerilerinizi belirtir misiniz?*” sorularından ikincisi olan “*Bu sorunların sebepleri hakkındaki fikirleriniz ve çözüm önerilerinizi belirtir misiniz?*” sorusunun cevabı aranmıştır. Bu soruya ait bulgular Tablo 4.5’te verilmiştir.

Tablo 4.5. Suriyeli ve Türk öğrenciler arasındaki uyum sorunlarına çözüm önerileri

Öğretmen Görüşleri	Katılımcı	f
Türkçe Eğitimi Arttırılmalı	Ö1, Ö2, Ö4, Ö7, Ö8, Ö16, Ö17, Ö22	8
Kültür Tanıtıcı Etkinlikler Düzenlenmeli	Ö3, Ö6, Ö13, Ö18	4
Rehberlik Çalışmaları Çoğaltılmalı	Ö5, Ö10, Ö14, Ö15,	4
Aileler Bilinçlendirilmeli	Ö19	1
Sosyal Etkinlikler Düzenlenmeli	Ö11, Ö20, Ö21	3
Kültür Merkezleri Oluşturulmalı	Ö9	1
Suriyeli Öğrencilere Ayrı Okulda Eğitim Verilmeli	Ö12	1
Toplam		22

Tablo 4.5’e göre çalışmaya katılan 22 Sosyal Bilgiler öğretmenine “*Suriyeli öğrenciler ve Türk öğrenciler arasında yaşanan uyum sorunları nelerdir? Bu sorunların sebepleri hakkındaki fikirleriniz ve çözüm önerilerinizi belirtir misiniz?*” sorusundan ikincisi olan “*Bu sorunların sebepleri hakkındaki fikirleriniz ve çözüm önerilerinizi belirtir misiniz?*” sorusuna yanıt aranmıştır. Kısacası Tablo 4.4’te Suriyeli ve Türk öğrenciler arasında yaşanan uyum sorunları belirtildikten sonra öğretmenlerden Tablo 4.5’te ise bu uyum problemlerine yönelik çözüm önerilerine yer verilmiştir. Tabloya baktığımızda çalışmaya katılan 22 Sosyal Bilgiler öğretmeninden 8’i uyum sorunlarından biri olan iletişim için Türkçe eğitimin artırılması gerektiğini düşünmektedir. 4 öğretmen uyum sorunlarından biri olan kültürel çatışmaya yönelik

çözüm önerisi olarak kültür tanıtıcı etkinlikler düzenlenmeli derken, 4 öğretmen okuldaki çatışmaları en aza indirmek amacıyla rehberlik çalışmalarının çoğaltılması gerektiğini düşünmektedir. 3 öğretmen ise öğrenciler arasındaki uyum sorununun sosyal etkinliklerin düzenlenmesi ile çözüme kavuşacağını savunmaktadır. Çalışmaya katılan 22 öğretmenden 1'i kültür merkezleri oluşturulması gerektiğini ve bir başka öğretmen ise Suriyeli öğrencilerin ayrı okullarda eğitim almasının uyum sorununu çözeceğini düşünmektedir.

Suriyeli öğrencilerin eğitimine ilişkin olarak çalışmaya katılan 22 Sosyal Bilgiler öğretmeninden 1'i bu öğrencilere ayrı okul veya okullarda ayrı sınıfların tahsis edilmesini, onlarla daha rahat iletişim kurabilecek dillerinden anlayan ve istekli öğretmenlerin bu öğrencilerin eğitiminde görevlendirilmesini istemektedir. Candappa (2000) ve Goodwin (2002), mülteci öğrencilerin eğitiminde bu öğrencilerin özelliklerine ve kültürlerine uygun öğretmenlerin görev alması gerektiğini vurgulamaktadır. Buna karşın Suriyeli öğrencilerin ayrı okullarda ve ayrı sınıflarda eğitim görmesi, bu öğrencilerin topluma adapte olmasında ve psikososyal uyumunda birtakım sıkıntılara neden olabileceğini ve Türk eğitimine entegre çalışmalarına aykırı olduğu söylenebilir.

Aşağıda Tablo 4.5'te öne çıkan hususları temsil eden öğretmen görüşlerine yer verilmiştir:

- *“Türk ve Suriyeli öğrencilerin arasındaki uyum sorunlarının başında dil geldiği için öncelikle Suriyeli öğrencilere Türkçe eğitimi verilmeli var olan çalışmalar daha da artırılmalıdır.” (Ö7)*
- *“Öğrenciler arasındaki sorunlardan biri de aslında Suriyeli öğrencilerin Türk kültürünü yeterince tanımıyor olmasından kaynaklanıyor. Bu yüzden kültürümüzü tanıtıcı faaliyetler etkinlikler artırılmalıdır.” (Ö3)*
- *“Uyum sorununu ortadan kaldırmak için okul rehberlik servislerinin farklı programlar düzenlemeleri gerekir.” (Ö5)*
- *“Suriyeli ve Türk öğrenciler arasındaki uyum probleminin Suriyeli öğrenciler ayrı okullarda eğitim alırsa ortadan kalkacağı kanaatindeyim.” (Ö12)*

Araştırmanın “Suriyeli öğrenciler ve Türk öğrencilerin velileri arasında gözlemlenen uyum sorunlarını sebepleri ile belirtir misiniz?” dördüncü sorusuna ait bulgular Tablo 4.6’da verilmiştir.

Tablo 4.6. Suriyeli ve Türk öğrenci velileri arasındaki sorunları

Öğretmen Görüşleri	Katılımcı	f
Dil Problemi	Ö1,Ö5,Ö9,Ö14, Ö17,Ö20	6
Empati Eksikliği	Ö2,Ö4,Ö8,Ö13,Ö16,Ö18,Ö19	7
Kültürel Çatışma	Ö7,Ö10,Ö12,Ö21	4
Yaşam Tarzının Farklılığı	Ö3,	1
Suriyeli Velinin İlgisizliği	Ö6	1
Uyum sorunu yoktur	Ö11,Ö15	2
Köken sorunu	Ö22	1
Toplam		22

Tablo 4.6’ya göre çalışmaya katılan 22 Sosyal Bilgiler öğretmenine sorulan “Suriyeli öğrenciler ve Türk öğrencilerin velileri arasında gözlemlenen uyum sorunlarını sebepleri ile belirtir misiniz?” sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevaplara yer verilmiştir. 22 öğretmenin 7’si Türk ve Suriyeli öğrenci velisi arasındaki uyumsuzluk sebebinin her iki taraftaki empati duygusunun eksikliğine bağlarken, 6 öğretmen veliler arasındaki uyum sorunun iletişim problemi olduğuna yani farklı dillerde anlaşma ve anlama konularında sıkıntı çektiklerini ifade etmiş, 4 öğretmen kültürlerin farklı olması sebebiyle kültürel çatışmanın uyum sorunu nedeni olduğunu belirtirken, 2 öğretmen veliler arasında uyum sorunu olmadığını düşünmektedir. 1 öğretmen yaşam tarzı farklılığının uyum sorununu tetiklediğini, 1 öğretmen Suriyeli velilerin olaylar karşısında ilgisiz oluşuna, 1 öğretmen ise uyum sorununa köken sorununun sebep olduğunu belirtmiştir. Aşağıda Tablo 4.6’da öne çıkan hususları temsil eden öğretmen görüşlerine yer verilmiştir:

- “Türk veliler de maalesef ki empati duygusu eksik. Suriyeli veli ve ailenin yerine kendilerini koyamıyor, onların karşılaştıkları zorluklardaki duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışmıyorlar.” (Ö4)
- “Suriyeli velilerin çoğu Türkçe konuşamıyor. Bundan kaynaklı sorunlar yaşanıyor” (Ö-1)

- “Suriyeli veliler okuldaki olaylara ve çocuklarını ilgilendiren olaylara karşı çok ilgisizler. Çoğu okula gelmiyor.” (Ö-6)
- “İki tarafta birbirini anlamıyor çünkü aynı dili konuşamıyorlar.” (Ö-14)
- “Benim sınıfımda Suriyeli öğrenci sayısı az bu sebeple ben bir uyum sorunu göremiyorum.” (Ö11)

Araştırmanın “Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu ve ders performansını etkileyen öğrenci açısından unsurları açıklar mısınız?” beşinci sorusuna ait bulgular tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7. Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu etkileyen unsurlar

Öğretmen Görüşleri	Katılımcı	f
Dil Problemi	Ö6,Ö11,Ö12,Ö15,Ö18,Ö19,Ö22	8
Sınıf Kültürünün Oluşması	Ö2,Ö8,Ö21	3
Okuma ve Yazmanın Yavaş Olması	Ö3,Ö13	2
Türk Eğitim Sistemine Uyum Sağlayamamaları	Ö1,Ö15	2
Derse Karşı İlgisiz Olunması	Ö4,Ö7,Ö14,Ö20	4
Aidiyet Duygusu	Ö10	1
Akran Anlaşmazlığı	Ö9	1
Toplam		22

Tablo 4.7’ye göre çalışmaya katılan 22 Sosyal Bilgiler öğretmenine “Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu ve ders performansını etkileyen öğrenci açısından unsurları açıklar mısınız?” sorusu yöneltilerek Suriyeli öğrencilerin başarı durumlarını etkileyen unsurlara cevap aranmıştır. 22 öğretmenin 8’i Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu etkileyen en önemli unsurun dil problemi olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin Türkçe seviyelerinin yeterli olmayışı dersi anlamalarını güçleştirmektedir. 22 öğretmenden 4 öğretmen Suriyeli öğrencilerin derse karşı ilgisiz olmasını öğrencilerin başarı durumunu etkilediğini belirtirken, 3 öğretmen sınıf kültürünün oluşmasının öğrencideki başarıyı etkilediğini, 2 öğretmen okuma ve yazmalarının yavaş olmasının başarılarını etkileyen bir diğer etken olduğunu belirtirken, 2 öğretmen Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine yeteri kadar uyum sağlayamadıklarını bunun da Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu etkilediğini savunmuştur. 1 öğretmen öğrencideki

okula-sınıfa karşı aidiyet duygusunun var olması veya olmamasının başarı durumunu etkilediğini, 1 öğretmen ise okul ve sınıftaki akranlarıyla anlaşmazlık yaşadıklarını ve başarılarına yansıdığını belirtmiştir.

Başarı beklenen Suriyeli mülteci çocukların öncelikle Türkçe okuma-yazma-anlama faaliyetlerini yerine getirmeleri beklenir. Schleicher (2015) mülteci öğrencilerin büyük çoğunluğunun, ev sahibi ülkenin hâkim dilini okumakta ve konuşmakta zorluk çekmesinin doğal olduğunu ve o dile adapte olmaları da zaman alabileceğini söylemiştir. Büyükkız ve Çangal (2016) ise Türkçenin etkili bir şekilde öğretimine yönelik hazırlanacak bir programın amaca uygun bir şekilde yürütülmesi mültecilerin ülkemizdeki sosyal hayata uyumları açısından önemli olduğunu vurgulamıştır.

Aşağıda Tablo 4.7’de öne çıkan hususları temsil eden öğretmen görüşlerine yer verilmiştir:

- *“Suriyeli öğrencilerin başarı durumundan bahsedebilmemiz için öncelikle dil sorununun ortadan kaldırılması gerekir. Türkçe konuşamayan, anlamayan öğrenciden bizler Türkçe anlattığımız derslerden başarı bekliyoruz. Dil sorunu halledilmesi gerekir öncelikle.” (Ö19)*
- *“Suriyeli öğrenciler derse karşı çok ilgisizler bunun sebebi de aslında hem hazır bulunuşluklarının düşük olması. Ama yine özele indiğimizde bunu sebebi de dil sorunu diyebiliriz.” (Ö20)*
- *“Türk öğrenciler Suriyeli öğrenciler kendi araların almıyorlar. Kısacası akran zorbalığı yapıyorlar.” (Ö9)*

Araştırmanın “Uygulamadaki Sosyal Bilgiler dersi müfredatının Suriyeli öğrencilerin değerlerine uygun buluyor musunuz? Örnek vererek açıklayınız?” altıncı sorusuna ait bulgular Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.8. Sosyal bilgiler dersi programının Suriyeli öğrencilere uygunluğu

Öğretmen Görüşleri	Katılımcı	f
Uygun Buluyorum	Ö2,Ö3,Ö5,Ö11,Ö13,Ö14,Ö15	7
Uygun Bulmuyorum	Ö1,Ö4,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö12,Ö16,Ö17,Ö18,Ö19 Ö20,Ö21,Ö21	15
Toplam		22

Tablo 4.8'e göre öğretmenlere yöneltilen “*Uygulamadaki Sosyal Bilgiler dersi müfredatının Suriyeli öğrencilerin değerlerine uygun buluyor musunuz? Örnek vererek açıkla mısınız*” sorusuna öğretmenlerin verdiği cevaplar incelendiğinde 22 öğretmenden 15’i Sosyal Bilgiler Ders Programını Suriyeli öğrenciler için uygun bulmazken ,7 öğretmen ise programı uygun bulduğu yönünde yanıt vermiştir. Suriyeli öğrencilerin sosyal bilgiler için yaşanmışlıkları ve hazır bulunuşluğunun farklı olması sebebiyle 15 öğretmen programı Suriyeli öğrenciler için uygun bulmadığını belirtmiştir.

Araştırmanın “*Sosyal Bilgiler dersi değerlerini Suriyeli öğrenciler kazanabiliyor mu? Uygulamada ne gibi değişiklikler yapılabilir?*” yedinci sorusuna ait bulgular Tablo 4.9’daki gibidir,

Tablo 4.9. Sosyal Bilgiler Dersi Uygulamadaki Değişiklik Önerileri

Öğretmen Görüşleri	Katılımcı	f
Türkçe Eğitim Arttırılmalı	Ö6,Ö9,Ö10,Ö20,Ö15,Ö22	6
Müfredata Dikkat Çekici Konular Eklenmeli	Ö17,Ö18	2
Grup Çalışması Ağırlıklı Etkinlikler	Ö2,Ö14,Ö11,Ö19	4
Empati Becerisi Ön Plana Çıkarılmalı	Ö1,Ö5,Ö12	3
Geziler ile Türkiye Tanıtımı	Ö3	1
Farklı Program Uygulanmalı	Ö4,Ö7,Ö8,Ö16,Ö21	5
Ders Sayısını Arttırılması	Ö13	1
Toplam		22

Tablo 4.9'a göre öğretmenlere sorulan “*Sosyal Bilgiler dersi değerlerini Suriyeli öğrenciler kazanabiliyor mu? Uygulamada ne gibi değişiklikler yapılabilir?*” Sorusuna yönelik öğretmenlerin uygulamada yapılmasını ön gördükleri değişikliklere verdikleri yanıtlara yer verilmiştir. Çalışmaya katılan 22 öğretmenden 6’sı Türkçe eğitimin artırılması yönünde görüş bildirirken, 5’i Suriyeli öğrencilere farklı program uygulanması gerektiğini söylemekte, 4 öğretmen grup çalışması ağırlıklı etkinliklere vakit ayrılmalı cevabını verirken, 3 öğretmen empati becerisinin ön plana çıkarılması yönünde çalışmaların artırılmasına, 2 öğretmen müfredata dikkat çekici konular eklenmeli cevabını vermiştir. 1 öğretmen ise Suriyeli öğrencilere gezilerle Türkiye’nin tanıtılması yani kültürün tanıtılması etkinlikleri cevabını verirken 1 öğretmen ise ders sayısının artırılması yönünde cevap vermiştir.

Aşağıda Tablo 4.9’da öne çıkan hususları temsil eden öğretmen görüşlerine yer verilmiştir:

- “*Öncelik Sosyal Bilgiler dersine uyum sağlamaları için öğrencilerin dil sorununu ortadan kaldırmak gerekir. Bunun içinde Türkçe eğitim artırılmalıdır.*” (Ö10)
- “*Öğrencilerle grup oluşturularak dersteki etkinliklerin grupça yapmaları istenir. Böylece Suriyeli öğrenciler Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarını, değer ve becerilerini daha iyi kazanmış olur.*” (Ö17)
- “*Suriyeli öğrenciler için ayrı bir Sosyal Bilgiler dersi hatta tüm eğitim programı ayrı olarak hazırlanmalıdır. Çünkü bu öğrencilerin dil sorunları varken Sosyal Bilgiler dersi kazanım ve değerlerini yeterince kazanamamaktadır.*” (Ö16)

Araştırmanın “*Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu ve ders performansını etkileyen öğretmen açısından unsurları açıklar mısınız?*” “Sekizinci sorusuna ait bulgular Tablo 4.10’da verilmiştir.

Tablo 4.10. Suriyeli Öğrencilerin Başarı Durumunu Etkileyen Öğretmen Açısından Unsurlar

Öğretmen Görüşleri	Katılımcı	f
Dil Problemi	Ö2,Ö4,Ö8,Ö12,Ö13, Ö17,Ö22	7
Kalabalık Sınıf Ortamı	Ö7,Ö9,Ö10	3
Hazırbulunuşluğun Zayıf Olması	Ö1,Ö14,Ö15,Ö21	4
Öğretmenin Farklı Kültüre Açık Olmaması	Ö16,Ö18	2
Öğrenci Arasında Ayrımcılık Yapılması	Ö6,Ö11,Ö20	3
Öğrenci-Öğretmen Arasındaki Bağ	Ö3,Ö5,Ö19	3
Toplam		22

Tablo 4.10'a göre çalışmaya katılan 22 Sosyal Bilgiler öğretmenine “*Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu ve ders performansını etkileyen öğretmen açısından unsurları açıklar mısınız?*” Sorusu yöneltilmiştir. Tabloda öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu etkileyen öğretmen açısından unsurlara verdikleri yanıtlara yer verilmiştir. 22 öğretmenden 7’si Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu etkileyen öğretmen açısından unsurun dil problemi olduğunu belirtmiştir. Yeteri kadar Türkçe bilmeyen öğrencilerin dersi ve öğretmeni anlamada zorluk yaşadıklarını bunun da bu öğrencilerdeki başarı ve performansını etkilediğini belirtmişlerdir. 4 öğretmen Suriyeli öğrencilerin derse hazır bulunuşluğunun zayıf olmasını, 3 öğretmen kalabalık sınıf ortamında öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerle yeteri kadar ilgilenemediklerini, 2 öğretmen ise öğretmenlerin farklı kültürlere açık olmayışının öğrencilerin başarı ve ders performansını etkilediği yanıtını vermiştir. 22 öğretmenden 3’ü öğretmen ise öğretmenlerin öğrenciler arasında ayrımcılık yapmasının Suriyeli öğrencilerin başarı ve ders performansını etkilediğini ve 2 öğretmen ise öğretmen-öğrenci arasındaki bağın oluşup oluşmamasının Suriyeli öğrencilerin başarı ve performansın etkileyen öğretmen açısından unsurlardır.

Aşağıda Tablo 4.10’da öne çıkan hususları temsil eden öğretmen görüşlerine yer verilmiştir:

- “Bizler açısından da yani öğretmenler için de en önemli sorun Suriyeli öğrenciyle aynı dil de paylaşımda bulunamıyor olmamız. Biz dersi Türkçe anlatıyoruz ama bazı Suriyeli öğrencilerin Türkçe dil seviyeleri çok zayıf olduğu için bu etken onların başarı ve ders içi katılımlarını olumsuz etkiliyor.” (Ö13)
- “Suriyeli öğrencilerden Türkçe dil seviyeleri zayıf olanlarda ders için hazır bulunuşlukları yeterli değil, bazı öğrencilerde derslerde istekli ve öğrenmeye açık değiller.” (Ö1)
- “Bazı öğretmenlerin farklı kültürlere açık olmadığını da söyleyebiliriz. Sadece farklı kültürlere açık olmayanlar öğrenci ve veliler değil bazı arkadaşlarımız da Suriyeli öğrencilerin farklı kültürden olması dolayısıyla öğrencileri görmezden gelme durumu var.” (Ö18)

Araştırmanın “Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu ve performansını etkileyen veli açısından unsurları açıklar mısınız?” “Dokuzuncu sorusuna ait bulgular Tablo 4.11’de verilmiştir.

Tablo 4.11. Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu ve performansını etkileyen veli açısından unsurlar

Öğretmen Görüşleri	Katılımcı	f
Veli-Okul İlişkisinin Zayıf Olması	Ö1,Ö2,Ö3,Ö5,Ö6, Ö7,Ö8,Ö11,Ö12,Ö13 Ö15,Ö16,Ö18,Ö19,Ö21	15
İletişim (Dil) Sorunu	Ö17,Ö20	2
Türk ve Suriyeli Veli Çatışmaları	Ö4	1
Eğitim Anlayışlarının Farklı Olması	Ö9,Ö10,Ö14,Ö22	4
Toplam		22

Tablo 4.11’de öğretmenlerin “Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu ve performansını etkileyen veli açısından unsurları açıklar mısınız?” “sorusuna verdikleri yanıtlar yer almaktadır.

22 öğretmenden 15'i Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu etkileyen veli açısından en önemli unsuru veli-okul ilişkisinin zayıf olmasına, Suriyeli öğrenci velilerinin okula gelmeyerek ve öğrenci hakkında bilgi almamalarına, öğretmenler ve okul idaresiyle iletişim kurmamasına ve iş birliği yapmamasına bağlamaktadır. Suriyeli velinin ilgisiz olmasına öğrenci veli toplantılarına katılım göstermemesine bağlarken, 2 öğretmen velilerin Türkçe dilini bilmeyişinden kaynaklı iletişim sorunu yanıtını verirken, 4 öğretmen Suriyeli velilerin eğitim anlayışları farklı olduğu için öğrencinin başarı ve performansını etkilediğini, 1 öğretmen ise Türk ve Suriyeli öğrenci velisi arasındaki çatışmaların öğrenciyi etkilediği görüşündedir. Aşağıda Tablo 4.11'de öne çıkan hususları temsil eden öğretmen görüşlerine yer verilmiştir:

- “Öncelikle Suriyeli öğrenci velileri okula uğramıyor. Doğal olarak okula gelip öğrencinin başarısı hakkında bilgi sahibi olmuyor. Öğrencinin başarı durumunu bilmedikleri için de okul dışında çocuklarıyla ilgilenemiyorlar.” (Ö13)
- “Suriyeli veliler veli toplantısına katılım göstermiyor. Veli ile okul ve öğretmen arasındaki bağ çok bu yüzden çok zayıf.” (Ö8)
- “Veliler öğrenciyi okul hayatında kendi haline bırakmış. Özellikle bazı Suriyeli veliler çocukların okul hayatıyla ilgilenmiyor.” (Ö19)

Araştırmanın “Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu ve ders performansını etkileyen (MEB, müfredat, ön hazırlık eğitimi vb.) açılardan unsurları açıklar mısınız?” Onuncu sorusuna ait bulgular Tablo 4.12’de verilmiştir

Tablo 4.12. Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu ve performansını etkileyen diğer unsurlar

Öğretmen Görüşleri	Katılımcı	f
Türkçe Dil Yeterliliğinin Zayıf Olması	Ö6,Ö12,Ö15,Ö16,Ö18	5
Gerekli Ön Eğitimlerin Çoğaltılması	Ö1,Ö2,Ö7	3
Kaynaştırıcı Kültürel Faaliyetlerin Yapılması	Ö8,Ö9,Ö14,20,Ö21,Ö22	6
Müfredat Uygunluğu Gözden Geçirilmesi	Ö4,Ö5,Ö17,Ö19	4
Kendini İfade Etme Yeterliliğini Artırıcı Çalışmalar	Ö3,Ö10,Ö11,Ö13	4
Toplam		22

Tablo 4.12'ye göre çalışmaya katılan 22 Sosyal Bilgiler öğretmenine yöneltilen “Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu ve ders performansını etkileyen (MEB, MÜFREDAT, ÖN HAZIRLIK EĞİTİMİ VB.) açılardan unsurları açıklar mısınız?” sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar yer almaktadır. Çalışmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden 6’sı kaynaştırıcı kültürel faaliyetlerin yapılmasının Suriyeli öğrencilerin başarı ve performansını olumlu etkileyeceği yönünde cevaplar verirken, 5’i öğrencilerin Türkçe dil yeterliliğinin zayıf olmasının başarı ve performansı etkilediğini, 4 öğretmen müfredatın gözden geçirilmesi gerektiğini, 4’ü Suriyeli öğrencilerde kendini ifade etme yeterliliğini artırıcı çalışmaların yapılmasını, 3 öğretmen ise gerekli ön eğitimlerin çoğaltılması gibi unsurların Suriyeli öğrencilerin başarı ve ders performansını etkileyeceği yönünde görüş bildirmiştir.

Aşağıda tablo 4.12’de öne çıkan hususları temsil eden öğretmen görüşlerine yer verilmiştir:

- “Suriyeli öğrenciler için Türk kültürü yabancı gelirken Türk öğrencilere de Suriyeli öğrencilerin kültürleri yabancı gelmektedir. Bu yüzden Millî Eğitim Bakanlığı hem okul içinde hem okul dışında bu iki kültürün kaynaşmasını sağlayacak etkinlikler yapmalı ve öğrenci katılımını sağlamalıdır. Böylece uyum sorunları en aza inecektir.” (Ö22)
- “Bazı Suriyeli öğrencilerin Türkçe dil seviyeleri zayıf olduğu için derslerde istenilen başarıyı gösterememektedir.” (Ö15)
- “Sosyal Bilgilerin müfredat programının Suriyeli öğrenciler için uygun olduğunu düşünmüyorum. Bu yüzden yeniden düzenleyip yeni değer, kazanım, beceri, hedefler yer almalıdır.” (Ö17)

V. BÖLÜM

5. Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular ve bulgulara dayalı olarak elde edilen sonuçlar, çıkan sonuçlara yönelik olarak da önerilere yer verilmiştir. Bu bölümde araştırmaya ait sonuçlar ve öneriler yer almaktadır.

5.1. Sonuçlar

Bu çalışmada mülteci öğrencilerin bulunduğu sınıflarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yaşadıkları öğretimsel sorunların neler olduğu ve öğretmenlerin bu sorunların çözümü için ne tür önerilere sahip oldukları belirlenmeye çalışılmıştır. Türkiye’de şu anda bir gerçeklik olan mülteci öğrencilere dönük olan Türk eğitimine uyum çalışmalarında öğrencilerin durumu ve bu öğrencilerin yaşadığı sorunlara ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çözüm önerilerine değinilmiştir.

Araştırmada artık Türkiye’nin bir gerçeği olarak kabul edilen mülteci sorununun Sosyal Bilgiler dersi açısından yansımaları ve çözüm önerilerine öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmiştir. Araştırmanın ilk göze çarpan sonucu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin mülteci öğrenciler açısından yaşadıkları en önemli sorunların başında mülteci öğrencilerinin dil yetersizlikleri ve kültürel farklılıklarla ilgili olduğu görülmektedir. En genel sorun olduğu tespit edilen problemlerin başında Suriyeli mülteci öğrencilerin Türkçeyi yeterince konuşamaması, okuyup yazamaması ve kendini ifade edemiyor olması gelmektedir. Şu gerçeği kabul etmek gerekir ki mülteci öğrencilerin büyük çoğunluğunun, ev sahibi ülkenin hakim dilini okumakta ve konuşmakta zorluk çekmesi doğaldır (Schleicher, 2015) ve o dile adapte olmaları da zaman alabilir. Türkçenin etkili bir şekilde öğretimine yönelik hazırlanacak bir

programın amaca uygun bir şekilde yürütülmesi mültecilerin ülkemizdeki sosyal hayata uyumları açısından önemlidir (Büyükikiz ve Çangal, 2016). Yine araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin bir diğer farkındalıkları olarak tespit edilen kültürel farklılıklar mülteci sorununun önemli boyutlarından biridir. Mültecilerin, farklı dil, kültür ve yaşam tarzına sahip olmalarının ülkemize entegrasyonlarını zorlaştırdığı görülmekte ve hukuki alanda düzenlemeler ve sosyal uyum politikalarını zorunlu hale getirmektedir (Özdemir, 2017). Ne var ki, kültürel farkındalıkları anadil ile ayrıştırmak çok mümkün görünmemektedir. Bu nedenle alan yazında mülteci öğrencilerin dil yetersizliğini vurgulayan birçok çalışmada yine kültürel farkındalığın da önemli bir unsur olarak yer aldığını görmek mümkündür (Erdem, 2017; Şeker ve Sirkeci, 2015; McBrien, 2005).

Burada öğretmene büyük iş düşmektedir. Öğretmenlerin iyi bir kültür okuryazarı olarak farklı kültürleri tanımaları ve ihtiyaçlarını belirlemeleri öğrencilerde olumlu yönde gelişmeler sağlama konusunda yardımcı olacaktır. Türk hukuk sistemine ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası antlaşmalara göre yabancılar dahil Türkiye'deki tüm çocuklar ilk ve orta öğrenim görme hakkına sahiptir. Yabancı çocuklar, Türkiye Cumhuriyeti Devleti sınırları içinde bulunmaları nedeniyle Türkiye'nin yetki alanındadırlar ve bu haklardan faydalanmalarını sağlamak devletin yükümlülüğü altındadır. Nitekim bu konuda T.C. Başbakanlığı ve T.C. Milli Eğitim Bakanlığı gerekli adımları atarak yasal olarak üzerine düşen görevleri yerine getirmeye çalışmaktadır.

İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün hazırladığı rapora göre Türkiye'de devlet idaresindeki 25 mülteci kampında bulunan okul çağındaki Suriyeli çocukların yaklaşık yüzde 90'ı düzenli olarak okula gitmektedir. Ancak aynı raporda, Türkiye'deki Suriyeli çocukların büyük çoğunluğunun mülteci kamplarının dışında özellikle büyük şehirlerde yaşadığı ve buralarda okula kayıt yaptırma oranlarının çok düşük olduğu belirtilmektedir. 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Suriyeli çocukların yalnızca %25'i okula gitmiştir (İnsan Hakları İzleme Örgütü, 2015, s. 2). MEB'in mülteci çocukların eğitim kurumlarına erişimi, Türkçe ve kendi anadilleri desteği ve eğitimin ücretsiz olması gibi konularda pozitif yönde uygulamaları olsa dahi (Kızıl ve Dönmez, 2017), eğitim kurumlarına devam eden mülteci çocukların özellikle de yeterli düzeyde Türkçe

bilmemeleri- ki bu sorun ulusal müfredat takip edildiği için önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır-, ekonomik zorluklar yaşamaları ve toplumsal uyumu gerçekleştirememesi gibi bazı sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir (Human Rights Watch, 2015). Ayrıca, Türk çocukların velilerinin mülteci çocukların okullara kayıt olmalarından dolayı yaşadıkları memnuniyetsizlikleri, öğretmenlerin yaşanan birtakım ayrımcı tutum ve davranışları bertaraf etme konusundaki yetersizlikleri, yine okuldaki idareci ve öğretmenlerin mültecilerin sahip oldukları ulusal haklardan haberdar olmamaları gibi durumlar mülteci çocukların okula devam etme ile ilgili istek ve motivasyonlarını olumsuz etkileyebilmektedir (İstanbul Bilgi Üniversitesi, 2015).

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin mülteci öğrencilerle ilgili vurguladıkları en fazla derse aktif katılma ve Türk arkadaşları ile iletişim kurma konusunda yaşadıkları sıkıntılarının olduğu görülmüştür. Olağan durumlarda öğrencilerin derse katılamama sorunlarının temelinde okuma yazma ya da konuşma ve dinleme gibi becerilerin yetersizlikleri yatabilmektedir (Erdem, Kaya ve Yılmaz, 2017). Daha önce de belirtildiği gibi, mülteci öğrencilerin dil yetersizliği, bu becerilerin onlarda düşük düzeyde olmasının bir nedeni olabilmektedir. Bu durum onların akademik başarı ve motivasyonlarını olumsuz yönde etkileyecektir. Mülteci öğrencilerin derse aktif katılımlarını sağlamak için dil gelişim düzeylerinin artırılması, sorunun giderilmesinin önemli bir parçası olabilir ancak tek başına yeterli değildir. Mülteci öğrencilerin yaşamış oldukları psikolojik travma onların bilişsel (Sinclair, 2001, Akt. McBrien, 2005) olduğu kadar duygusal ve sosyal gelişimlerini etkilemektedir (Şirin ve Şirin, 2015). Nitekim, mülteci öğrencilerin sosyalizasyon süreci diğer öğrencilerle yaşadıkları iletişim sorunları (Levent ve Çayak, 2017), içerisinde buldukları yaşam koşulları (Kartal ve Başçı, 2014) ve yaşadıkları travmaya bağlı olarak içine kapanıklık ve kendi içlerinde gruplaşma (Keskinlikç Kara ve Şentürk Tüysüzer, 2017) gibi nedenlerle gecikebilmektedir.

Öğretmenler açısından mülteci öğrenciler için Sosyal Bilgiler dersinin gerekliliğinin bir diğer önemli nedeninin ise toplumsal yaşamımızı ve kültürümüzü tanımaları olduğudur. İçerisinde yaşadıkları toplum mülteci çocuklar için hayatın kaçınılmaz bir gerçeğidir. Bu gerçeği kabul etmek ve toplumsal dışlanmayı değil de

toplumsal uyumu tercih etmek onlar için daha olumlu bir durumdur. Öyle ise, mülteci öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinden öğrenecekleri çok şey var demektir. Katılımcı öğretmenler, Sosyal Bilgiler dersinin en çok mülteci öğrencilerin ülkemizi tanımalarını ve toplumsal hayatımızı öğrenmelerini sağlayacağı yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin en fazla vurguladığı bu iki görüşten ilkinin ele alırsak; öğretmenlerin mülteci öğrencilerin bu ülkenin özellikle de tarihini ve coğrafyasını bilmeleri ile ilgili olarak alan yazın referans alındığında, bir ülkenin tarihi öğretilerek, toplumsal değerlerini ve kültürünü benimseyen ve aynı zamanda kimlik gelişimini sağlıklı bir şekilde tamamlayan bireyler yetiştirilmesi hedeflenmektedir.

Bu bağlamda Sosyal Bilgilerin, bireyin formal eğitim sürecinde, toplumsallaşmasına sistematik olarak katkı sağlayan çok önemli bir ders olmasının, mülteci öğrencilerin içerisinde yaşadıkları ülke ve toplum hakkında birtakım bilgileri edinmeleri, sahip olunan maddi ve manevi değerleri bilmeleri, saygı duymaları ve içselleştirmeleri açısından onların toplumsal entegrasyonlarını hızlandıracaktır. Aynı zamanda onların hukuksal statüleri ne olursa olsun toplumsal bir varlık olarak bu toplum ile uyumlu bir birey olarak hayatlarını sürdürmeleri ve toplumsal huzur ve refahımızı bozacak hiçbir faaliyet içerisine girmemeleri de yine ülkemiz açısından önemli bir beklentidir.

Yine yapılan görüşmelerde, öğretmenlerin bir kısmı Sosyal Bilgiler öğretim programının içeriğinin mülteci öğrencilerin değerlerine uygun bulur iken, bir kısmı ise öğretim programındaki değerlerin mülteci öğrenciler için yeterli olmayacağını, evrensel değerlerle ilgili kazanımların olmasının da Türk ve mülteci öğrencileri aynı paydada buluşturmak üzere katkı sağlayacağı görüşündedir. Öğretmenlerin bakış açıları da dikkate alınarak şunu söylemek gerekir ki, her ülkenin kendi ulusal çıkar ve ideolojilerine bağlı olarak birtakım değerleri kendi ülke vatandaşlarına benimsetmesi doğal karşılanabilir.

Sonuç olarak, özellikle de sınır komşumuz Suriye de yaşanan iç savaş ile ilgili birtakım olumsuz gelişmelerin ülkemize yansımaları mülteci sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Mülteci sorunu çok boyutlu olarak yapılanmakla birlikte, mültecilerin

hukuki boyutta elde ettikleri bazı haklar onların farklı kurumlarda yer almalarını sağlamaktadır. Eğitim kurumları da bunlardan biridir. Mülteci öğrencilerin sahip oldukları eğitim hakkını ülkemizde kullanmaları toplumumuza uyumları açısından önemlidir. Bu yönüyle Sosyal Bilgiler dersinin bu öğrencilerin eğitiminde yapıtaşları derslerden biri olduğu unutulmamalıdır. Sosyal Bilgiler dersinin içeriği, öğrenme ortamı, ölçme değerlendirme şekli bir bütün olarak değerlendirildiğinde, bu dersin, mülteci öğrencilerin üst düzeyde faydalanabilecekleri ve özellikle de aktif vatandaşlık yeterliklerini kazanabilecekleri bir ders olarak düzenlenmesini gerektirmektedir.

5.2. Öneriler

Sosyal Bilgiler dersinde çok kültürlülük eğitiminin önemli bir konu olarak düşündüğümüzde ilkökul ve ortaokul kademesindeki çocukların bilgi ve beceri kazanmalarındaki rolü göz ardı edilemez. Sosyal bilgiler dersi becerilerinden empati; değerlerinden misafirperverlik, hoşgörü, farklılıklara saygı, adil olma vb.. Değerler Sosyal Bilgiler öğretmenleri aracılığı ile öğrencilere hem ders içinde hem ders dışında farklı etkinlik ve uygulamalar ile verilmeye çalışılmaktadır. Özellikle günümüzde olduğu gibi farklı kültürden pek çok öğrencinin bir arada bulunduğu sınıflarda bu beceri ve değerler daha da fazla önem kazanmaktadır.

Son yıllarda ülkemize yapılan Suriyeli insan göçünden dolayı sınıflarda Suriyeli öğrenci sayısında artış gözlenmektedir. Bu da beraberinde sınıf içi ve dışında birden fazla olay ve sonucunu gözler önüne sermektedir. Özellikle sınıf içinde öğrenciler ve öğretmenler açısından pek çok etkileri olduğu gözlenmektedir. Sınıfta mülteci öğrenci bulunan Sosyal Bilgiler dersi öğretmenlerinin sınıf içinde yaşadıkları durumlar, öğrenci ve veli açısından bakılıp değerlendirilmiş ve çalışmada toplanan veriler ve bulgular analiz edilip yorumlandıktan sonra şu öneriler kaydedilmiştir:

- Sosyal Bilgiler Öğretmenleriyle görüşüldüğünde temeldeki en büyük problemin dil sorunu yani iletişim sorunu olduğu görülmüştür. Öğrenci –öğrenci, öğretmen-veli, veli-veli ve öğrenci-öğretmen arasındaki en büyük sorunun birbirini yeterince ve

net anlamıyor olmaları veya anlatamıyor olmalarıdır. Bu sebeple Suriyeli öğrencilere öncelikli olarak kurslar açılarak Türkçe dil eğitimi verilmelidir.

- Suriyeli öğrenci ve ailelerinin yaşadıkları uyum problemlerine baktığımızda Türk kültürünü yeteri kadar tanımadıklarından kaynaklandığı görülmektedir. Bundan dolayı Suriyeli ailelerine ve çocuklarına Türk kültürü tanıtılmalı ve oryantasyon çalışmalarına ağırlık verilmelidir.
- Özellikle savaşın yıkıcı ve korkutucu izlerini azaltmak ve ortadan kaldırmak amacıyla Suriyelilere psikoloji destek verilmelidir. Okullarda ise bu görev rehberlik ve psikolojik danışmanlar tarafından hazırlanacak program çerçevesinde yürütülmelidir. Aynı zamanda PICTES projesinin de bir amaçları arasında savaştan etkilenmiş, uyum sağlamada sorunlar yaşayan Suriyeli öğrencilere danışmanlık ve uyum sürecini hızlandırmak için rehberlik faaliyetleri kapsamında 500 psikolog ve sosyolog tarafından Suriyeli öğrencilere destek olunması vardır.
- Suriyeli öğrenciler ve velilerin toplum ve kültüre uyum sağlamada yaşadıkları sorunları düşündüğümüzde Türk kültürünü yeterince tanımamaları ilk sırada gelmektedir. Bu yüzden Suriyeli öğrenci ve ailelerine Türk kültürünü tanıtıcı etkinlikler düzenlenmelidir. Bunun yanı sıra Türk öğretmen, okul yöneticileri, öğrenciler ve velilerine de Suriyeli öğrenci ve ailelerinin geldiği kültürün tanıtılması kapsamında çok kültürlü eğitim seminerleri verilmelidir.
- Ayrıca ülkemize gelen Suriyelilerin uzun yıllar ülkemizde kalabilecekleri ihtimalleri göz önüne aldığımızda eğitim fakültelerindeki öğretmen adaylarının mesleki yaşamlarında karşılaşacakları olması muhtemel durumlar için çok kültürlü eğitime önem verilmelidir.
- Sosyal Bilgiler programı değer ve becerilerini düşündüğümüzde uygulamadaki program içindeki çok kültürlülüğü barındıran konulara Suriyeli öğrencilerin yaşantıları düşünülerek evrensel konulara ağırlık verilmelidir.

- Okullardaki Sosyal Bilgiler öğretmenleri tarafından Suriyeli ve Türk öğrencilerin kaynaşmasını sağlamak ve artırmak için okullarda drama kulüpleri kurulmalıdır.
- Suriyeli mülteci öğrenci ve ailelerinin farklı kültüre geldikleri için yaşadıkları sorunları Türk öğrenci, öğretmen ve veliler de farklı kültürle karşılaştıkları için yaşamaktadır. Bunun için öğrencilere Sosyal Bilgiler dersi haricinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerine kültür okuryazarlığı seçmeli ders olarak verilmelidir. Ayrıca eğitim fakültelerindeki öğretmen adaylarına da geleceğin öğretmenleri oldukları için kültür okuryazarlığı dersi verilmelidir.
- Okul idarecileri ve öğretmenlerinin liderliğinde Türk ve Suriyeli öğrencilerin ailelerinin birbirini daha iyi tanımaları ve var olan ön yargıların kırılması adına velilerin birbirlerini ziyaret etmeleri teşvik edilmelidir.
- Okullardaki öğretmenlerin ve Türk öğrencilerin; Suriyeli öğrencilerle en çok karşılaştıkları problemlerden biri olan aynı dili konuşamamak konusu olduğu için Suriyeli öğrencilere oyunlarla Türkçe öğretimi verilmelidir. Sınıf içinde grup çalışması yaptırarak Suriyeli ve Türk öğrencinin iş birliği içinde çalışması sağlanmalıdır.
- Suriyelilere Türkçe öğretecek öğretmenlerin, yabancılara Türkçe eğitimi konusunda uzmanlaşmış kurum ve kuruluşlar (Yunus Emre Enstitüsü, TÖMER vb.) tarafından desteklenmesi önem arz etmektedir. Bu öğretmenlere yönelik gerekli eğitim desteği sunulmalıdır.
- MEB, ilgili sivil toplum kuruluşları, akademisyenler ve uzmanlar tarafından Suriyeli öğrencilere sunulan öğretim programları, müfredat ve ders kitapları yeniden gözden geçirilmelidir.
- Suriyeli öğrenciler ile çalışan öğretmenlere sınıf yönetimi ve iletişim konusunda hizmet içi eğitimler düzenlenmelidir.

- Sosyal Bilgiler dersindeki öğrenme alanındaki kültür ile ilgili olan konularda tüm öğrenciler kendi kültürünü tanıırken, bir yanda da Türk ve Suriyeli kültürlerinin farklı ve benzer yönlerini gören öğrenciler benzer yönler ile birbirlerine yaklaşırken farklı yönlerle de yeni kültürler tanımının mutluluğunu yaşamalıdır.
- Dil becerileri konusunda ise okuldaki Türkçe öğretmenleriyle sürekli iletişim halinde olup, Türkçe okuma, yazma ve ifade becerilerini geliştirmek için okuldaki tüm öğretmenler ve okul idarecilerinin iş birliği içinde çalışmalıdır.
- Suriyeli çocukların karşılaştıkları en önemli problemlerden bir başkası ise eğitimle ilgili sorunlardır. STK'lar yapacakları araştırma ve geliştirecekleri projelerle çocukların eğitim alamama nedenlerini ortaya koyarak ilgili kanalları bilgilendirebilir ve kendileri eğitim faaliyetlerine katkı sunabilirler. Suriyeli çocuklara hem eğitim hem de meslek edindirme konularında danışmanlık yapmalıdırlar.
- Sosyal Bilgiler dersinin içeriği mülteci öğrencilerin gerçek hayat hikâyeleriyle yakından ilgilidir. Bundan dolayı bu öğrencilerin yaşam hikâyelerinden kesitleri sınıf içinde diğer arkadaşlarıyla paylaşmalarını sağlamak, özgüvenlerini artırmak ve diğer öğrencilerin onların duygu ve düşüncelerini daha net anlamalarını ve empati kurmalarını sağlamak amacıyla bu çalışmalara ağırlık verilmelidir.
- Suriyeli mülteci öğrencilerin yaşadığı sorunlardan biri de gruplaşmaya ve dışlanmaya maruz kalmasıdır. Bu sebepten ötürü de mülteci öğrenciler kendilerini okul ve sınıf iklimine ait hissedememektedir. Okul ile daha kaynaşmış olmalarını ve aidiyet duygularını geliştirmek amacıyla ders içi ve ders dışı etkinliklerle mülteci öğrenciler desteklenmelidir.
- Öğrencilerin Türk kültürüne uyumunu artırmak amacıyla Milli Eğitim Müdürlükleri ve okulların çeşitli projelerle sivil toplum kuruluşları ve üniversiteler ile iş birliği yaparak ders saatlerinden sonra kültürel ve sportif etkinlikler düzenlenebilir.

- Suriyeli mülteci öğrencilerin ailelerinin okulla ilişkisinin zayıf olması ve veli toplantılarına katılmıyor oluşları öğretmen-okul-veli ilişkisini zedelemektedir. Bundan dolayı ailelere sık sık veli ziyareti yapılmalıdır ve ailelere bilgilendirici çalışmalarda bulunulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adanalı,A.H. (2004), Ziya Gökalp 'İN Eğitim Felsefesi Ve Yüksek Eğitim Hakkındaki Görüşleri, *Ankara Ü.İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı:1, ss.57-70
- Ağır, O. ve Sezik, M. (2015). Suriye'den Türkiye'ye Yaşanan Göç Dalgasından Kaynaklanan Güvenlik Sorunları, *Birey ve Toplum*, Cilt:5 Sayı:1.
- Akıncı, B. , Nergis, A. ve Gedik E. (2015). Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul, *Göç Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 58-83.
- Akyüz, Y. (2009). Türk Eğitim Tarihi. Ankara: PegemA Yayınları.
- Aksoy, Z. (2012). Uluslararası Göç ve Kültürlerarası Etkileşim, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 20, ss. 293-303.
- Balkar, B. ve Şahin, S. ve Işık Babahan, N. (2016). Geçici Eğitim Merkezlerinde Görev Yapan Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar, *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi*, Cilt:12 Sayı:6.
- Büyükikiz, K. ve Çangal, Ö. (2016). Suriyeli Misafir Öğrencilere Türkçe Öğretimi Projesi Üzerine Bir Değerlendirme, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Sayı: 5/3.
- Büyüköztürk, Şener (2012). Eğitimde *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi.
- Canbey Özgüler, Verda (2018). Kitlemel Göçlerin Emek Piyasalarına Etkisi: Türkiye'deki Suriyeliler, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, Sayı:74.
- Canyurt, D. (2015). Suriye Gelişmeleri Sonrası Suriyeli Mülteciler, *Akademik Bakış Dergisi*, Mart-Nisan 2018, Sayı:48.
- Coşkun, İpek; Emin, Müberra Nur (2016) .*Türkiye'deki Suriyelilerin Eğitiminde Yol Haritası*, İstanbul: Seta Yayıncılık.
- Çakı, Aslı (2018). *Geçmişten Bugüne Türkiye'nin Göç Politikası ve Suriyeli Göçmenler Bağlamında Göç Yönetimi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Kamu Yönetimi Bilim Dalı.

- Çelik, Yasemin (2018). *Türkiye’de Suriyeli Çocuklara Yönelik Uygulanan Eğitim Politikalarının İncelenmesi: Tespitler Sorunlar ve Öneriler*,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Kamu Yönetimi Bilim Dalı.
- Demirbaş, Banu ve Akyiğit, Handan (2018). Suriyeli Mülteci Kadınların Entegrasyonu Sürecinde Sosyal Ağların Olumlu ve Olumsuz Etkileri, *Muhakeme Dergisi*, Cilt:1 Sayı:2.
- Doğanay, A. (2002). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. C. Öztürk ve D. Dilek (Ed), *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (s. 15-46). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Duğan, Özlem ve Gürbüz, Salih (2018). *Suriyeli Sığınmacıların Sosyal Entegrasyonuna Yönelik Bir Araştırma*, Uluslararası Balkan Üniversitesi
- Emin, Müberra Nur (2019). *Türkiye’de Suriyeli Çocukların Eğitimi*, İstanbul, Seta Yayınları
- Erdem, C. (2017). Sınıfında Mülteci Öğrenci Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadıkları Betimsel Öğretimsel Sorunlar ve Çözüme Dair Öneriler, *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 26-42.
- Erdem, M. D., Kaya, İ. ve Yılmaz A. (2017). Örgün eğitim kapsamındaki Suriyeli çocukların eğitimleri ve okul yaşantıları hakkında öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi, *International Journal of Languages' EducationandTeaching*, 5(3), 463-476.
- Ertaş, Handan ve Çiftçi Kıraç, Fatma (2017). Türkiye’de Suriyeli Göçmenlere Yönelik Yapılan Çalışmalar, Selçuk Üniversitesi, *Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, Sayı:13
- Gülmez, Recep, “İnsan Hakları İzleme Örgütü Raporlarında 2002- 2017 Yılları Arası Türkiye’de İnsan Hakları” . *Alınleri Sosyal Bilimler Dergisi (ASOBİD)*, C. 2, S. 3, 2018, ss. 23-44.
- HRW (Human Rights Watch), (2015). “Geleceğimi hayal etmeye çalıştığımda hiçbir şey göremiyorum”, Türkiye'deki Suriyeli mülteci çocukların eğitime erişiminin önündeki engeller – kayıp nesil olmalarını önlemek, (11.07.2019) tarihinde <https://www.hrw.org/tr/report/2015/11/09/283247> adresinden alınmıştır.)

İBÜ (İstanbul Bilgi Üniversitesi) Çocuk Çalışmaları Birimi, (2015). Suriyeli mülteci çocukların Türkiye devlet okullarındaki durumu, politika ve uygulama önerileri, (10.07.2019) tarihinde

[http://cocuk.bilgi.edu.tr/wp-content/uploads/2015/09/Suriyeli-Cocuklar-Egitim-Sistemi Politika-Notu.pdf](http://cocuk.bilgi.edu.tr/wp-content/uploads/2015/09/Suriyeli-Cocuklar-Egitim-Sistemi-Politika-Notu.pdf) adresinden alınmıştır.)

Karasar, Niyazi (2011), *Bilimsel İrade Algı Çerçevesi ile Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar İlkeler Teknikler*, Nobel Yayıncılık

Karataş Servet, Akman Berrin, *Suriyeli Mültecilerin Eğitimine Yönelik Öğretmen Görüşleri*, Elementary Education Online, 2018; 17(3): pp. 1224-1237 İlköğretim Online, 2018; 17(3): s.1224-1237. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr> doi 10.17051/ilkonline.2018.4663.

Kartal, B. ve Başçı, E. (2014). Türkiye'ye Yönelik Mülteci ve Sığınmacı Hareketleri, *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 275- 299

Keskinkılıç Kara, S. B. ve Şentürk Tüysüzer, B. (2017). Sığınmacı Öğrencilerin Eğitimi Sürecinde Yaşanan Sorunlara İlişkin Yönetici, Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 44, 236-250.

Kılıç, Gülcan ve Özkor, Deniz (2019), *Suriyeli Çocukların Eğitimi: Durum Tespiti ve Çözüm Önerileri*, Araştırma Raporu, Mavi Kalem Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği.

Kızıllı, Ö. ve Dönmez, C. (2017). Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılara Sağlanan Eğitim Hizmetleri ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağlamında Bazı Sorunların Değerlendirilmesi, *International Journal of EducationTechnologyandScientificResearches*, 4, 207-239.

Kiremit, R. Filiz; Akpınar, Ü., Akcan T., Aysel (Kasım 2018). Suriyeli Öğrencilerin Okula Uyumları Hakkında Öğretmen Görüşleri, *Kastamonu Education Journal*, kefdergi.kastamonu.edu.tr

Korkmaz, A. (2016). *Suriyeli Sığınmacılardan Kaynaklanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, Akademik Hassasiyetler, Cilt:3 Sayı:6.

- Kördeve, M. K. (2017). Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimi: Bir Alan Araştırması, *Sağlık Yönetimi Dergisi*, Cilt:1 Sayı:2
- Kurtdede, N. (2013). Sosyal Bilgiler Dersinde Değerler Eğitimi: Nitel Bir Araştırma, *Akademik Sosyal Bilimler Çalışmaları Dergisi*, Cilt:6 Sayı:3
- Levent, Faruk; Çayak Semih (2017). Türkiye'deki Suriyeli Öğrencilerin Eğitimine Yönelik Okul Yöneticilerinin Görüşler, *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi* Cilt:14-1, Sayı:27, 2017-1, s.21-46.
- MEB, (2018). Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi: Yabancı Uyruklu Öğrencilere Yönelik Telafi Eğitimi Çerçeve Öğretim Programı, Ankara.
- Özdemir, Erol (2017). Suriyeli Mülteciler Krizinin Türkiye'ye Etkileri, *Uluslararası Kriz Ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 114-140.
- Özdemir, Erol (2017). Suriyeli Mültecilerin Türkiye'deki Algıları, *Savunma Bilimleri Dergisi*, Cilt:16 Sayı:1
- Özmantar, M. F. ve Öztürk, A. (2017). Problem Solving Skill in Primary Mathematics Curricula Documents of The Republican Period. *International Journal of Social and Educational Sciences* 4 (7), 120-146
- Öztürk Zaimoğlu, F. (2018), Mülteci Öğrencilere Sunulan Eğitim-Öğretim Hizmetinin Sosyal Bilgiler Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, - *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 2018; 8(1): 52-79
- Saklan, Emine (2018). *Türkiye'deki Suriyeli Eğitim Çağı Çocuklarının Eğitim Süreçleri Üzerine Bir Çözümleme*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Politikası Anabilim Dalı Eğitim Ekonomisi ve Planlaması Programı
- Schleicher, A. (2015). Helpingimmigrantstudentstosucceedatschool – andbeyond, OECD, 09.07.2019 tarihinde <https://www.oecd.org/education/Helping-immigrant-students-to-succeed-at-school-and-beyond.pdf> adresinden alınmıştır.

- Seydi, Ali Rıza (2014), Türkiye'nin Suriyeli Sığınmacıların Eğitim Sorununun Çözümüne Yönelik İzlediği Politikalar, SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi, *SDU Sosyal Bilimler Dergisi*, Nisan 2014, Sayı: 31, ss.267-305.
- Şensin, Ceyda (2016). *Sınıf Öğretmenlerinin Suriye'den Göçle Gelen Öğrencilerin Eğitimlerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilimdalı.
- Şirin, S. R. ve Şirin, L. R. (2015). The educational and mental health needs of Syrian refugee children, *National Center on Immigrant Integration Policy*, 1-32.
- Tanrikulu, Faik (2017). Türkiye'de Yaşayan Suriyeli Çocukların Eğitim Sorunu ve Çözüm Önerileri, *Liberal Düşünce Dergisi*, Yıl:22 Sayı:86.
- Taş, H., ve Kiroğlu, K. (2017) İlkokul Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, *Elementary Education Online*, 2018; 17(2): pp. 697-716 İlköğretim Online, 2018; 17(2): s.697-716.
- Taştan, C. ve Çelik, Z. (2017). *Türkiye'de Suriyeli Çocukların Eğitimi: Güçlükler ve Öneriler*, Ankara: Eğitim-Bir-Sen Araştırma Merkezi.
- Tıkman, F. (2017). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Suriye'den Gelen İnsanlara Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Kilis 7 Aralık Üniversitesi Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tunç, A. Ş. (2015). Mülteci Davranışı Ve Toplumsal Etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme, *Tesam Akademi Dergisi*, Temmuz ,2 (2). 29 – 63.
- Türk, D. G. (2016), Türkiye'de Suriyeli Mültecilere Yönelik Sivil Toplum Kuruluşlarının Faaliyetlerine İlişkin Bir Değerlendirme, *Marmara İletişim Dergisi*, Sayı:25, ss: 145-155.
- Canbey Özgüler, V. (2018). Kitleli Göçlerin Emek Piyasasına Etkisi: Türkiye'deki Suriyeliler, syf:88, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi* Sayı:74

- Canyurt, D. (2015). Suriye gelişmeleri sonrası Suriyeli mülteciler: Türkiye’de Riskler, *Akademik Bakış Dergisi*. Sayı: 48. ss. 127-146. İstanbul.
- Üstün, N. (2016). *Suriyelilerin Türk İşgücü Piyasasına Entegrasyonu Sorunlar-Öneriler, Araştırma Raporu*, Konya Ticaret Odası Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü
- Yıldırım A. (1999) *Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi*. 15.06.2019 tarihinde <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5326/1485> sitesinden alınmıştır.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, (6. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırımalp, S. ve İslamoğlu, E. ve İyem, C. (2017). Suriyeli Sığınmacıların Toplumsal Kabul ve Uyum Sürecine İlişkin Bir Araştırma, *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:35
- Yüce, E. (2018). *Geçici Koruma Altında Bulunan Suriyeli Öğrencilerin Okula Uyumları*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anadalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı
- <https://www.amnesty.org.tr/public/uploads/files/Rapor/TURKEY%20SUMMARY%20OF%20AMNESTY%20INTERNATIONAL%E2%80%99S%20CONCERNS%20IN%20TURKEY%2C%20JULY%20TO%20DECEMBER%202009.pdf>
09.07.2019 tarihinde erişim sağlandı.
- <https://data2.unhcr.org/en/situations> 09.07.2019 tarihinde erişim sağlandı.
- <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf> 09.07.2019 tarihinde erişim sağlandı.
- <http://www.unicef.org.tr/nfe/pdf/hizlandirilmis-egitim.pdf> 09.07.2019 tarihinde erişim sağlandı.
- <http://pictes.meb.gov.tr/izleme/Uploads/telafi/sosyalbilgiler.pdf>09.07.2019 tarihinde erişim sağlandı.

- <http://pictes.meb.gov.tr/izleme/Uploads/telafi/sosyalbilgiler.pdf> (11.07.2019)
- <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-43414137> (Erişim Tarihi: 15 Mayıs 2019)
- <https://www.stratejikortak.com/2019/05/Suriye-haritasi-mayis-2019.html> (Erişim Tarihi: 13 Haziran 2019)
- <https://www.yatirimkredi.com/Suriyeli-gocmen-ve-multecilerin-turkiye-ekonomisine-etkileri.html> (Erişim Tarihi: 15 Haziran 2019)
- <https://www.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=aab5ba9a62e64993a6a7a7eab7719786> (Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2019)
- <https://www.unhcr.org/tr/Suriye-acil-durumu> (Erişim Tarihi: 3 Haziran 2019)
- <https://www.afad.gov.tr/tr/13016/Infografik> (Erişim Tarihi: 15 Mayıs 2019)
- [http://www.cumhuriyet.com.tr/video/video/1433233/Esenyurt ta kalasli kavga ani k amerada.html](http://www.cumhuriyet.com.tr/video/video/1433233/Esenyurt%20ta%20kalasli%20kavga%20ani%20k%20amerada.html) , Cumhuriyet Gazetesi (Erişim Tarihi: 15 Mayıs 2019.)
- <https://pictes.meb.gov.tr/izleme/Faaliyetler/OgreticiEgitimi>, Erişim Tarihi: 12 Haziran 2019
- <https://multeciler.org.tr/unhcr/#egitim>, Erişim Tarihi: 13 Haziran 2019
- <https://www.yatirimkredi.com/Suriyeli-gocmen-ve-multecilerin-turkiye-ekonomisine-etkileri.html>, Erişim Tarihi: 16 Haziran 2019
- <http://www.gazete2023.com/guncel-yasam/mersin-de-kavga-eden-3-Suriyeli-sinir-disi-edildi-h88408.html> (Erişim Tarihi: 19 Haziran 2019)
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/Suriyelilerin-bulundugu-kampta-isyan-21044852> , Hürriyet Gazetesi (Erişim Tarihi: 15 Mayıs 2019)
- <http://www.gazete2023.com/gundem/Suriyeli-multeciler-gaziantep-te-bir-gencin-bogazina-bicak-sapladi-h83872.html> ,Gazete 2023, Erişim Tarihi: 19 Haziran 2019)
- <https://www.unhcr.org/tr/genel-bakis> , Erişim Tarihi: 15 Haziran 2019
- <http://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/syria-crisis-and-resilience-response.html> , Erişim Tarihi: 15 Haziran 2019

<https://www.yatirimkredi.com/Suriyeli-gocmen-ve-multecilerin-turkiye-ekonomisine-etkileri.html>, Erişim Tarihi: 16 Haziran 2019

<https://meb.gov.tr/demirci-gemler-uc-yil-icinde-misyonunu-tamamlayacak/haber/11850/tr>, Erişim Tarihi: 29 Mayıs 2019

<https://www.amnesty.org.tr/icerik/biz-kimiz> , Erişim Tarihi: 15 Haziran 2019

<http://www.gercek hayat.com.tr/roportaj/Suriyeliler-hakkindaki-yanlar/>, Haber Tarihi: 17 Temmuz 2017.

**EK-1.Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları
Etik Kurul Belgesi**

**Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu**

Büşra ŞANLI
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ABD

Sayın Büşra ŞANLI,

"Türkiye'de Yaşayan Suriyeli Mülteci Çocukları Eğitime ve Sosyal Bilgiler Dersine Entegrasyonları Hakkında Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi" konulu İnsan Araştırmaları Etik Kuruluna yapmış olduğunuz başvuru (Protokol NO. 2019/235) Kurulumuzun 04.07.2019 tarihli ve 2019/06 toplantısında değerlendirilerek etik olarak uygun bulunmuştur. Bilgilerinize sunarız.

Prof. Dr. Hamit COŞKUN (Başkan)

Prof. Dr. Mehmet ERYİĞİT (Üye)

Prof. Dr. Altay EBEN (Üye)

Doç. Dr. H. Birol YALÇIN (Üye)

Doç. Dr. Seval ALKOY (Üye)

Doç. Dr. Abdullah DURAKOĞLU (Üye)

Av. Zuhal Demirci (Üye)

EK-2. Araştırma İzni

T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 34659092-605.01-E.14015028
Konu : Araştırma İzin Talebi
(Büşra ŞANLI)

25/07/2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünün 11.07.2019 tarihli ve 8111 sayılı yazısı.

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Büşra ŞANLI'nın " Türkiye'de Yaşayan Suriyeli Mülteci Çocukların Eğitime ve Sosyal Bilgiler Dersine Entegrasyonları Hakkında Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi" konulu tez çalışma isteği kapsamında, İlimiz Nizip İlçesindeki ekli listede isimleri belirtilen okullarda görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine yönelik tez çalışma isteği, ilgi yazıda belirtilmiştir.

Bu kapsamda Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Büşra ŞANLI'nın tez çalışma isteği, Bakanlığımız Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 22.08.2017 tarihli ve 12607291 (2017/25) sayılı genelgesi kapsamında değerlendirilmiş olup; araştırmacının, araştırmasının bitiminden itibaren 15 gün içerisinde araştırma sonuçlarını 2 kopya halinde CD içerisinde Müdürlüğümüze bildirmesi şartıyla, İlimiz Nizip İlçesindeki ekli listede isimleri belirtilen okullarda görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerine tez uygulama isteği eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde gönüllülük esasına göre uygulanması, Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosu bünyesinde oluşturulan komisyonun uygunluk raporu doğrultusunda uygun mütalaa edilmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde; Olurlarınıza arz ederim.

Vasıf MUNİS
İl Millî Eğitim Müdürü V.

OLUR
<...>

Uğur ALADAĞ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Adres: gaziantep valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü Strateji
Geliştirme birimi oda numarası 530
Elektronik Ağ: gaziantep.meb.gov.tr
e-posta: gaziantepmeri@meb.gov.tr

Bilgi için: Memur Saçtullah AYYILDIZ dahili no 4450

Tel: 0 (342) 230 10 58
Faks: 0 (___) _____

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden b678-7031-3708-88e5-69d1 kodu ile teyit edilebilir.

EK-3.Öğretmen Görüşme Formu Örneği-1

Öğretmen Görüşme Formu

Değerli Öğretmenler;

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilimler Ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisiyim. Bu Anket "Türkiye'de Yaşayan Suriyeli Mülteci Çocukların Eğitime Ve Sosyal Bilgiler Dersine Entegrasyonları Hakkında Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi" konulu tez çalışmasına veri toplamak amacıyla oluşturulmuştur. Sorulara vereceğiniz samimi cevaplar araştırmanın güvenilirliği ve amacına ulaşması açısından önemli rol oynamaktadır. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

BÜŞRA ŞANLI

1. Bölüm: Kişisel Bilgiler

1- Yaş: 38

2- Cinsiyet: Kadın (X) Erkek ()

3- Kıdem: 1-5 Yıl () 6-10 Yıl () 11-15 Yıl (X)
15-20 Yıl () 20+ Yıl ()

4- Mezun Olunan Program: Sosyal Bilgiler Öğr. (X) Tarih Öğr. () Sınıf Öğr. ()

Diğer ()

5- Mezun Olunan Üniversite: Gaz. Üniversitesi

6- Mezuniyet Yılı: 2002

7- Şu an Görev Yaptığınız il/ilçe: G. Antep / Nizip

2. Bölüm :

1. Sınıf mevcudu? 45-50 arası

2. Sınıfta bulunan Suriyeli öğrenci mevcudu? 3 ile 5

3. Sınıfınızda bulunan öğrenci nüfusunu fazla buluyor musunuz? Eğer fazla ise sağlıklı bir eğitim ortamını sağlamak için neler yapıyorsunuz?

Fazla buluyorum öğrencilerin kendini ifade etmesi için etkinlikler veriyorum, ödevler, projelendirmeler gibi.

4. Suriyeli öğrencilerin eğitiminde dil/iletişim hususunda yaşanan problemlere getirdiğiniz ve getirilmesi gerektiğini düşündüğünüz çözüm önerileri nelerdir?

Suriyeli öğrencilerin belli bir seviyeye ulaştırılan sonra Türk öğrencilerle aynı ortama alınması kanaatindeyim. Çünkü dil bilmeyen öğrenciler bu kalabalık sınıflarda zorlanıyor.

5. Suriyeli öğrenciler ve Türk öğrenciler arasında yaşanan uyum sorunları nelerdir? Bu sorunların sebepleri hakkındaki fikirleriniz ve çözüm önerilerinizi belirtir misiniz?

Kültür farklılıkları, dil sorunu ve önyargılar öğrencilerinin kaynaşmasındaki en büyük problemler.

6. Suriyeli öğrenciler ile Türk öğrencilerin velileri arasında gözlemlenen uyum sorunlarını sebepleri ile belirtir misiniz?

Kültür farklılıkları, yaşam tarzının ve dünyayı algılama biçimlerinin farklı olması.

7. Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu ve ders performansını etkileyen öğrenci açısından unsurları açıklar mısınız?

Okulumuzdaki Suriyeli öğrencilerden akademik başarıları yüksek olanlar pek yok. ~~Yok~~ ama İngilizce ders başarılarının daha yüksek olduğunu biliyorum.

8. Uygulamadaki Sosyal Bilgiler dersi müfredatının Suriyeli öğrencilerin değerlerine uygun buluyor musunuz? Örnek vererek açıklar mısınız?

Özellikle Tarih konularında sıklıkla onların doğrudan kendi yaşantıları ile çok bağ kuramadıkları için.

9. Sosyal Bilgiler dersi değerlerini Suriyeli öğrenciler kazanabiliyor mu? Uygulamada ne gibi değişiklikler yapılabilir?

Eğer da olsa kazanabiliyorlar daha iyi bir eğitim için ders dışı etkinlikler ve gezilerle ilkinin tutumunu yapılabılır.

10. Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu ve ders performansını etkileyen öğretmen açısından unsurları açıklar mısınız?

Bütün öğrenciler için gerekli olduğu gibi Suriye'de öğrencilerde öğretmenini severse ve orada bir bağ kurulabilirse daha başarılı olduğunu düşünürüm. Tabii bu durum Türkiye'de daha iyi bilimler için geçerli.

11. Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu ve ders performansını etkileyen veli açısından unsurları açıklar mısınız?

Veli algısı olduğunda öğrencinin ders başarısını ve motivasyonunu olumlu etkiler.

12. Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu ve ders performansını etkileyen (MEB)(MÜFREDAT ÖN HAZIRLIK EĞİTİMİ VB) açısından unsurları açıklar mısınız?

En katırlıkta öncelikle Türkiye'yi anlayabilmeleri ve konuşabilmeleri, kendilerini bu dilde ifade etmelerinin çok önemi olduğunu düşünürüm.

EK-4.Öğretmen Görüşme Formu Örneği-2

Öğretmen Görüşme Formu

Değerli Öğretmenler;

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilimler Ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisiyim. Bu Anket "Türkiye'de Yaşayan Suriyeli Mülteci Çocukların Eğitime Ve Sosyal Bilgiler Dersine Entegrasyonları Hakkında Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi" konulu tez çalışmasına veri toplamak amacıyla oluşturulmuştur. Sorulara vereceğiniz samimi cevaplar araştırmanın güvenilirliği ve amacına ulaşması açısından önemli rol oynamaktadır. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

BÜŞRA ŞANLI

1. Bölüm: Kişisel Bilgiler

1- Yaş: 22

2- Cinsiyet: Kadın () Erkek (X)

3- Kıdem: 1-5 Yıl () 6-10 Yıl (X) 11-15 Yıl ()
15-20 Yıl () 20 + Yıl ()

4- Mezun Olunan Program: Sosyal Bilgiler Öğr. (X) Tarih Öğr. () Sınıf Öğr. ()

Diğer ()

5- Mezun Olunan Üniversite: İnönü Üniversitesi

6- Mezuniyet Yılı: 2010

7- Şu an Görev Yaptığımız il/ilçe: Gaziantep / Nizip

2. Bölüm :

1. Sınıf mevcudu?

30

2. Sınıfta bulunan Suriyeli öğrenci mevcudu?

12

3. Sınıfınızda bulunan öğrenci nüfusunu fazla buluyor musunuz? Eğer fazla ise sağlıklı bir eğitim ortamını sağlamak için neler yapıyorsunuz?

Elbette sınıfınızda bulunan Suriyel öğrenci fazla. Özellikle Türkçe dil becerisi düşük olan öğrencileri "Türkçe Eğitim" sınıflarına sevk ediyoruz.

4. Suriyeli öğrencilerin eğitiminde dil/iletişim hususunda yaşanan problemlere getirdiğiniz ve getirilmesi gerektiğini düşündüğünüz çözüm önerileri nelerdir?

Türkçeyi biraz daha iyi bilen ve konuşan çocukları tercüman olarak kullanıyoruz.

5. Suriyeli öğrenciler ve Türk öğrenciler arasında yaşanan uyum sorunları nelerdir? Bu sorunların sebepleri hakkındaki fikirleriniz ve çözüm önerilerinizi belirtir misiniz?

Bu soruları elbette dilde yaşamaktadır. Benim için dildeki Türkçe eğitimine katkıda bulunabiliriz.

6. Suriyeli öğrenciler ile Türk öğrencilerin velileri arasında gözlemlenen uyum sorunlarını sebepleri ile belirtir misiniz?

Birçok Türk öğrenci ve ailesi Suriyel öğrenci ve ailesi kabul etmemektedir.

7. Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu ve ders performansını etkileyen öğrenci açısından unsurları açıklar mısınız?

Bizim görüşümüz sınıftaki Suriyel öğrencilerle Türk öğrenciler arasında eşit yarışmalarla gözlemlenebilir. Özellikle sportif etkinliklerde de başarıyı göstermektedirler.

8. Uygulamadaki Sosyal Bilgiler dersi müfredatının Suriyeli öğrencilerin değerlerine uygun buluyor musunuz? Örnek vererek açıkla mısınız?

Uygun bulunmuyor. Aynı konu menasa sahip olabilir; ancak sosyal yaşamda; orkeleli birçok kültürel faaliyet bulunmaktadı.

9. Sosyal Bilgiler dersi değerlerini Suriyeli öğrenciler kazanabiliyor mu? Uygulamada ne gibi değişiklikler yapılabilir ?

Birçoğunu kazanamıyor.

10. Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu ve ders performansını etkileyen öğretmen açısından unsurları açıkla mısınız?

Öğretmene ortadama sorulara göre dersleri isbnetle dir. Elbette öğretmeninde Suriyeli öğrencilere nasobitven suin dil becerisine gelistirelirdi.

11. Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu ve ders performansını etkileyen veli açısından unsurları açıkla mısınız?

Her türünde Suriyeli öğrencilerde veliler okulları soru bekler.

12. Suriyeli öğrencilerin başarı durumunu ve ders performansını etkileyen (MEB)(MÜFREDAT ÖN HAZIRLIK EĞİTİMİ VB) açısından unsurları açıkla mısınız?

Kesinca Suriyeli öğrenciler bizim okullarımızda eğitim görmekte sadece okuyabilmektedir. Entegre edilmelerinin akademik eaiden haberi yoktur. Ortak beceriler (futbol, v) elbette beceriler; ancak diğerleri değil.

ÖZGEÇMİŞ

10 Nisan 1994 Ankara'da doğdu. 2012 yılına kadar Ankara'da ortaöğretimini tamamladı. 2016 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünden mezun oldu.2017 yılında Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Sosyal Hizmetler bölümünden mezun oldu. 2018 yılından itibaren MEB' te öğretmen olarak görev yapmaktadır.

İletişim Adresleri:

E-Mail : busra-sanli@hotmail.com